PS 26/18 Notulen van de vergadering van Provinciale Staten van Noord-Brabant op 23 februari 2018

Inhoudsopgave

Inhoudsopgave 2

Index gesproken personen 4

Lijst van de leden van Provinciale Staten van Noord-Brabant 5

Opening van de vergadering / vaststellen agenda 9

Onderzoek geloofsbrieven, toelating en beëdiging tijdelijk lid van Provinciale Staten 10

Actualiteit 11

Bespreekstukken 11

13/18 Statenvoorstel Zevende wijzigingsverordening legesverordening Noord-Brabant 2012 11

05/18 Statenvoorstel Advies aan het Commissariaat voor de media inzake de Stichting Regionale Omroep Brabant 12

11/18 Begrotingswijziging MIT Zuid 2018 18

84/17 Statenvoorstel Verstrekken leningen uit de Immunisatieportefeuille voor zonnepanelenproject Zuidoost Brabant – kenbaar maken van wensen en bedenkingen 30

03/18 Statenvoorstel Perspectief ontwikkelbedrijf en aanpassing Beheersstatuut 55

Stemming 67

10/18 Ontwerpbesluit Lijst Ingekomen Stukken periode 7 december 2017 tot en met 10 januari 2018 67

08/18 Ontwerpbesluit Notulen van de PS-vergadering 17 november 2017 67

09/18 Ontwerpbesluit Notulen van de PS-vergadering van 1 december 2017 67

12/18 Ontwerpbesluit Notulen van de PS-vergadering van 15 december 2017 67

13/18 Statenvoorstel Zevende wijzigingsverordening legesverordening Noord-Brabant 2012 68

05/18 Statenvoorstel Advies aan het Commissariaat voor de media inzake de Stichting Regionale Omroep Brabant 69

11/18 Begrotingswijziging MIT Zuid 2018 **70**

84/17 Statenvoorstel Verstrekken leningen uit de Immunisatieportefeuille voor zonnepanelenproject Zuidoost Brabant – kenbaar maken van wensen en bedenkingen **72**

03/18 Statenvoorstel Perspectief ontwikkelbedrijf en aanpassing Beheersstatuut **73**

Sluiting **74**

Index gesproken personen

Altundal MIB, N., 68
Bakker, W.J., 67
Berg, H.F. van den, 31, 34, 36, 37, 38, 39, 40, 45, 47, 48, 50, 51, 52, 54, 72
Brunklaus, mw. drs. P.M., 14, 15, 16, 17, 18, 58, 65, 66, 69, 74
Burger Dirven, drs. K.A.J.M., 70, 71
Cate, mw. mr. K.A.E. ten, 9, 10
Dingemans, mw. F.M., 68
Griensven, E.J.C. van, 13, 69
Hattem, A.W.J.A. van, 11, 12, 55, 62, 63, 64, 66, 73, 74
Heijman, J.H.W.F., 14, 68, 70, 71, 72, 73, 74
Heijmans, N.G.L., 72, 73
Kammen, mw. drs. P. van der, 42, 43
Klitsie, mw. drs. C.G.M., 56, 73
Koevoets, H.J.P.E., 68, 73
Kort, M.V. de, 38, 39, 40, 41, 45, 53, 70, 71, 72
Kutlu, S., 22, 23, 70, 71
Meeuwis-van Langen, mw. H.E.M., 13, 37, 38, 69, 72
Meijer, A.A., 36
Overveld, W.A.A.M. van, 68, 69, 70, 71, 73, 74
Portheine, P., 31, 33, 34, 35, 48, 49, 50, 72
Roks, L.A.G., 12, 16, 17, 69
Schüller, mw. drs. I.J.W., 12, 69
Sloot, mw. M.A.B. van der, 68, 69
Smeulders, S.J.A.H., 57, 58, 68, 73
Spapens, M., 14, 69
Staak, W.R. van der, 19, 20, 27, 70, 71
Steenbakkers, S.P.M.F., 18, 19, 20, 26, 27, 33, 35, 43, 46, 50, 51, 53, 55, 70, 71, 72, 73
Uijlenhoet, A., 23, 27, 29, 30, 33, 40, 41, 44, 45, 47, 49, 52, 53, 70, 71, 72
Voorzitter, 9, 10, 11, 12, 13, 14, 15, 16, 17, 18, 19, 20, 21, 22, 23, 24, 25, 26, 27, 28, 29, 30, 31, 33, 34, 35, 36, 37, 38, 39, 40, 41, 42, 43, 44, 45, 46, 47, 48, 49, 50, 51, 52, 53, 54, 55, 56, 57, 58, 59, 60, 61, 62, 63, 64, 65, 66, 67, 68, 69, 70, 71, 72, 73,74
Vreugdenhil, ing. H.J., 60, 68, 70, 71, 72, 73, 74
Vugt, drs. R.J. van, 44, 48, 49, 50
Wel, ir. M.C. van der, 17, 20, 22, 24, 25, 35, 57, 58, 59, 64, 65, 68, 69, 71, 72, 73, 74
Willems-Kardol, mw. J.C., 10, 21, 28, 29, 68, 70, 71

Lijst van de leden van Provinciale Staten van Noord-Brabant

prof. dr. W.B.H.J. van de Donk, commissaris van de Koning/voorzitter PS
mw. mr. K.A.E. ten Cate, griffier

Altundal MIB, N.	SP	Oss
Arts, mw. W.M.A.	SP	Eindhoven
Bahar, drs. H.	CDA	Helmond
Bakker, W.J.	PVV	Waalwijk
Berg, H.F. van den	PVV	Tilburg
Bollen G.W.	VVD	Sint Anthonis
Boon, M.C.H.	PVV	Bergen op Zoom
Brakel, mw. C.E.P. van	CDA	Veldhoven
Braspenning, A.L.J.	CDA	Strijbeek
Brunklaus mw. drs. P.M.	GroenLinks	Raamsdonk
Burger Dirven, drs. K.A.J.M.	VVD	's-Hertogenbosch
Claessens-Vloedgraven, mw. W.	SP	Roosendaal
Deryckere, M.N.R.C.	CDA	Tilburg
Dingemans, mw. F.M.	D66	Moergestel
Dirken, mw. A.M.W.	VVD	Hoeven
Everling, M.J.	SP	Uden
Griensven, D. van	PvdA	Dongen
Gruijthuijsen, drs. M.P.J.M. van	VVD	Tilburg
Hageman, ir. J.J.C.	D66	Veldhoven
Hattem, A.W.J.A. van	PVV	Steensel
Heijman, J.H.W.F.	Lokaal Brabant	Tilburg
Heijmans, N.G.L.	SP	's-Hertogenbosch
Hoon, mw. A.J.M. de	CDA	Etten-Leur
Kammen, mw. drs. P. van der	PVV	Tilburg
Klitsie, mw. drs. C.G.M.	D66	Tilburg
Koevoets, H.J.P.E.	VVD	Etten-Leur
Kort, M.V. de	PvdA	Vught
Kouthoofd, T.P.D.	VVD	Eindhoven
Kuijken MSc, R.C.P.	CDA	Bergeijk
Kutlu, S.	D66	Eindhoven
Maas, B.L.M.	PvdA	Netersel
Meel, J. van	SP	Breda
Meeuwis-van Langen, H.E.M.	D66	Best
Meijer, A.A.	D66	Waalwijk
Oosterveer, dr. ing. H.	50PLUS	Waalre
Otters-Bruijnen, mw. mr. S.M.	VVD	Vught
Overveld, W.A.A.M. van	50PLUS	Oudenbosch
Panhuizen, A.V.	VVD	Tilburg
Portheine, P.	VVD	Riethoven
Roijackers, mw. H.I.	GroenLinks	's-Hertogenbosch

Roks, L.A.G.	PVV	Etten-Leur
Schüller, mw. drs. I.J.W.	VVD	Woudrichem
Sloot, mw. M.A.B. van der	CDA	‘s-Hertogenbosch
Smeets, drs. M.E.J.	GroenLinks	Oosterhout
Smeulders, S.J.A.H.	PvdA	Helmond
Spapens, M.	SP	‘s-Hertogenbosch
Staak, W.R. van der	SP	Sint-Oedenrode
Steenbakkers, S.P.M.F.	CDA	’s-Hertogenbosch
Surminski, mw. M.J.G.P.	PvdD	Hoogerheide
Uijlenhoet, A.	GroenLinks	Rosmalen
Vreugdenhil, ing. H.J.	ChristenUnie/SGP	Nieuwendijk
Vugt, drs. R.J. van	CDA	Andel
Wel, ir. M.C. van der	PvdD	Rijsbergen
Wijnen-Heijs, mw. M.E.W.T. van	SP	Boxmeer
Willems-Kardol, mw. J.C.	PVV	Helmond

Vergadering van Provinciale Staten van Noord-Brabant

Vrijdag 23 februari 2018

Agenda

I. Opening van de vergadering / vaststellen agenda

II. Onderzoek geloofsbrieven, toelating en beëdiging tijdelijk lid van Provinciale Staten

III. Actualiteit

IV. Bespreekstukken

13/18 Statenvoorstel Zevende wijzigingsverordening legesverordening Noord-Brabant 2012

05/18 Statenvoorstel Advies aan het Commissariaat voor de media inzake de Stichting Regionale Omroep Brabant

11/18 Begrotingswijziging MIT Zuid 2018

84/17 Statenvoorstel Verstrekken leningen uit de Immunisatieportefeuille voor zonnepanelenproject Zuidoost Brabant – kenbaar maken van wensen en bedenkingen

03/18 Statenvoorstel Perspectief ontwikkelbedrijf en aanpassing Beheersstatuut

V. Stemming

10/18 Ontwerpbesluit Lijst Ingekomen Stukken periode 7 december 2017 tot en met 10 januari 2018

08/18 Ontwerpbesluit Notulen van de PS-vergadering 17 november 2017

09/18 Ontwerpbesluit Notulen van de PS-vergadering van 1 december 2017

12/18 Ontwerpbesluit Notulen van de PS-vergadering van 15 december 2017

13/18 Statenvoorstel Zevende wijzigingsverordening legesverordening Noord-Brabant 2012

05/18 Statenvoorstel Advies aan het Commissariaat voor de media inzake de Stichting Regionale Omroep Brabant

11/18 Begrotingswijziging MIT Zuid 2018

84/17 Statenvoorstel Verstrekken leningen uit de Immunisatieportefeuille voor zonnepanelenproject Zuidoost Brabant – kenbaar maken van wensen en bedenkingen

03/18 Statenvoorstel Perspectief ontwikkelbedrijf en aanpassing Beheersstatuut

VI. Sluiting

Vergadering van Provinciale Staten van Noord-Brabant

Vrijdag 23 februari 2018

Voorzitter: prof. dr. W.B.H.J. van de Donk

Griffier: mw. mr. K.A.E. ten Cate

Volgens de presentielijst zijn 53 leden aanwezig, te weten:
Altundal, mw. Arts, Bahar, Bakker, Van den Berg, Bollen, Boon, mw. Van Brakel, Braspenning, mw. Brunklaus, Burger Dirven, mw. Claessens-Vloedgraven, Deryckere, mw. Dingemans, mw. Dirken, Everling, Van Griensven, Van Gruijthuijsen, Hageman, Van Hattem, Heijman, Heijmans, mw. De Hoon, mw. Van der Kammen, mw. Klitsie, Koevoets, De Kort, Kouthoofd, Kuijken, Kutlu, Maas, mw. Meeuwis-van Langen, Meijer, mw. Otters-Bruijnen, Van Overveld, Panhuizen, Portheine, mw. Roijackers, Roks, mw. Schüller, mw. Van der Sloot, Smeets, Smeulders, Spapens, Van der Staak, Steenbakkers, mw. Surminski, Uijlenhoet, Vreugdenhil, Van Vugt, Van der Wel, mw. Van Wijnen-Heijs, mw. Willems-Kardol.

Afwezig: Van Meel, Oosterveer.

Opening van de vergadering / vaststellen agenda

De voorzitter opent de vergadering om 13.30 uur

De **voorzitter**: Dames en heren. Ik open de vergadering en ik vraag uw aandacht en stilte voor de mededeling die ons bereikte. Het droevige bericht, mag ik u zeggen, dat vorige week is overleden ons oud-collega Statenlid Frans Claassen van de fractie van 50PLUS. Hij is op 69-jarige leeftijd vorige week overleden. Hij was lijsttrekker voor de fractie van 50PLUS voor onze Staten van Noord-Brabant in 2015. Al tijdens dat lijsttrekkerschap is hij ernstig ziek geworden. Hij heeft een langdurige revalidatie ondergaan. En dat betekende dat hij destijds zijn lidmaatschap in actieve zin moest beëindigen. Maar hij heeft het uiteindelijk niet gered en is vorige week overleden. Vanmiddag, als wij hier samen zijn voor de vergadering, wordt hij begraven. Namens u zal ik de familie sterkte toewensen – dat heb ik al gedaan – met het verlies en met het verlies condoleren. Ik stel voor dat wij bij het moment van stilte, waarmee wij onze vergadering gebruikelijk openen, stilstaan bij het overlijden van Frans Claassen. Mag ik u verzoeken daarbij te gaan staan?

Er wordt een moment stilte in acht genomen.

De **voorzitter**: Ik dank u wel. Gaat u zitten. Ik wil de griffier verzoeken ons mededeling te doen van de binnengekomen berichten van verhindering.

De **griffier**: Ik heb bericht van verhindering van de heer Van Meel en de heer Oosterveer. En later zullen arriveren mevrouw Roijackers en de heer Burger Dirven.

De **voorzitter**: Ik dank de griffier. Zijn er nog aanvullingen vanuit de zaal? Daarvan is nu geen sprake. Het is dan zo compleet. Wilt u straks bij het verlaten van de zaal dat bij de bodedienst doorgeven, zodat

we weten wie er in de zaal zijn? Zeker ook als we gaan stemmen straks aan het einde van de vergadering.
Ik heet vervolgens welkom alle aanwezigen, in het bijzonder de bezoekers op onze publieke tribune en ook degenen die de vergaderingen vandaag via het internet volgen. Ik heb begrepen dat er ook nog gasten in de Bois-le-duc zaal deze vergadering volgen. Van harte welkom.
Het zijn gasten van Lokaal Brabant, met name vandaag, die zijn ontvangen door ons burgerlid mevrouw Kunst. Er zijn gasten van D66 ook op bezoek. Die zijn ontvangen door de fractiemedewerker van D66, de heer Vandewall. Dank voor de belangstelling voor ons werk. En we hopen dat u een fijne middag in ons provinciehuis zult hebben.
Dan stel ik nu de agenda van deze vergadering aan de orde. Ik meld u dat er geen mondelinge vragen of actuele moties zijn ingediend. Dat we dus kunnen werken met de agenda die eerder aan u is rondgestuurd. Wil iemand nog opmerkingen over deze agenda maken? Nee. Dan stellen we hem zo vast.
Dan meld ik u dat moties en amendementen, die tijdens deze vergadering worden ingediend, door de griffie op iBabs zullen worden geplaatst, dat is ons elektronische systeem, zoals u weet, onder de Statendag van 23 februari 2018, onder agendapunt 10.6, ingediende moties en amendementen.

Onderzoek geloofsbrieven, toelating en beëdiging tijdelijk lid van Provinciale Staten

De **voorzitter**: Dan is nu aan de orde het volgende agendapunt. En dat betreft een onderzoek naar de geloofsbrieven, de toelating en beëdiging van een lid van onze Staten. Dat zal mevrouw Van Wijnen-Heijs zijn. De aanleiding is een verdrietige. Roy de Jonge, onze collega, is ziek en is zodanig langdurig ziek dat hij een tijd lang het Statenlidmaatschap niet zal kunnen invullen. Ik heb een paar weken geleden nog even zijn voicemail ingesproken om hem wat te bemoedigen. Het gaat nog niet goed. En we zullen vanmiddag een kaart rond laten gaan, zodat we onze collega een hart onder de riem kunnen steken. Dat heeft hij echt even nodig van ons. Ik stel voor dat we dat doen. De consequentie van het feit dat Roy een tijd niet in ons midden is, is dat zijn zetel zal worden bezet. En om die reden zijn door een commissie uit uw midden de geloofsbrieven van mevrouw Van Wijnen-Heijs onderzocht. Die commissie bestaat uit de Statenleden mevrouw Willems-Kardol en de heren De Kort en Uijlenhoet. En ik wil de voorzitter van die commissie, mevrouw Willems-Kardol, nu vragen hier verslag te doen van de door de commissie verrichte werkzaamheden. Aan u het woord, mevrouw Willems.

Mevrouw **Willems-Kardol** (Voorzitter van de commissie Onderzoek Geloofsbrieven): Voorzitter. De door u benoemde commissie heeft de geloofsbrieven van mevrouw Van Wijnen-Heijs onderzocht en in orde bevonden. Mevrouw Van Wijnen-Heijs voldoet aan de voorwaarden van het lidmaatschap van Provinciale Staten en vervult volgens haar eigen opgave geen openbare betrekkingen die onverenigbaar zijn met het lidmaatschap van Provinciale Staten. De commissie geeft de Staten dan ook in overweging te besluiten tot toelating van mevrouw Van Wijnen-Heijs.

De **voorzitter**: Ik dank mevrouw Willems en haar collegae-commissieleden voor de uitgevoerde werkzaamheden en stel uw Staten voor het voorstel tot toelating tot de Staten over te nemen. Wenst iemand daarover stemming? Nee. Dan is dat bij dezen, bij acclamatie, besloten en staat niets de beëdiging van onze nieuwe collega, mevrouw Van Wijnen-Heijs, in de weg. En ik wil de bode vragen om haar hier naar de tafel te begeleiden en u allen verzoeken bij de beëdiging te gaan staan.

De **griffier**: Ik verklaar dat ik, om tot lid van Provinciale Staten benoemd te worden, rechtstreeks noch middellijk, onder welke naam of welk voorwendsel ook, enige gift of gunst heb gegeven of beloofd. Ik verklaar en beloof dat ik, om iets in dit ambt te doen of te laten, rechtstreeks noch middellijk, enig

geschenk of enige belofte heb aangenomen of zal aannemen. Ik beloof dat ik getrouw zal zijn aan de Grondwet, dat ik de wetten zal nakomen en dat ik mijn plichten als lid van Provinciale Staten naar eer en geweten zal vervullen.

Mevrouw **Van Wijnen-Heijs** (SP): Dat verklaar en beloof ik.

De **voorzitter**: Heel veel succes en heel veel plezier en welkom in ons midden. Ik schors de vergadering voor een enkele minuut, zodat u mevrouw Van Wijnen kunt feliciteren.

Schorsing (13.45 – 13.48 uur).

De **voorzitter**: Dames en heren. Mag ik u verzoeken uw plaatsen weer in te nemen?

Actualiteit

Er zijn geen actualiteiten.

Bespreekstukken

13/18 Statenvoorstel Zevende wijzigingsverordening legesverordening Noord-Brabant 2012

De **voorzitter**: Aan de orde is de eerste termijn van het Statenvoorstel Zevende wijzigingsverordening legesverordening Noord-Brabant 2012. Eén woordmelding vanuit uw Staten. De fractie van de PVV, de heer Van Hattem, heeft het woord. Mag ik stilte in de zaal?

De heer **Van Hattem** (PVV): Ja, dank u, voorzitter. Voorzitter. Het is wellicht geen toeval dat juist voor een bepaling over een vergunning voor de Natuurbeschermingswet een omissie in de Legesverordening moet worden rechtgezet. In het vth-domein (vergunningverlening, toezicht en handhaving, voor de luisteraars thuis) en daarbij de 'groene wetten' in het bijzonder zijn de laatste tijd opvallend veel problemen door fouten of te late reacties van de provincie, zoals de omgevingsvergunning van rechtswege voor de megastal in Diessen, bij Biomoer in Bergen op Zoom, bij een mestverwerker in Asten en een luchtwasser van een varkensstal in Breda.
Dit gaat ook ten koste van de rechtszekerheid van ondernemers en burgers. Voor de lieve som van 2423 euro aan leges voor een Natura 2000-omgevingsvergunning mag wat meer kwaliteit worden verwacht. De vraag is wat GS gaat doen om de kwaliteit in het vth-domein en de daarbij behorende verordeningen effectief te verbeteren.
Tot zover, voorzitter.

De **voorzitter**: Ik dank de heer Van Hattem. Het woord is aan de gedeputeerde Van Merrienboer, die namens het college de beantwoording ter hand zal nemen. Aan hem het woord.

De heer **Van Merrienboer** (GS, PvdA): Ja, voorzitter, de heer Van Hattem is een verbinding aan het leggen die er toch echt niet is, omdat het abusievelijk volledig aan de kant van de portefeuillehouder Financiën zit. En daarom sta ik hier, want ik ben verantwoordelijk voor de Legesverordening. En daar is abusievelijk – en dat geef ik aan – een fout gemaakt. En dat heeft werkelijk niets te maken met de discussie die u aanraakt rond de Wet natuurbescherming en het vth-domein.

De **voorzitter**: Ik dank de gedeputeerde voor zijn antwoord. Mijnheer Van Hattem, tweede termijn? Gaat uw gang.

De heer **Van Hattem** (PVV): Ja, dank u, voorzitter. Ja, op die manier maakt de gedeputeerde het er zich wel heel makkelijk van af. Ik snap dat het een fout is op het gebied van financiën, maar gedeputeerde spreekt namens heel GS. Ik vind het meer een teken aan de wand dat er dergelijke fouten juist op dit domein worden gemaakt bij toch niet de goedkoopste vergunningen. En het is meer een hartenkreet van: zorg dat de kwaliteit bij vergunningverlening, de kwaliteit bij het maken van verordeningen, op orde is. Dat dingen ook gewoon goed gecheckt worden voordat ze richting de Staten worden gestuurd, zodat deze fouten in de toekomst niet meer gaan voorkomen. Dank u wel.

De **voorzitter**: Ik dank de heer Van Hattem voor zijn bijdrage en hartenkreet. Ik stel voor nu beraadslaging op dit onderwerp te sluiten en over te gaan naar het volgende voorstel op de agenda.

05/18 Statenvoorstel Advies aan het Commissariaat voor de media inzake de Stichting Regionale Omroep Brabant

De **voorzitter**: Dat betreft een Statenvoorstel Advies aan het Commissariaat voor de Media inzake de Stichting Regionale Omroep Brabant. De fractie van de VVD, mevrouw Schüller, als eerste het woord.

Mevrouw **Schüller** (VVD): Hoewel de provinciale bemoeienis met de regionale omroep op grond van de Mediawet beperkt is, maak ik via deze weg toch gebruik van de gelegenheid om aan de gedeputeerde te vragen het volgende mee te geven aan het Commissariaat voor de Media. Het Commissariaat voor de Media verzoekt Provinciale Staten vier vragen met een duidelijk ja of nee te beantwoorden. De eerste drie vragen zijn zonder meer met ja te beantwoorden. De vierde vraag is echter niet volmondig met ja te beantwoorden om de volgende redenen. Sinds 1 januari 2017 bestaan er drie vacatures in de stichtingsraad. Deze zijn allemaal vacant binnen Noordoost-Brabant.
Twee. De statuten geven aan dat dit orgaan minimaal 16 en maximaal 24 leden kent. Indien de vacatures zijn ingevuld kom ik uit op 15 leden en niet op de minimaal vereiste 16 leden. Met andere woorden: de vraag of het programmabeleidsbepalend orgaan representatief is, vind ik lastig te beantwoorden. Mijn vraag aan de gedeputeerde is: kunt u deze vraag met een duidelijk ja beantwoorden? Zo nee, wilt u deze bovenstaande punten meenemen in het advies aan het Commissariaat voor de Media? Voorzitter. Voor zover mijn bijdrage.

De **voorzitter**: Ik dank mevrouw Schüller. De fractie van de SP, de heer Spapens. De heer Spapens is niet in de zaal. Dan ga ik naar de volgende fractie, de fractie van de PVV, de heer Roks.

De heer **Roks** (PVV): Voorzitter. Het is voor de PVV een dilemma, want is Omroep Brabant representatief voor de bevolking? Op de manier zoals zij carnaval op de kaart zetten; niks dan lof. Ieder jaar laat Omroep Brabant op een sublieme manier zien en horen hoe carnaval bij ons als Brabanders leeft en ons bij elkaar brengt. Zij zetten onze traditie echt op een podium zoals niemand het doet.
Onze twijfel, voorzitter, is ingegeven door het feit dat men ook de oren laat hangen naar landelijke linkse media-invloeden. Een voorbeeld daarvan is het komende lijsttrekkersdebat gemeenteraadsverkiezingen, waar alleen maar een landelijke afvaardiging is en waar in Brabant meer dan 34% van de kiezers lokaal stemt dus compleet niet gehoord gaan worden. Een regelrechte minachting en aanfluiting voor de kiezer. En hier spreken wij dan in deze Staten maar met praatclubjes over opkomstbevordering.

Terug naar het Statenvoorstel. Wij kunnen als Staten natuurlijk niet een keiharde 'ja' geven op de vraag of het programmabeleidsbepalend orgaan representatief is samengesteld. Ik ga de woorden van mevrouw Schüller niet herhalen, maar dat zijn dezelfde als die ik op mijn lijstje heb staan, want daar klopt het gewoon niet, met dien verstande dat de stromingen die niet vertegenwoordigd zijn best aan een herijking mogen plaatsvinden, bijvoorbeeld minderheden, dat zijn termen die eruit kunnen, want dat is een vorm van een doelgroepenbeleid.
Op de website van Omroep Brabant is geen informatie terug te vinden over die stichtingsraad, wel een blanco pagina met de tekst 'deze pagina wordt binnenkort aangepast'. En u weet het al, ja hoor, op het moment dat er iets in de Staten komt, dan komen we in actie, want dit weekend is op LinkedIn de vraag voor drie vacatures uitgezet, dus ook Omroep Brabant komt in beweging als hier een voorstel op de agenda staat.
Verder is een 'ja' tegen het verzorgen van een publiek media-aanbod gericht op de bevrediging van maatschappelijke behoeften in Noord-Brabant in onze ogen dus, zoals eerder benoemd, discutabel. Ik mis bij Omroep Brabant enkele objectiviteit inzake berichtgeving over ons als PVV. Maar ja, dat zal velen van u misschien wel bevallen.

De **voorzitter**: Ik dank de heer Roks voor zijn bijdrage. Ik zie dat de heer Spapens in de zaal is. Ik geef u straks de gelegenheid om aan te sluiten, als u daar behoefte aan heeft. Maar nu verder met de fractie van D66. Mevrouw Meeuwis heeft het woord.

Mevrouw **Meeuwis-van Langen** (D66): Voorzitter. Het is een beetje een apart voorstel dat voorligt, want het Commissariaat voor de Media vraagt aan ons, Provinciale Staten, om advies uit te brengen over een nieuwe zendmachtiging voor Omroep Brabant voor de komende vijf jaar. Ofwel, we mogen als PS aangeven of Omroep Brabant voldoet aan de eisen van de Mediawet 2008. Maar op grond van die Mediawet is provinciale bemoeienis met de regionale omroep beperkt. Dat Omroep Brabant een rechtsgeldige stichting is, dat de omroep een orgaan is dat het beleid voor het media-aanbod bepaalt en dat dat orgaan representatief is samengesteld, dat kan allemaal snel gecheckt worden en is dus niet zo spannend. Alhoewel ik benieuwd ben naar de antwoorden op vragen die mevrouw Schüller heeft gesteld. Is dit voorstel daarmee voor D66 een hamerstuk? Toch niet helemaal, voorzitter. Want duidelijk is dat het verwerven en behouden van maatschappelijk draagvlak voor de omroep een aandachtspunt blijft. Omroep Brabant heeft gelukkig aangegeven dat ze regelmatig en samen met Provinciale Staten wil onderzoeken of de programma's voldoen aan wat de Brabantse bevolking verwacht van een regionale omroep. Welnu, voorzitter, volgens D66 is dat draagvlak er. Wij zien een meerwaarde in Omroep Brabant, ook voor de toekomst. De omroep ziet duidelijk kans om als verbinder in Brabant op te treden en om de verhalen van Brabant te blijven vertellen. Het lukt hen ook om de Brabanders snel en breed te bereiken, met name via Omroep Brabant Radio en via de website, zodat iedereen de Brabantse politiek, de sporters en de ontwikkelingen van de Brabantse economie kan volgen. En zodat de Brabantse natuur en immaterieel erfgoed als dialect, carnaval of het Brabantse worstenbroodje goed herkenbaar blijven. Dus Omroep Brabant kan volgens D66 nadrukkelijk bij blijven dragen aan de Brabantse identiteit, aan het gevoel van hier, aan wij samen. Vandaar dat D66 graag positief adviseert over de nieuwe zendmachtiging voor Omroep Brabant.

De **voorzitter**: Ik dank mevrouw Meeuwis voor haar bijdrage. De heer Van Griensven, Partij van de Arbeid.

De heer **Van Griensven** (PvdA): Dank u wel, voorzitter. Voorzitter. In feite maakt dit voorstel duidelijk hoe ver wij af staan van de inhoud van Omroep Brabant. En gezien de opmerkingen is dat ook misschien

wel goed om dat zo te doen. Maar er is één punt en dat gaat wel aan aan GS. Er zijn vijf vragen gesteld. Allemaal ja, prima. En dat is het invullen van de vacatures. Daar is aandacht voor gevraagd. En ik vind het eigenlijk wel jammer dat GS er niet in geslaagd zijn om de programma-adviesraad, of wat de naam ook moge zijn, op peil te houden. Dat is jammer, zeker waar het de vertegenwoordiging van de minderheden betreft. Want als mij iets duidelijk is, dan is het dat Omroep Brabant zowel voor als achter de camera best wat kleur kan gebruiken. Dank u wel.

De **voorzitter**: Ik dank de heer Van Griensven. Dan mevrouw Brunklaus van GroenLinks.

Mevrouw **Brunklaus** (GL): Kunnen wij als Statenleden vandaag beslissen dat ..., een ja geven op de vraag uit te voeren door media-aanbod verzorgen dat is gericht op de bevrediging van de maatschappelijke behoeften van Brabant? Want daarop moeten we vandaag ja kunnen zeggen. Nee, dat kunnen we eigenlijk niet goed. En waarom kunnen we dat niet? Omdat het programmabeleidsbepalende orgaan niet goed is ingevuld, zoals mijn mede-Statenleden hier zojuist al betoogden. En ik wil heel graag van GS horen hoe snel die raad op orde komt. En dan bedoel ik op orde in die zin dat de diversiteit in de raad gewaarborgd is. En dan denk ik in etnische afkomst, maar ook in leeftijd, regio van Brabant et cetera. Want dat is nu volstrekt niet op orde. En eigenlijk zouden we dus niet volmondig ja kunnen zeggen tegen dit voorstel. Dank.

De **voorzitter**: Ik dank mevrouw Brunklaus. De heer Van Overveld zag af van zijn spreektijd. De heer Heijman van Lokaal Brabant dan als laatste in de rij. Tenzij de heer Spapens nog ... Maar die is ook weer ... Toch? Oké, dan sluit u na de heer Heijman aan. Maar eerst de heer Heijman van Lokaal Brabant. Aan hem het woord.

De heer **Heijman** (Lokaal Brabant): Af en toe gaat het sneller dan je denkt hier. Dus ik zat nog even na te denken wat ik zou gaan zeggen, maar goed. Wat ik me afvroeg toen ik dit besluit las, was of we niet beter een enquête hadden kunnen uitvragen. Eigenlijk is dit meer een vorm van: wat vind je er nou van? Natuurlijk ja, prima. Die vraag over representativiteit kun je altijd stellen, maar de mensen die erin zitten, zitten erin en dat is prima. En wij van Lokaal Brabant zijn hartstikke blij dat er een Omroep Brabant is en dat die fusiebesprekingen met Limburg 1 of L1, ik weet niet precies hoe het heet, niet doorgaan. Daar zijn we hartstikke blij mee, maar we zijn hartstikke voor.

De **voorzitter**: Ik dank de heer Heijman. Dan de heer Spapens, die verrast werd door het vlotte tempo van onze beraadslagingen. Aan hem tot slot het woord. En daarna de gedeputeerde. Aan hem het woord.

De heer **Spapens** (SP): Vanuit de iPad, want ik sta nog te wachten op mijn printje. Dank u wel, voorzitter. Het merendeel is al gezegd, maar toch maar in de herhaling.
Er zijn vijf vragen gesteld en die vijf vragen zijn positief beantwoord. En derhalve een positief advies voor Omroep Brabant. In de bespreking afgelopen keer kwam een aantal dingen aan de orde. En een van de dingen is blijven hangen. Daar hebben we het al over gehad. Dus mijn vraag aan de gedeputeerde is of hij kan aangeven wanneer de nog openstaande vacatures, onder andere vertegenwoordiging van minderheden of vertegenwoordiging in Noordoost-Brabant, in de stichtingsraad wordt ingevuld. Dank u wel, voorzitter.

De **voorzitter**: Ik dank de heer Spapens. Dan de gedeputeerde Swinkels. Aan u het woord.

De heer **Swinkels** (GS, SP): Voorzitter. Ik denk bijna alle vragen zo'n beetje samen te kunnen vatten, want die gingen uiteindelijk over die vraag van representativiteit en de openstaande vacatures. Misschien toch nog goed om even te benadrukken dat wij inderdaad ingevolge de Mediawet geen formele rol meer spelen richting de regionale omroepen en dat er slechts een zeer kleine rol nog voor ons is weggelegd als Staten. Dat ze eens in deze vijf jaar als het ware die representativiteit moeten beoordelen. En dus deze vier vragen te beantwoorden adviserend richting het Commissariaat voor de Media. Tussentijds hebben GS nog wel de bevoegdheid tot het benoemen van de leden in de stichtingsraad, maar die worden dan voorgedragen door de raad van toezicht van Omroep Brabant. Dus het is inderdaad een taak van Omroep Brabant om in eerste instantie de representativiteit te waarborgen en aan ons om de benoeming en het uiteindelijke advies richting Commissariaat voor de Media te doen.
Met u constateer ik dat daar een drietal vacatures in staat. Dat is in de presentatie zoals die is uitgegaan naar het Commissariaat voor de Media ook al zo gepresenteerd. En ook terecht geconstateerd, mede op aandringen van behandeling hier en ook daarmee kortsluiting met Omroep Brabant is die vacature nu ook online gezet. Dat is natuurlijk wezenlijk om ook mogelijke kandidaten voor de vacature te krijgen. Daarmee heb ik er wel goede hoop op dat nu snel de volledige bezetting van deze stichtingsraad weer tot stand komt. Mede aangevend dat met de nieuwe vorming van de inzet die nu gepleegd werd om tot een fusie te komen er ook werk is aan nieuwe statuten. En in die statuten ook de stichtingsraad het voornemen heeft om indringender met u als Staten tot een vergelijk te komen. Zij wensen natuurlijk representativiteit te waarborgen en zien ook in uw Staten een representatieve vertegenwoordiging van de Brabantse bevolking. Wij willen graag met u op zoek hoe zij in de toekomst daar een dusdanige rol aan kunnen geven om ook indringender met u tot die verhouding te komen.

De **voorzitter**: Interruptie mevrouw Brunklaus.

Mevrouw **Brunklaus** (GL): Ja. Ik verbaas met toch een beetje over het antwoord van de gedeputeerde wat betreft de invulling van de vacatures. U legt ons dit Statenvoorstel voor. U zegt ook: wilt u alstublieft ja geven? U weet ook dat we alleen ja kunnen geven als de stichtingsraad goed is ingevuld. En ik hoor u nu zeggen: nou, we hebben nu net de vacatures uitgezet. In hoeverre bent u nu actief bezig om te zorgen dat die vacatures en die stichtingsraad goed zijn ingevuld?

De **voorzitter**: De vraag is duidelijk. De gedeputeerde.

De heer **Swinkels** (GS, SP): Voorzitter. Het is helder. U vroeg ons min of meer of wij invloed zouden kunnen hebben op deze vacature. Dat kunnen we dus niet vanuit onze positie. We kunnen hooguit aandringen bij Omroep Brabant om de vacatures in te doen vullen. Volgens mij gaan ze daar nu ook voor zorgen. Ik heb er ook erg vertrouwen in dat het uiteindelijk tot een goede invulling komt, een volledige invulling. Er is ook niet gezegd dat nu de samenstelling niet representatief is. Hooguit kunnen we vaststellen dat daarin, vanuit de regionale vertegenwoordiging vanuit Noordoost-Brabant, van ondervertegenwoordiging sprake is. En op een aantal terreinen, waarop wij ook graag vertegenwoordigers zouden zien, zijn die expliciet nog niet benoemd. Maar daarmee is niet gezegd dat er geen representativiteit is. En ik heb er ook alle vertrouwen in dat die representativiteit zeker gezocht en gewaarborgd is.

De **voorzitter**: Mevrouw Brunklaus.

Mevrouw **Brunklaus** (GL): In de voorrondes voor dit Statenvoorstel hebben wij ook vragen gesteld over de diversiteit en de invulling van de vacatures. Had u dan dit Statenvoorstel niet later aan ons moeten

voorleggen? Want u weet heel goed dat de stichtingsraad gewoon niet goed is ingevuld op dit moment en dat het voor ons eigenlijk best lastig is om ja te zeggen tegen dit voorstel.

De **voorzitter**: De gedeputeerde.

De heer **Swinkels** (GS, SP): Voorzitter. Er ligt een verzoek vanuit het Commissariaat voor de Media om op deze vier vragen een antwoord te geven. En als ik daar veel later mee ben, kan het invloed hebben op de zendmachtiging die afgegeven wordt. Dus ik wil niet langer wachten.

De **voorzitter**: Ik dank de gedeputeerde voor zijn beantwoording. U was klaar met uw beantwoording. Dan kijk ik of er behoefte is aan een tweede termijn. Wie vanuit de zijde van de Staten voor de tweede termijn? De heer Roks en mevrouw Brunklaus hebben daaraan behoefte. Dan geef ik u beiden nog het woord. In de eerste plaats de heer Roks van de fractie van de PVV. Aan u het woord.

De heer **Roks** (PVV): Die keren dat we er dan toch over mogen spreken, voorzitter, zou ik toch graag wel antwoord krijgen op mijn vraag. Wij hebben ter sprake gebracht of minderheden nou nog van deze tijd is om die dan op te nemen zo specifiek als een doelgroep, want dan is er sprake van een doelgroepenbeleid. Daar heb ik geen antwoord op gehad. Ik zou het toch op prijs stellen dat de portefeuillehouder daar antwoord op geeft.

De **voorzitter**: Mevrouw Brunklaus.

Mevrouw **Brunklaus** (GL): Ja, voorzitter. Ik heb net ook in de interruptie laten merken dat ik het eigenlijk vreemd vind dat die vacatures openstaan en blijven staan. Ik heb de gedeputeerde gevraagd: wanneer worden de vacatures ingevuld? Ik vind eigenlijk dat het Statenvoorstel te vroeg naar ons toekomt, want wij kunnen niet volmondig ja zeggen tegen dit voorstel. We kunnen geen ja geven op al die vragen, want de raad is nog niet volledig ingevuld en kan dus geen voldoende en goede invloed hebben op het programma van Omroep Brabant.
Ik wil van deze gedeputeerde horen wanneer die stichtingsraad – ik noem het nog even stichtingsraad – goed is ingevuld. Hoe lang duurt het voordat al die vacatures divers zijn ingevuld?

De **voorzitter**: De gedeputeerde.

De heer **Swinkels** (GS, SP): Voorzitter. Volgens mij zijn er eerder kaders vastgesteld op welke criteria deze stichtingsraad wordt ingericht. Daar maakt 'minderheden' op dit moment deel van uit. En zolang het er deel van uitmaakt, maakt het er deel van uit. Zoals ik net zei, is de stichtingsraad bereid zich met uw Staten te verhouden. En mogelijk dat u met elkaar tot een ander kader komt of een andere vergelijking. Dat is geheel aan u.

De **voorzitter**: Interruptie de heer Roks.

De heer **Roks** (PVV): Ja, voorzitter. Mooi. Maar kunt u dan mij een definitie geven wat in dit geval met minderheden benoemd wordt? Want wat is dan de ... Is dat die ene Syriër die omarmd wordt door Omroep Brabant? Want de enige minderheid die wij inmiddels constateren bij Omroep Brabant is de Brabander zelf.

De **voorzitter**: De gedeputeerde.

De heer **Swinkels** (GS, SP): De zekerheid is dat we het steeds over Brabanders hebben. Maar minderheden kunnen er vele zijn, laat ik het zo maar zeggen. Want ik heb hier geen nadere duiding van wat onder minderheden wordt verstaan. Dat kunnen zelfs ... Ja, wie zouden dat allemaal kunnen zijn? Vrouwen? Ja, vrouwen misschien, of 50+'ers, kinderen, ik weet het niet.

De **voorzitter**: De heer Roks.

De heer **Roks** (PVV): Nou, voorzitter, hier is het bewijs dat die gewoon geschrapt kan worden. Dank u wel.

De **voorzitter**: Van der Wel, interruptie.

De heer **Van der Wel** (PvdD): Voorzitter. Dank u wel. Voorzitter. Ik hoop dat de gedeputeerde toch ons dilemma wel een beetje begrijpt. Want wij zijn het voorbeeld voor Brabant. En eigenlijk vraagt u ons 'ja, we hebben een regel opgesteld, zoveel mensen in de programmaraad; daar voldoet het niet aan en stemt u toch maar ja, want het komt wel goed'.

De **voorzitter**: En uw vraag was?

De heer **Van der Wel** (PvdD): De vraag was hoe dat uitstraalt naar mensen in Brabant als morgen een stukje in de krant komt dat wij gewoon hebben ingestemd ondanks dat het niet voldoet aan wat we zelf hebben afgesproken of wat we moeten afspreken.

De **voorzitter**: De gedeputeerde.

De heer **Swinkels** (GS, SP): Ik heb geen idee hoe dit uitstraalt op Brabant. Maar laat ik hier helder zijn dat wij als GS hier ja tegen kunnen zeggen, omdat wij menen dat de stichtingsraad wel degelijk representatief is. En dat wanneer alle vacatures ingevuld zijn dat voor 100% het geval is. En dat Omroep Brabant die 100% gaat realiseren. That's it.

De **voorzitter**: Van der Wel. Een tweede keer nog.

De heer **Van der Wel** (PvdD): Voorzitter. We zitten nog steeds in die twijfel. We zullen wel instemmen, maar dan begrijpt u waarschijnlijk ook dat we dit voor de laatste keer doen. Een volgende keer moet het gewoon compleet zijn en netjes. En ik denk dat het een taak van Omroep Brabant is om dat te verzorgen. Kunt u die boodschap overbrengen? Want anders komen we echt met een probleem.

De **voorzitter**: De gedeputeerde.

De heer **Swinkels** (GS, SP): Sterker nog, voorzitter. De boodschap is overgebracht.

De **voorzitter**: Mevrouw Brunklaus.

Mevrouw **Brunklaus** (GL): Ik wil alleen maar een datum horen wanneer het is ingevuld.

De **voorzitter**: De gedeputeerde.

Mevrouw **Brunklaus** (GL): Is dat één maand, twee maanden, drie maanden?

De **voorzitter**: De gedeputeerde heeft het woord.

De heer **Swinkels** (GS, SP): Voorzitter. Ik zou daar heel graag iets over roepen, maar dat is echt aan Omroep Brabant. Ik zit niet op de stoel van de directeur van Omroep Brabant om vast te stellen wanneer dat gebeurd moet zijn. Volgens mij is nu de vacature opengesteld. Ik weet absoluut niet wat de doorlooptijd is voordat die ook daadwerkelijk ingevuld is.

De **voorzitter**: Mevrouw Brunklaus.

Mevrouw **Brunklaus** (GL): Deze vacatures staan al veel langer open. De plekken zijn niet vervuld. Dat is al een hele tijd. U had ook kunnen kiezen om het eerst op orde te krijgen of te vragen om het op orde te maken. Natuurlijk moeten zij dat doen en dan het Statenvoorstel aan ons voorleggen. Nu geeft u ons eigenlijk een voorstel met vragen, waar wij niet volmondig ja op kunnen zeggen. Ik vind het een gemiste kans.

De **voorzitter**: De gedeputeerde, tot slot.

De heer **Swinkels** (GS, SP): Ja. Het is volgens mij een herhaling van uitspraken eerder gedaan. En ik heb daar al eerder op gereageerd. Dus houd ik het hierbij.

De **voorzitter**: Ik sluit de beraadslagingen over dit onderwerp.

11/18 Begrotingswijziging MIT Zuid 2018

De **voorzitter**: Ik ga dan over naar het volgende onderwerp op onze agenda. Het betreft de Begrotingswijziging MIT Zuid 2018. Een aantal fracties heeft het woord hierover gevraagd. Als eerste de fractie van het CDA. De heer Steenbakkers heeft het woord.

De heer **Steenbakkers** (CDA): Voorzitter, dank. Ik ga mijn inbreng eigenlijk vandaag beginnen met een citaat van een man, een briljant econoom, zeker, maar wiens politieke visies eigenlijk heel ver van mijzelf staan. En ik had ook eigenlijk nooit gedacht dat ik een quote van hem zou gaan gebruiken. Voorzitter. Het is een man, en ik ga naar de VVD-fractie kijken, in mijn ogen zó rechts, zó meedogenloos en klassiek negentiende-eeuws liberaal, dat zelfs de meest rechtse VVD'er in Nederland – en ik laat aan de VVD-fractie over wie dat dan moet zijn – bij hem echt afsteekt als een linkse geitenwollensokken dragende, theedrinkende Goji-bessen-eter. Voorzitter. Het gaat om een citaat van de Amerikaanse libertariër Thomas Sowell. "Bureaucratie, je zult het nooit begrijpen, totdat je begrijpt dat voor bureaucraten de procedure alles betekent en de uitkomst niets."

Hoorn gaat in de zaal af.

De heer **Steenbakkers** (CDA): Andere toeter.

De **voorzitter**: Ik heb al eens eerder wat olie besteld, maar die is nog niet aangekomen. Gaat u verder.

De heer **Steenbakkers** (CDA): Oké. Voorzitter. En in de ogen van Sowell geldt dat eigenlijk voor heel de overheid bij libertariërs behalve het leger. Ik ben het heel erg met hem oneens. Ik denk zelfs dat in onze doorgeschoten kapitalistische samenleving een wat meer aanwezige en verbindende overheid juist de oplossing zou kunnen zijn. Maar ten aanzien van dit Statenvoorstel raakt die opmerking van Sowell toch wel een kleine kern van waarheid. Voorzitter. Ik ben namelijk eens wat gaan graven en gaan spreken met ondernemers die gebruikmaken van het MIT, maar ook van andere regelingen in onze provincie. En de signalen die ik daar krijg zijn positief, maar ook negatief. Positief is dat de subsidies en de regelingen echt werken en de ondernemers ermee geholpen zijn. Positief is ook dat de provincie Noord-Brabant en deze gedeputeerde er echt een voorloper in zijn en de verschillende regelingen ook helder beschreven staan. Maar voorzitter, we krijgen ook best wel wat kritiekpunten. Met name over de uitvoering, beoordeling en dus eigenlijk over de route en de weg om tot zo'n regeling te komen en daar gebruik van te maken.
Voorzitter. Wij hebben dit belegd bij Stimulus. En voor de mede-Statenleden, Stimulus is een onderdeel van de provincie Noord-Brabant, dat een aantal van deze regelingen en subsidies beheert, faciliteert en ook beoordeelt. En voorzitter, de kern van de punten van kritiek van die ondernemers is eigenlijk samen te vatten in het woord 'bureaucratie', dus in die uitspraak van Sowell. Gewoon enkele heel concrete voorbeelden die ondernemers ervaren. Bij het indienen van de vorige ronde van het MIT in 2016 ging het op 10 mei om middernacht open. En dan vijfenhalf uur tot 05.30 uur in de ochtend. Waarom? Bij de uitbetaling van programma's kan het soms vier tot zes maanden duren voordat de betaling echt binnen is. Er wordt een grote administratieve druk ervaren. En van elke factuur moet je een dubbel betaalbewijs aanleveren. En de urenfacturatie moet ook nog in de vorm van Stimulus zijn en op die manier.
Voorzitter. Het zijn natuurlijk ervaringen van ondernemers, die ook weer ieder hun eigen belang hebben, wat ik niet kan checken. Maar het zijn wel dit soort concrete voorbeelden die ondernemers murw maken en in de handen van Thomas Sowell drijven: de overheid en bureaucratie.

De **voorzitter**: Interruptie Van der Staak.

De heer **Van der Staak** (SP): Voorzitter. Dank u wel. Ik hoop dat de heer Steenbakkers weet dat wij vandaag een begrotingswijziging behandelen en niet het MIT zelf en hoe dat precies werkt. Dus ik hoop dat u echt over de begrotingswijziging alleen spreekt.

De **voorzitter**: De heer Steenbakkers.

De heer **Steenbakkers** (CDA): Zeker en daar kom ik ook op. Maar om die begrotingswijziging ook vast te stellen wil ik wel zeker weten dat als wij geld geven, het ook op een goede manier uiteindelijk ergens terechtkomt. Want we kunnen hier heel staccato en droog die begrotingswijziging vaststellen, maar uiteindelijk gaat het er u en mij natuurlijk om: hoe landt dat nu echt in de samenleving en hoe ervaren mensen dat nu die er gebruik van maken. En ik vind het wel belangrijk om ook die op de vloer ervaren praktijk hier mee te geven.

De **voorzitter**: De heer Steenbakkers vervolgt zijn betoog. Uw spreektijd is al een heel eind op.

De heer **Steenbakkers** (CDA): Voorzitter. Daarom kom ik met een motie, die eigenlijk van de gedeputeerde vraagt om met een plan van aanpak op deze ervaren bureaucratie te komen. En dit met de Staten te bespreken.

De **voorzitter**: Interruptie Van der Wel.

De heer **Van der Wel** (PvdD): Voorzitter. Oorspronkelijk had ik dezelfde vraag. Het gaat om een begrotingswijziging. Ik begrijp uw motivering dat u zegt: ik wil weten of het goed gebeurt en snel. Maar dan zou ook de vraag moeten zijn: wordt het geld nuttig besteed? Dat is nog een tweede, daarover kunnen we nog twisten. Maar goed, neemt u dat ook mee in uw overweging om voor of tegen te stemmen?

De **voorzitter**: Steenbakkers.

De heer **Steenbakkers** (CDA): Voorzitter. Ik eindig daarmee zelf mijn eerste termijn. Wij zijn daarover tevreden, maar ik zal dat zo even uitleggen.
Voorzitter. Ik heb zelf een aantal ideeën hoe dat zou kunnen, maar eigenlijk zit deze gedeputeerde veel dieper in de materie en kent die de verschillende stakeholders. We willen hem dan ook alle vrijheid geven om met een voorzet te komen om hiermee te beginnen en met de Staten te bespreken. Het is een bevoegdheid van GS, dus alle vrijheid heeft de gedeputeerde ook.
En ten aanzien van het voorliggende voorstel. Het CDA kan over de begrotingswijziging sec heel kort zijn. Wij vinden dat er goede dingen mee gebeuren. We zijn het daarmee eens. Ondernemers zijn er ook blij mee, maar het gaat dus ook om die weg er naartoe. En dat vinden wij wel heel belangrijk om hier te adresseren. Ik zal de motie inleveren bij de griffier, zodat iedereen daar kennis van kan nemen. Tot zover mijn eerste termijn.

Motie 'Aanvalsplan bureaucratie'
"Provinciale Staten van Noord-Brabant in vergadering bijeen op 23 februari 2018, behandelend het Statenvoorstel 11/18 inzake MIT Zuid 2018;
overwegende dat:
- subsidies en regelingen als het MIT een goede bijdrage leveren aan de economische ontwikkeling van de provincie Noord-Brabant;
- de provincie Noord-Brabant een voorloper is in het stimuleren en gebruikmaken van dit soort regelingen;

constaterende dat:
- ondernemers in de basis geholpen zijn met dit soort regelingen en subsidies;
- er door ondernemers een grote administratieve druk wordt ervaren bij het aanvragen van dit soort regelingen;
- er veel bureaucratie en bijzondere processen zijn bij een aanvraagprocedure volgens ondernemers, zoals nachtopenstelling 00.00-05.30, bij het aanvragen van subsidies en regelingen;
- er veel tijd zit tussen de declaratie en de uitbetaling;

verzoekt GS om:
- een plan van aanpak op te stellen, in overleg met Stimulus, om de bureaucratie en administratieve druk voor ondernemers bij subsidies en regelingen zoals het MIT te verminderen;
- dit plan van aanpak voor 31-12-2018 met de Staten te bespreken;

en gaan over tot de orde van de dag.
Stijn Steenbakkers, CDA"

De **voorzitter**: Ja. Dat is doorgaans de bedoeling met ingediende moties, dus dat komt goed uit. Dan is nu de heer Van der Staak van de fractie van de SP aan het woord.

De heer **Van der Staak** (SP): Ik zie af van mijn spreektijd.

De **voorzitter**: U ziet af van uw spreektijd. Mevrouw Willems-Kardol dan nu namens de fractie van de PVV.

Mevrouw **Willems-Kardol** (PVV): Voorzitter. Dit college heeft haast. Bijzonder veel haast met het weggeven van ons Brabants belastinggeld. Haast om bijna 6,5 miljoen euro uit te geven voor een MKB-innovatiesubsidie voor topsectoren. De kabinetsformaties hebben te lang geduurd, aldus de gedeputeerde, en dus wordt met deze voorstel met alle mogelijke spoed én met weinig oog voor de rol van de Provinciale Staten deze begrotingswijziging van 6,55 miljoen euro er in een sneltreinvaart doorheen gedreven.
Het beleid voor deze innovatiesubsidie gaat nog worden bijgesteld, maar op welke wijze precies moet nog worden vastgesteld en besloten door dit college. Er ligt dus geen uitgewerkt beleid ten grondslag aan voorliggende begrotingswijziging en het principe 'eerst geld' of 'eerst beleid en dan geld' wordt hiermee op een innovatieve wijze gepasseerd.
Haastige spoed is zelden goed en het haastig komt ook terug in de gekunstelde beantwoording. "Gedeputeerde Staten zenden in 2016 en vervolgens ieder jaar aan Provinciale Staten een verslag over de doeltreffendheid en de effecten van deze regeling in de praktijk." Dat staat in de slotbepaling van het MIT-Zuid. Echter, deze verslagen zijn er niet. In het onderzoek 'Kansrijk innovatiebeleid' van het CBS blijkt dat innovatiesubsidies voor minder dan de helft wordt besteed aan innovaties. Dus hoe kunnen Provinciale Staten besluiten over voortzetting van deze regeling? Máár, staat in de technische beantwoording, er wordt gewerkt aan een infographic over het MIT-Zuid. Een infographic die op korte termijn – wel dus na de besluitvorming – aan Provinciale Staten zal worden aangeboden. Dit is onbehoorlijk bestuur van de bovenste plank.
Afgelopen zomer heeft er wél een evaluatie plaatsgevonden door de voormalig minister van Economische Zaken en hieruit blijkt: "Miljarden voor topsectoren leveren nauwelijks baanbrekende innovaties op" en "De projecten dienen vooral de bestaande belangen van bedrijven, niet het oplossen van maatschappelijke problemen". Is de gedeputeerde bereid om juist het maatschappelijk probleem van onder meer dierproeven in Brabant op te pakken, de technologie leidend te maken en om vóór 2025 het slimste alternatief van de wereld te leveren op dierproeven en hiervoor een interessant vestigingsklimaat te creëren voor bedrijven als alternatief op dierproeven? Ik hoor graag de reactie van de gedeputeerde daarop.
Deze begrotingswijziging is bedoeld voor een innovatiesubsidie voor het MKB, maar in Brabant hebben we al een innovatiefonds, we hebben een MKB-plusfaciliteit, we hebben een valorisatiefonds, we hebben LOG Brabant, OPZuid … Dus waarom dan nóg zo'n subsidieregeling? En de gedeputeerde zal vast aangeven dat het MIT-Zuid nét even anders is, maar dit is niet te controleren. "De verzamelde MKB-subsidieregelingen zijn niet inzichtelijk gebundeld op Brabant.nl." Dat was het antwoord op een van mijn technische vragen. Gedeputeerde, wanneer kunt u dit regelen? Wanneer kunt u regelen dat er een transparant en integraal loket komt op Brabant.nl? Dat er een overzicht komt op onze eigen website? Ik hoor graag of de gedeputeerde daarop een toezegging wil doen.
Om voorliggende begrotingswijziging goed te kunnen beoordelen, heeft de PVV inzicht gevraagd in de verstrekte subsidies voor deze regeling. Deze hebben we echter niet gekregen. Van gekunstelde beantwoording is hier eigenlijk ook geen sprake meer van, maar van bewust onvolledige beantwoording. In de begrotingswijziging staat: "Belangrijk voor Brabant is dat er een multiplier van 2 is op de inzet van de eigen middelen." In het onderzoek 'Kansrijk innovatiebeleid' van het CBS blijkt dat innovatiesubsidies voor minder dan de helft wordt besteed aan innovatie. Dus hoe kan de Provinciale Staten controleren? Waarom kan er wel een multiplier van 2 worden weergegeven, maar niet worden weergegeven wat de doelmatigheid is van deze subsidieregeling?

Wat hebben deze MKB-regelingen concreet voor baanbrekende innovaties in Brabant betekend? Kan de gedeputeerde drie concrete voorbeelden geven?
Afsluitend. Er is geen evaluatie of verslag; de voorwaarden van deze subsidieregeling worden mogelijk na toekenning budget nog gewijzigd; er is geen overzicht van de Brabantse MKB-subsidieregelingen om de toegevoegde waarde van deze regeling inzichtelijk te maken en er is geen overzicht van de verstrekte subsidies onder deze subsidieregeling.
De PVV begrijpt ook daarom deze haastklus niet. De begrotingswijziging van maar liefst 6,55 miljoen euro wordt er doorheen gejakkerd. Waarom moet deze subsidieregeling per se op 1 maart gepubliceerd worden? Wat als we nou nog eens even een maandje extra de tijd nemen? Het gaat immers niet om zomaar iets, het gaat om 6,55 miljoen euro. Dank u wel.

De **voorzitter**: Ik dank mevrouw Willems voor haar bijdrage. Dan is nu de fractie van D66 aan de beurt, de heer Kutlu.

De heer **Kutlu** (D66): Dank u wel, voorzitter. Voorzitter. Vele MKB-bedrijven van vandaag kunnen de kroonjuwelen van Brabant zijn in de toekomst. Wij kennen gelukkig levende voorbeelden hiervan, onder andere ASML, NXP en VDL. Dit zijn onze innovatieve bedrijven, die veel betekenen voor zowel de regionale als landelijke economische groei. Daarom wil ik namens D66 aangeven dat wij heel blij zijn dat de huidige regering besloten heeft om de MKB-innovatiestimuleringsregeling MIT voor de topsectoren Zuid-Nederland ook in 2018 voort te zetten. Dit is voor de vele MKB-bedrijven de enige manier om financiering te vinden om hun innovatieve ideeën in de beginfase te kunnen uitwerken.
De commerciële investeerders en de banken zijn niet voldoende geïnteresseerd om in deze fase te investeren in dit soort initiatieven omdat in deze fase te veel risico's aanwezig zijn.

De **voorzitter**: Interruptie Van der Wel.

De heer **Van der Wel** (PvdD): Voorzitter, dank u wel. Voorzitter. Een vraag. U noemde aan het begin van uw betoog een paar grote bedrijven heel belangrijk voor Brabant. Mijn vraag is dan: hoeveel subsidie hebben die in hun aanloopfase van de provincie Brabant gekregen?

De **voorzitter**: Kutlu.

De heer **Kutlu** (D66): Dat staat natuurlijk nu niet meer ter discussie. Die hebben al hun benodigde subsidies blijkbaar zo goed gebruikt dat ze nu heel veel bijdrage leveren aan de economische groei. Dus ik denk dat dat niet relevant is om dat nu achteraf nog te vragen.

De **voorzitter**: Van der Wel.

De heer **Van der Wel** (PvdD): Voorzitter. Ik denk dat het wel relevant is. Want ik denk dat het hele idee van innovatie is een maatschappelijk probleem op te lossen. En dat dat juist een vraag ook vanuit de markt is, waardoor je dat product kunt verkopen. Ik denk dat het pushen van producten vanuit subsidies juist niet de goede manier is, omdat je dan een vraag gaat creëren naar subsidie en niet zozeer naar goede producten. Bent u dat met mij eens of niet?

De **voorzitter**: Kutlu.

De heer **Kutlu** (D66): Voorzitter. Ik denk dat we het hier over MKB-bedrijven hebben die nog niet tot een product zijn gekomen. Dus in die zin is uw vraag op dit moment niet relevant.

De **voorzitter**: Kutlu vervolgt zijn betoog.

De heer **Kutlu** (D66): Gebleken is uit allerlei onderzoeken – en ook wij zien dat als fractie vaak tijdens onze werkbezoeken aan MKB-bedrijven in Brabant – dat zij dankzij deze regeling in staat zijn geweest om hun innovatieve projecten in de beginfase te financieren. En daarna kunnen zij hun projecten ontwikkelen tot volwaardige producten.
D66 is het helemaal eens dat alle producten die door deze regelingen worden ondersteund, moeten voldoen aan de uiteindelijke doelstellingen van deze regelingen. Het moet leiden tot concrete arbeidsplaatsen en een bijdrage leveren aan de maatschappelijke uitdagingen met betrekking tot energie en klimaat, landbouw en voedsel en zorg en gezondheid.
Veel innovaties die dankzij deze regeling tot nu toe tot stand worden gebracht, hebben een positieve uitwerking op een of meerdere van de genoemde maatschappelijke doelen. Dat past uitstekend bij het kerndoel van deze regeling. Dat is het versterken van de structuur van het MKB door innovatie, nieuwe concurrerende producten, processen op de markt te brengen. Onze fractie wil GS erop attenderen dat zoveel mogelijk MKB-bedrijven ook buiten de topsectoren in aanmerking moeten kunnen komen voor deze regeling. Dit omdat er ook bij die MKB-bedrijven op een innovatieve wijze moet worden gewerkt om de cross-over te bewerkstelligen en hun bestaan te kunnen waarborgen in de toekomst. GS moeten ook grote innovatieve bedrijven kunnen stimuleren om hen meer samen te laten werken met de MKB-bedrijven in hun sector, zodat zij ook een bijdrage kunnen leveren aan de verdere ontwikkeling van hun ideeën. Zo doen wij wat we goed kunnen in Brabant: samenwerken voor de toekomst. Want, voorzitter, wie vandaag niet durft te investeren in de toekomst mag straks niet klagen over economische achterstand in de regio. Tot zover.

De **voorzitter**: Ik dank de heer Kutlu voor zijn bijdrage. Dan nu de fractie van GroenLinks, de heer Uijlenhoet.

De heer **Uijlenhoet** (GL): Voorzitter. GroenLinks onderkent het grote belang van innovatiebevordering door investeringen. Maar de voorliggende begrotingswijziging is voor ons wel aanleiding toch voor een aantal vragen. Hoe kan het dat er ogenschijnlijk zo eenvoudig investeringsmiddelen uit de derde tranche gevonden konden worden? Waren die hiervoor beoogd voor deze begrotingswijziging of gaat dat ten koste van andere investeringen? Graag een toelichting van de gedeputeerde daarover.
Uit de beantwoording van onze technische vragen wordt duidelijk dat de rapportages op aantallen projecten en aantallen MKB-bedrijven wordt gedaan, maar dat via de beoordelingscommissie wordt gestuurd op kwaliteit, op kwalitatieve criteria. Hoe en wanneer kunnen wij als PS inzicht krijgen in die kwalitatieve afwegingscriteria?
En dat brengt ons ook even tot de ijkpunten die ook bij de begrotingswijziging zijn gevoegd. Omdat we eigenlijk geen inzicht hebben in die kwalitatieve afwegingscriteria blijven wat ons betreft ook die ijkpunten een beetje hangen. Eigenlijk is het toch een soort black box wat ons betreft. Er wordt schriftelijk wel wat aan toegevoegd, maar de echte criteria die erachter zitten kunnen we niet zien en dus kunnen we eigenlijk die ijkpunten ook niet echt serieus beoordelen. Graag een toelichting van de gedeputeerde daarop.
En dan ten slotte, voorzitter, ook wat ons betreft de transparantie voor de Brabantse ondernemers kan inderdaad beter door alle regelingen die er ondertussen zijn centraal op de website van de provincie te plaatsen wat ons betreft. Is de gedeputeerde dat met ons eens? Dank u wel, voorzitter.

De **voorzitter**: Ik dank de heer Uijlenhoet voor zijn bijdrage. Dan nu de heer Van der Wel van de Partij voor de Dieren.

De heer **Van der Wel** (PvdD): Voorzitter. Dank u wel. Voorzitter. Wij zijn erg kritisch over dit soort fondsen, omdat wij vinden dat innovatie vaak ook in de weg wordt gestaan door het aanleveren van alleen maar geld. Het gaat vaak om een goed idee. Een goed idee waar een maatschappelijk probleem wordt opgelost en dat uiteindelijk door een goede ondernemer naar de markt wordt gebracht. Hoe aardig het ook klinkt om al die ondernemers te willen sponsoren, feiten zijn dat van elke duizend aangevraagde octrooien uiteindelijk er eigenlijk maar één goed idee de markt in komt waaraan geld wordt verdiend. Als je dat zou omschakelen naar dit project van 6,5 miljoen euro, dan zou dat uiteindelijk, als je ze allemaal 10.000 euro geeft, iets kunnen opleveren. Wij denken dat eigenlijk zo'n regeling, waarbij je de ene boven de andere ondernemer bevoordeelt, die net zo hard werkt maar die aanvraag niet kan doen, eigenlijk meer marktverstorend is dan dat het helpt. Dus in die zin kan ik de eerder ter sprake gebrachte meest rechtse liberaal wel volgen, dat te veel overheidsbemoeienis, ook in dezen, denk ik het publieke doel niet dient. Dank u wel.

De **voorzitter**: Ik dank de heer Van der Wel voor zijn bijdrage. De heer Vreugdenhil van de ChristenUnie-SGP. Ziet af van de spreektijd. Lokaal Brabant, de heer Heijman, ziet ook af van de spreektijd.
Dan wil ik de gedeputeerde vragen of hij – en dat is hij – bereid is terstond de beantwoording en advisering over de motie ter hand te nemen. Het woord is aan gedeputeerde Pauli.

De heer **Pauli** (GS, VVD): Voorzitter. Dank u wel. Via u graag dank voor allen die een inbreng hebben geleverd in eerste termijn. Even samenvattend, waar praten we hier over? Een afspraak die dateert uit 2014, waarbij alle provincies in Nederland verenigd via vier landsdelen, eigenlijk gehoor hebben gegeven aan de oproep vanuit uw Staten en het toenmalig nog Kamerlid Arie Slob, die het ministerie aanmoedigde om meer vanuit het ministerie samen te gaan werken met de regio's. Specifiek waar het maatregelen en regelingen betrof voor het kleine MKB. Dat is deze regeling. Het Rijk zet via het ministerie van EZK ruim 3 miljoen euro in, dat wordt overgemaakt via onze provincie-uitkering. Er gaat ruim 3 miljoen euro eigen geld tegenaan, omdat de Brabantse ondernemers zo sterk zijn dat ze meer aanvragen inleveren dan de collega's in Zeeland en Limburg. En dan krijg je dus een verdubbeling van het geld, dankzij de bijdrage van het Rijk. Dat gebeurt hier.
Het is een maatregel die uiterst effectief is. Ik reageer dan gelijk even op de Partij voor de Dieren, de heer Van der Wel. Want als je naar de stukken kijkt, dan zie je dat het juist de kleine MKB-ondernemers regardeert, want met deze regeling kunnen we zo'n 150 MKB-ondernemers in Brabant jaarlijks helpen. En als je dat deelt door het bedrag, dan ziet u dat het om een gemiddeld bedrag gaat van om en nabij de 40.000 euro. En die bestaat dan uit twee mogelijkheden. De eerste is een innovatieproject, waarbij meerdere MKB-bedrijven met elkaar samenwerken, hetgeen we natuurlijk fantastisch toejuichen. Dat ze elkaar opzoeken. Want als je met elkaar samenwerkt, kun je producten snel naar de markt doen. En op de tweede plaats een haalbaarheidsstudie. En als je dat weet, dan heb je dus gelijk antwoord gegeven op mevrouw Willems-Kardol. Het gaat hier helemaal niet om dierproeven. Het gaat hier echt om de beginfase van kleine MKB-ondernemers, die willen innoveren, samenwerken op het gebied van innovatie en daarvoor geldmiddelen nodig hebben.
De regeling is heel succesvol, want in heel Nederland is binnen 24 uur het aantal aanvragen ruim overtekend. Binnen 24 uur. Dat komt moet ik eerlijk zeggen ook doordat er heel veel bureautjes in Nederland zijn die dit als een gat in de markt zien en met aanvragen komen. Daar trappen we als provincie uiteraard niet in. Dus er zit een deskundigencommissie, dezelfde die ook kijkt naar de grotere

projecten binnen OPZuid. En die kijkt heel stringent aan de hand van kwalitatieve criteria hoe het met opschaalmogelijkheden, de kansrijkheid en duurzaamheidsaspecten zit. Daarmee zijn ook maatschappelijke opgaven verbonden. Dan tellen er twee dingen. Dat zijn het aanvraagmoment en de kwalitatieve criteria.

De **voorzitter**: Interruptie Van der Wel.

De heer **Van der Wel** (PvdD): Voorzitter. Alles wat de gedeputeerde zegt is een waarheid als een koe, maar op die manier kun je natuurlijk geen enkele regeling beoordelen of het zinvol of succesvol is. Het gaat er uiteindelijk om of je met die regeling die problemen oplost die je aan de voorkant met elkaar afspreekt.

De **voorzitter**: En uw vraag is?

De heer **Van der Wel** (PvdD): Vindt de gedeputeerde met mij dat de regeling zo ruim en zo vrij is dat je uiteindelijk inderdaad wel geld geeft en iedereen ervoor in de rij staat, maar uiteindelijk niet kunt controleren of het geld goed besteed is?

De **voorzitter**: De gedeputeerde. De vraag is duidelijk.

De heer **Pauli** (GS, VVD): Ik heb u aangegeven dat het een combinatie is van wie het eerst komt wie het eerst maalt en sterke kwalitatieve criteria. In die volgorde wordt het ook beoordeeld. Er wordt onder meer gekeken dat er geen sprake is van dubbelingen van subsidies en staatssteun. Er wordt gekeken naar opschalingseffecten.
De regeling doen we samen met Zeeland en Limburg. Vandaar dat ik in antwoord op vragen van mevrouw Willems-Kardol heb aangegeven: als je naar de website van Stimulus kijkt, dan kunt u van de afgelopen jaren – 2017 wordt daar snel aan toegevoegd – werkelijk zien naar wat voor soort projecten dit geld allemaal is gegaan. Het is juist die combinatie van die kwalitatieve criteria met het openstellen, die uiteindelijk deze regeling sterk maakt voor het kleine MKB.

De **voorzitter**: Van der Wel.

De heer **Van der Wel** (PvdD): Ja. Voorzitter. Als je inderdaad zoekwerk doet, zie je dat het inderdaad om enorm veel papieren studies gaat. Dan kan ik dat niet helemaal volgen. D66 vraagt naar concrete kpi's, werkgelegenheid en zo. Ik denk dat je die niet kunt geven. Het gaat er uiteindelijk om of de papieren studie gelukt is. Dan is het antwoord altijd ja. Maar heb je er iets aan? Dan is het antwoord bijna altijd nee.

De **voorzitter**: De gedeputeerde.

De heer **Pauli** (GS, VVD): U geeft zelf het antwoord nee. Als u bij mij met een plan komt voor een haalbaarheidsstudie, en het is niet meer dan een haalbaarheidsstudie om te kijken of ergens vraag naar is, kan ik dan met u harde afspraken maken over werkgelegenheid? Zo werkt het toch niet? Je zit echt in die beginfase van een ontwikkeling tot een MKB-ondernemer zegt: ik moet mee met de tijd, ik heb daar 40.000 euro voor nodig samen met een collega-ondernemer om een haalbaarheidsstudie of een innovatieproject te doen. Dat krijg ik niet gefinancierd bij mijn bank. Ik kan het ook niet uit mijn balans halen. En hij meldt zich bij de regeling die we samen met het Rijk hebben. Mooier kan het toch niet zijn.

De **voorzitter**: Steenbakkers.

De heer **Steenbakkers** (CDA): Mooier kan het niet zijn, gedeputeerde. Ik ben het met u eens. Maar ik had nog wel een andere vraag. Want die slimme subsidiebureautjes zijn nog wel een punt van aandacht. Ik hoor toch wel uit het veld terug dat die links en rechts toch ook bij Stimulus en ook bij MIT soms betrokken zijn en dat die tussen 7% en 10% van het geld vragen voor de begeleiding. Ik wil eigenlijk vragen of dat vanuit uw visie klopt en als dat zo is, of u dan van plan bent om daaraan iets te doen. Wij vinden dat toch best wel veel.

De **voorzitter**: De gedeputeerde.

De heer **Pauli** (GS, VVD): Ben ik van plan om daaraan iets te doen? Ik zou zeggen: met mij Stimulus en met mij de collega's uit Zeeland en Limburg permanent. We proberen de mazen van het net zo klein mogelijk te maken. Aangezien het bureaus zijn die kijken naar subsidievoorwaarden, die niet wij maar het ministerie vaststelt en die wij vervolgens landsdelig gaan uitvoeren, dat vraagt altijd wel een continue alertheid. Want er zijn natuurlijk altijd slimme jongens bij die altijd kijken of ze het zo op kunnen schrijven dat ze eraan voldoen. Dat is juist de allerbelangrijkste reden dat wij het combineren met die kwalitatieve criteria. En er zit een uiterst professionele deskundigencommissie op, die het ook doet voor OPZuid-programma's, waarbij ook wel eens gezegd mag worden dat onze mensen van Stimulus daarover ongelofelijk veel waardering krijgen, met de beste resultaten in Europa, zowel binnen Nederland als binnen Europa. Juist die deskundigencommissie zorgt ervoor dat die mazen in dat net zo klein zijn. Maar dan kom ik onmiddellijk in frictie met uw andere opmerking: 'doet u eens wat aan die bureaucratie'. Ja, dat is soms wel eens lastig. Maar als je heel zorgvuldig wilt zijn en je wilt heel behoedzaam met maatschappelijk geld omgaan, dan moet je soms wel eens nee zeggen. Of je moet soms wel eens zeggen: ik ben nog ontevreden met wat u ingediend heeft, komt eens met meer bewijslast. En dat is het lastige.
Als ik gelijk op uw motie mag reageren, dan vind ik daarin veel positieve elementen. Alleen heb ik een beetje moeite met het laatste punt: dit te bespreken voor 31 december. Dat heb ik namelijk niet in de hand of ik schep verwachtingen. We gaan landsdelig vanuit alle twaalf provincies met de staatssecretaris en de minister om de tafel zitten. Dan wil ik dit aspect ten volle meenemen. Maar vraagt u mij niet om voor 31 december aan te komen, want we zijn slechts een van de twaalf provincies. En ik moet dat ook in Den Haag voor zien te krijgen. Maar daar waar we de bureaucratie kunnen verminderen, zullen we dat doen.

De **voorzitter**: Steenbakkers.

De heer **Pauli** (GS, VVD): Dus met die kanttekening heb ik tegen die motie geen bezwaar als u die laatste regel even schrapt.

De **voorzitter**: Steenbakkers.

De heer **Steenbakkers** (CDA): Deal. Dus u vindt hem zo aangepast daar rond. En ook op uw opmerking; u heeft dan een terecht punt. Mijnheer Steenbakkers, aan de ene kant vraagt u eens wat te doen aan die subsidiebureaus en aan de andere kant minder bureaucratie. Dat klopt natuurlijk. Maar er zijn ook voorbeelden die ik hoor die ik gekke dingen vind. Er zijn ondernemers die zeggen: 'om twaalf uur 's nachts gaat een termijn open en dat sluit om half zes 's ochtends; ik moet mijn uren dubbel inleveren'. Weet je wel, dat soort dingen. En het gaat mij meer om dat soort aspecten. Dus u vindt de nieuwe motie zo bij u.

De **voorzitter**: Oké. Uijlenhoet.

De heer **Pauli** (GS, VVD): Mag ik even reageren op de opmerking van de heer Steenbakkers, want anders blijft die liggen?

De **voorzitter**: Dat mag.

De heer **Pauli** (GS, VVD): Het feit dat het maar vijf uur opengesteld is, heeft dus te maken met de heel zware overtekening. En je doet ook een beetje aan bestuursgedrag als je zegt: ik stel de regeling nog twee dagen lang open en er komen nog heel veel aanvragen binnen, terwijl je al 100% zeker weet dat er geen geld meer voor is.

De **voorzitter**: Oké. Uijlenhoet.

De heer **Uijlenhoet** (GL): Voorzitter. Toch nog even terug naar de begrotingswijziging zelf. De heer Pauli schetst een soort historisch beeld hoe deze regeling is ontstaan. En dat brengt ons eigenlijk tot de vraag waarom er dan in de begroting niet goed rekening mee is gehouden en waarom het nu uit de derde tranche investeringsmiddelen moet. En hoe kan het nou zomaar dat er ruimte voor is om die ruim 3 miljoen euro bij te plussen? Toch nog even een toelichting.

De **voorzitter**: De gedeputeerde.

De heer **Pauli** (GS, VVD): A. Het is aangekondigd geweest bij de perspectiefnota van 2017. Maar dat is een beetje flauw om dat te zeggen. B. Het is in de afgelopen jaren gefinancierd met eenmalig geld buiten het economische geld om. Dus het is nooit gefinancierd geweest vanuit onze jaarlijkse exploitatiebegroting. Dit is nu de eerste keer dat wij vanuit eenmalige middelen die ter beschikking staan in deze periode dat gaan financieren. Daar is uiteraard zeer nauwkeurig naar gekeken. Dat gaat niet ten koste van andere voornemens. En ik kan u in ieder geval het nieuws vertellen dat we datgene wat in het bestuursakkoord staat dit jaar ook volledig gaan realiseren.

De **voorzitter**: Van der Staak.

De heer **Van der Staak** (SP): Voorzitter. Ik wil toch echt even een punt van orde maken. We bespreken een begrotingsbehandeling. Ik luister de discussie al een tijdje aan en daar gaat het de helft van de tijd niet over. Ik wil u echt vragen daarop te letten.

De **voorzitter**: Ja, luister eens. Ik mag de gedeputeerde echt vragen om op een ingediende motie te reageren. De gedeputeerde heeft het woord. Nee nee, we gaan hier niet over debatteren. De gedeputeerde heeft het woord.

De heer **Steenbakkers** (CDA): Maar voorzitter ...

De **voorzitter**: U heeft het woord niet. De gedeputeerde heeft het woord.

De heer **Pauli** (GS, VVD): Voorzitter. Dank u wel. Op de motie heb ik al gereageerd: geen bezwaar mits de laatste regel aangepast wordt.

Ten aanzien van de communicatie misschien een aspect. Ja, mevrouw Willems-Kardol, een beetje flauw om te betichten van onbehoorlijk bestuur. U heeft werkelijk binnen 24 tot 36 uur antwoorden gekregen op bijna al uw vragen. In de aanvullende vraag, die nog kwam, staat letterlijk dat u alle informatie kunt vinden via de website van Stimulus. Daar oppert u helemaal niet over in uw eerste termijn.
Dierproeven heb ik u gezegd. Over één loket Brabant.nl heb ik u keurig op 8 december 2017 een memo gedeputeerde gestuurd. Daarin heb ik verteld dat vooral de uitvoeringsorganisaties aan zet zijn om te communiceren. Dat we via links via onze Brabantsite daarop alle ondernemers zullen attenderen. Die brief is kennelijk in goede aarde ontvangen, want daarop heeft u tot vandaag niet gereageerd. Dus kortom, ik snap niet waar u zo ongelofelijk moeilijk over doet.

De **voorzitter**: Mevrouw Willems.

Mevrouw **Willems-Kardol** (PVV): Voorzitter. Om op het laatste punt te beginnen. De regelingen. Ik vind het niet meer dan normaal dat alle subsidieregelingen die wij aanbieden in dit huis voor de Brabantse MKB'ers ook gewoon worden weergegeven op Brabant.nl. En dan letterlijk in de technische beantwoording aan te geven dat die er niet is, ja, ik vind dat nog wel heel wat. En u kunt dan aangeven dat u een memo heeft geschreven, maar ik vind het niet normaal om te verwijzen naar websites van de Kamer van Koophandel, rijksoverheid, Stimulus. Ik vind dat ook niet ... en dat is ook de technische beantwoording. U kunt zeggen: ja, ik heb binnen 24 uur beantwoording gekregen. En dat vind ik ook heel fijn dat dat zo snel kan. Dat komt ook enerzijds omdat er zo'n haast was om dit voorstel nu te bespreken hier, dat er ook haast is bij de beantwoording. Maar ik ben alleen verwezen naar websites, ik heb geen concrete antwoorden gekregen.

De **voorzitter**: De gedeputeerde.

De heer **Pauli** (GS, VVD): De concrete antwoorden. En u heeft die vragen vanmorgen ook nog eens een keer gesteld. En u heeft ze al eerder schriftelijk beantwoord gekregen. En ik verwijs u nogmaals naar mijn memo gedeputeerde van 8 december, dat primair de uitvoeringsorganisaties ... En dit is een regeling die we samen doen met Zeeland en Limburg. En dat loopt via Stimulus, waar de ondernemers de site ongelofelijk goed weten te vinden. Want ik heb u verteld dat de aanvragen binnen vijf uur al overtekend zijn. Dat daar primair de informatie op staat. Voor de landelijke regeling is dat het RVO. Als het eigen subsidies van de provincie zijn, is dat de provincie. Of als de BOM het uitvoert is dat de BOM. U heeft wel een punt, en daar heb ik u overigens al naar verwezen in de memo van 8 december 2017, dat het aan de website van de provincie is om te verwijzen dat daar die informatie gevonden kan worden. En dat lijkt ons het meest logische. Ondernemers hebben behoefte – laat ik de woorden van de heer Steenbakkers in de mond nemen – aan weinig bureaucratie. Die willen onmiddellijk bij de website terecht waar ze ook moeten zijn voor hun aanvraag.

De **voorzitter**: Oké. De gedeputeerde rondt af.

De heer **Pauli** (GS, VVD): Dat is het einde, voorzitter.

De **voorzitter**: Dat is heel mooi. Dank. Ik maak u er dan attent op, geachte collegae, dat intussen de gewijzigde motie M1a is rondgedeeld, die vanaf nu dus de motie onder stuknummer 1 vervangt.

Motie 'Aanvalsplan bureaucratie'

"Provinciale Staten van Noord-Brabant in vergadering bijeen op 23 februari 2018, behandelend het Statenvoorstel 11/18 inzake MIT Zuid 2018;
overwegende dat:
- subsidies en regelingen als het MIT een goede bijdrage leveren aan de economische ontwikkeling van de provincie Noord-Brabant;
- de provincie Noord-Brabant een voorloper is in het stimuleren en gebruikmaken van dit soort regelingen;

constaterende dat:
- ondernemers in de basis geholpen zijn met dit soort regelingen en subsidies;
- er door ondernemers een grote administratieve druk wordt ervaren bij het aanvragen van dit soort regelingen;
- er veel bureaucratie en bijzondere processen zijn bij een aanvraagprocedure volgens ondernemers, zoals nachtopenstelling 00.00-05.30, bij het aanvragen van subsidies en regelingen;
- er veel tijd zit tussen de declaratie en de uitbetaling;

verzoekt GS om:
- een plan van aanpak op te stellen, in overleg met Stimulus, om de bureaucratie en administratieve druk voor ondernemers bij subsidies en regelingen zoals het MIT te verminderen;

en gaan over tot de orde van de dag.
Stijn Steenbakkers, CDA"

De **voorzitter**: Is er behoefte aan een tweede termijn? Ik zie bij een enkele fractie. Bij de heer Steenbakkers niet. Bij de heer Van der Staak ook niet. Mevrouw Willems geloof ik wel. Ja. Gaat uw gang.

Mevrouw **Willems-Kardol** (PVV): Voorzitter. De gedeputeerde gaf aan in zijn eerste termijn: het gaat niet om dierproeven. Maar daar heb ik het hier wel over, en mijn fractie vindt dat wel belangrijk. En de doelstelling is dat Nederland in 2025 wereldwijd koploper is met innovatieve onderzoeksmethoden zonder dierproeven. Wat wij voorliggen is een begrotingswijziging die zich richt op innovatie. Dus ik wil nogmaals de vraag stellen aan de gedeputeerde wat de gedeputeerde wil doen om juist het maatschappelijk probleem van dierproeven aan te pakken in Brabant, op welke innovatieve wijze en hoe hij dat wil gaan realiseren in Brabant.
De gedeputeerde gaf in zijn eerste termijn ook aan dat subsidiestapelen wordt voorkomen. Maar in de beantwoording van de technische vragen staat: "Het kan niet worden uitgesloten." Dus wie heeft het nou correct? De technische beantwoording of u? En hoe gaan we nou voorkomen dat subsidiestapelen wel wordt voorkomen?
Daar houd ik het even bij. Dank u wel.

De **voorzitter**: Ik dank mevrouw Willems voor haar bijdrage. De heer Kutlu behoefte aan een tweede termijn? Niet het geval. De heer Uijlenhoet? Ja. Aan u het woord.

De heer **Uijlenhoet** (GL): Voorzitter. Ik dacht dat de gedeputeerde in zijn allerlaatste deel van zijn termijn nog even zou terugkomen op onze vraag betreffende de kwaliteitscriteria die door de beoordelingscommissie worden gehanteerd. Wanneer krijgen we daar wat meer inzicht in? Die vraag hadden we gesteld. Daar hadden we toch graag nog even een antwoord op gekregen. En dat ook in relatie tot de ijkpunten. Dus of die kwaliteitscriteria, als we die wat meer inzichtelijk kregen, hoe die in die ijkpunten vervolgens worden vertaald. Graag een toelichting daarop.

De **voorzitter**: Ik dank de heer Uijlenhoet. Dan kijk ik naar de heer Van der Wel, behoefte aan een tweede termijn? Niet. De heer Vreugdenhil zie ik niet. De heer Heijman. Niet het geval. Dan wil ik de gedeputeerde vragen terstond deze laatste punten van zijn commentaar te voorzien. Aan hem het woord.

De heer **Pauli** (GS, VVD): Voorzitter. Dank u wel. Ten aanzien van de dierproeven kan ik ook hier verwijzen naar het eerdere memo gedeputeerde, die u denk ik vorig jaar ontvangen heeft. Waarin we nog eens een keer beschreven hebben hoe het zit. Ik kan daar nu een uitgebreid pleidooi over houden, maar volgens mij is dat niet de bedoeling. Daar waar het wettelijk strikt voorgeschreven is, volgen we de wet en volgen we beleid dat op het niveau van het land en Europa bepaald wordt. En tegelijkertijd zijn we zeer proactief bezig in het kijken en het stimuleren van nieuwe technieken, die dierproeven kunnen voorkomen. Dat staat ongeveer in die memo gedeputeerde, dus kijkt u het nog eventjes na, mevrouw Willems-Kardol.
Ten aanzien van stapelen is alles erop gericht om stapelen uit te bannen en uit te sluiten. Maar ik heb net naar aanleiding van de opmerking van de heer Steenbakkers ook gezegd dat ik niet alles 100% kan garanderen. We proberen de mazen zo klein mogelijk te houden. Er kan altijd een slimmerik tussen zitten die er tussendoor gluipt. En dat is de zinsnede 'niet uitgesloten'.
De kwaliteitscriteria zijn een lastige, mijnheer Uijlenhoet, want die ga ik u op dit moment niet vertellen. Want dan gaan al die aanvragers er allemaal naartoe schrijven. In zijn algemeenheid zijn dat A) het moet deel uitmaken van de topsectoren. Dat is niet onze voorwaarde, dat is de voorwaarde die het topsectorenteam van Nederland, samen met het ministerie en samen met MKB Nederland, heeft bepaald. Het moet verbonden zijn met de duurzaamheidsaspecten. Er wordt gekeken naar de cofinanciering. Er wordt gekeken naar wat de mogelijkheden zijn om het op te schalen op moment dat een onderzoek ook de haalbare fase uit voor een is. Als je op voorhand weet dat je voor de uitvoering geen financiering krijgt, dat het bedrijf nooit in staat zal zijn om te realiseren, dan heeft het bijvoorbeeld weinig zin om dat te doen. Ik wil na afloop, als de regeling afgerond en uitgekeerd is, best een keer over die criteria van gedachten wisselen en die doen toekomen. Hier zit echt een onafhankelijke commissie op, die bestaat uit twee vaste leden en drie leden die op basis van een specialisatie onbekend voor iedereen, daaraan toegevoegd worden. Juist op die kwaliteitsaspecten kijken zij.

De **voorzitter**: Interruptie Uijlenhoet.

De heer **Uijlenhoet** (GL): Voorzitter. Als de gedeputeerde wil toezeggen dat hij die criteria op schrift wil stellen voor ons, heel graag.

De heer **Pauli** (GS, VVD): Achteraf hè.

De heer **Uijlenhoet** (GL): Oké. Achteraf.

De **voorzitter**: De gedeputeerde was daarmee aan het einde van zijn beantwoording. En daarmee zijn we aan het einde van deze tweede termijn. En sluiten wij de beraadslagingen op dit onderwerp.

84/17 Statenvoorstel Verstrekken leningen uit de Immunisatieportefeuille voor zonnepanelenproject Zuidoost Brabant – kenbaar maken van wensen en bedenkingen

De **voorzitter**: We gaan gezwind verder naar het volgende voorliggende voorstel. Dat betreft het Statenvoorstel Verstrekken leningen uit de Immunisatieportefeuille voor zonnepanelenproject Zuidoost

Brabant – kenbaar maken van wensen en bedenkingen van de zijde van uw Staten. De fractie van de VVD heeft als eerste het woord. Dat zal gebeuren door de heer Peter Portheine. Aan hem het woord.

De heer **Portheine** (VVD): Voorzitter. Op weg naar zonnepanelen op alle particuliere woningen in Brabant. Dat is voor mij het leidmotief bij de lening waar we nu over spreken. 27 miljoen euro, inclusief de laatste verhoging, die de gemeente Son en Breugel nog aanvroeg, omdat ze haar ambitie nog iets heeft bijgesteld. 27 miljoen euro die wij verstrekken uit onze immunisatiemiddelen. En dat kan als we weten dat we een publiek belang dienen. Dat kan als wij een zekerheid hebben op het risico van niet-terugbetaling van die lening. En dat kan ook als het rendement op dat soort uitzettingen hoger is dan wat wij krijgen als we die gelden bij de schatkist stallen. Een lening die gemeenten in staat stelt om veel Brabantse particuliere huiseigenaren te helpen om hun eigen elektriciteitsvoorziening te verduurzamen. En dat doen we in dit geval met zonnepanelen. Een lening die ervoor zorgt dat ruim 5000 woningen worden voorzien van 70.000 zonnepanelen. Overigens, om het duidelijk te stellen, voordat de heer Van den Berg interrumpeert, we verstrekken dat geld formeel met een subsidiebeschikking, maar wel met het overleggen van een overeenkomst van geldlening. Dat wil dus zeggen: dat geld komt terug, dat geld levert een rendement op.

De **voorzitter**: Interruptie Van den Berg.

De heer **Van den Berg** (PVV): Ja, voorzitter. Ik zat zo eens te denken hoe de VVD, die toch voor een kleine overheid is, dat in gedachten heeft. Moet ik me zo voorstellen dat er ambtenaren langs de particulieren gaan om te zeggen: hier is de overheid, ik kom u helpen aan een setje zonnepanelen en hier heeft u een zakje geld?

De **voorzitter**: Portheine. De vraag is duidelijk.

De heer **Portheine** (VVD): Nou, het voorstel voorziet dat wij daar collectief als Statenleden een actieve rol in gaan vervullen. Maar om u gerust te stellen, wij vervullen daar als provincie totaal geen rol. Wij zijn aan de achterkant financier. Het voorstel is door gemeenten met lokale serviceproviders uitgewerkt. En ik ga mij ook niet de vraag stellen dat dit het provinciale ambtelijke apparaat verder belast, dan alleen maar met het feitelijk uitzetten van een geldelijke lening.

De **voorzitter**: Van den Berg.

De heer **Van den Berg** (PVV): Ja, maar ik zit te denken hè. U zegt: er is eigenlijk geen enkel risico, dat geld komt terug. Waarom dit niet geheel aan de markt overlaten als het zo risicoloos is? Het lijkt me een prachtig businessplan.

De **voorzitter**: Portheine.

De heer **Portheine** (VVD): U heeft in het voorstel kunnen lezen dat A) marktconformiteit getoetst wordt. Dus er zijn al meerdere offertes. Dus als de markt het beter doet, dan staat het die gemeenten vrij om dat marktvoorstel te accepteren. Dat kunt u letterlijk in het Statenvoorstel lezen. Het enige verschil kan zijn dat wij als provincie bereid zijn om, als die middelen niet geheel worden opgenomen door een gemeente, een vervroegde aflossing van die middelen te accepteren. Dat is het enige verschil waar ik u even op wil wijzen.

De VVD juicht het verder toe dat specifiek nu particuliere woningeigenaren worden geholpen in de financiering van die maatregelen, met name om in dit geval een stukje van hun elektriciteitsvoorziening te verduurzamen.
Voorzitter. GS schrijven wel in het voorstel dat andere gemeenten ook gebruik kunnen maken van die financiering en dat dergelijke verzoeken wederom aan PS zullen worden voorgelegd. Dat is de route die we daarvoor kiezen. Eigenlijk gaat dat de VVD niet ver genoeg. Immers, gezien de klaarblijkelijk grote belangstelling in al die gemeenten in Zuidoost zouden wij actief willen bevorderen dat ook andere gemeenten actief worden gewezen op die mogelijkheid. We zijn immers met zijn allen op zoek naar schaalbaarheid in die energietransitie en dit lijkt een heel goed voorbeeld. We dienen daarom een motie in waarin we oproepen om reeds voor de verkiezingen alle Brabantse gemeenten te wijzen op die mogelijkheid, met een uitleg hoe het werkt. Zodat hopelijk in de coalitieonderhandelingen dit als een van de actieve punten terugkomt en het aan de nieuwe coalities is om daar verder invulling aan te geven. En daarmee niet alleen particuliere woningeigenaren in Zuidoost, maar woningeigenaren in heel Brabant in principe de mogelijkheid hebben om daar gebruik van te maken.
In de immunisatieportefeuille is 2,8 miljard euro beschikbaar, waarvan we 25% mogen inzetten voor projecten die een maatschappelijk doel dienen. Dat is dus 700 miljoen euro. Daarvan hebben we tot op heden 278 miljoen euro uitgezet met instemming van deze Staten. En daarmee is er dus voldoende ruimte beschikbaar, zowel voor deze lening, maar ook om mogelijkerwijs te voorzien in vervolgaanvragen die wederom via die immunisatiemiddelen hun weg naar die gemeenten zouden kunnen volgen.

Motie 'Zonnepanelen op iedere particuliere woning in Brabant'
"Provinciale Staten van Noord-Brabant in vergadering bijeen op 23 februari 2018,
constaterende dat:
- gemeenten in Zuidoost Brabant leningen vragen ten bedrage van totaal 27,1 miljoen euro ter financiering van de plaatsing van zonnepanelen op daken van particuliere woningen;
- deze leningen ertoe moeten leiden dat in 2023 ca. 5000 woningen in die gemeenten nagenoeg zelfvoorzienend worden in hun stroomvoorziening;
- deze leningen passen in de doelstelling van de provincie om hiervoor Immunisatiemiddelen in te zetten tegen de daarvoor geldende voorwaarden;
- deze leningen een directe bijdrage leveren aan de doelstellingen van de Provincie om in 2020, 14% van het totale energieverbruik duurzaam op te wekken;

overwegende dat:
- de VVD dit initiatief van harte steunt om juist particuliere woningbezitters te stimuleren en te helpen in het versneld verduurzamen van hun eigen woning;
- deze aanpak via lokale gemeenten uitstekend past in de opvatting van de VVD hoe de Provincie hiermee invulling geeft aan haar rol rond de energietransitie in Brabant;
- iedere particuliere woningbezitter in Brabant feitelijk zou moeten kunnen beschikken over deze mogelijkheid om de eigen woning versneld te verduurzamen;
- de provincie actief op zoek is naar snel opschaalbare mogelijkheden die kunnen bijdragen om de gestelde doelen met betrekking tot de energietransitie te realiseren;

verzoeken Gedeputeerde Staten om:
- deze mogelijkheid onder de aandacht te brengen van iedere gemeente in Brabant voor de gemeenteraadsverkiezingen 2018;
- te bevorderen dat iedere (particuliere) woningbezitter in Brabant hierdoor kan beschikken over deze mogelijkheid om de eigen woning te voorzien van zonnepanelen;

– vervolgaanvragen van andere gemeenten voor dergelijke leningen uit de Immunisatiemiddelen, zo spoedig mogelijk door te geleiden naar PS voor wensen en bedenkingen, zodat besluitvorming snel kan plaatsvinden;

en gaat over tot de orde van de dag.
VVD, Peter Portheine"

De **voorzitter**: Uijlenhoet, interruptie.

De heer **Uijlenhoet** (GL): Voorzitter. Toch ook even een vraag richting de VVD. Het gaat hier over een leningfaciliteit richting gemeenten. En eigenlijk zegt u: daar kunnen we maatschappelijk rendement op maken. Dat is natuurlijk hartstikke mooi, daar is GroenLinks het natuurlijk ook heel erg mee eens. Maar is het dan niet ook logisch dat wij als provincie daar enige inhoudelijke criteria aan toevoegen? Even als voorbeeld ...

De **voorzitter**: Weet je, nu toch even. Interrupties zijn kort en krachtig, mogen kort worden ingeleid, maar dit is echt te lang. Dus komt u kort en zakelijk tot uw punt en de vraag en interruptie.

De heer **Uijlenhoet** (GL): Nou ja, de concrete vraag is: zouden we niet toch concreet ook een aantal inhoudelijke criteria mee moeten geven, met als voorbeeld die 70.000 zonnepanelen? Dat is hartstikke mooi, maar dat is natuurlijk boterzacht. En het staat ook als maximum, 70.000 zonnepanelen. Moeten we niet gewoon zeggen: zoveel kilowattuur willen we voor onze leningen terugzien?

De **voorzitter**: Portheine.

De heer **Portheine** (VVD): Ja, maar als we dan niet oppassen, gebeurt er waar de heer Van den Berg ook op wees, dan gaan we vervolgens op de stoel van de gemeenten zitten om de strekking van die lening te gaan kiezen. Wij verstrekken dit feitelijk gewoon via ons Treasurybesluit. Daar staan die criteria in. Die zijn op dit moment van toepassing op de aanvragen voor dit soort leningen. En ik zou op dit moment ook niet verder willen gaan om dat als vigerend kader te hanteren in de beoordeling.

De **voorzitter**: Uijlenhoet.

De heer **Uijlenhoet** (GL): Voorzitter. Oké. Dus dan stellen we vast dat de VVD eigenlijk geen inhoudelijke criteria zou willen toevoegen aan deze nieuwe faciliteit?

De **voorzitter**: Portheine.

De heer **Portheine** (VVD): Er is geen sprake van een nieuwe faciliteit. Er is gewoon een lening die we via het Treasurybesluit kunnen verstrekken. En volgens mij zijn we het met zijn allen volledig eens over het maatschappelijk doel, dat we dienen door deze versnelling van met name verduurzaming van elektriciteitsopwekking lokaal te bevorderen. Dus volgens mij hebben we daarmee de maatschappelijke titel voor die lening redelijk te pakken.

De **voorzitter**: Steenbakkers.

De heer **Steenbakkers** (CDA): Voorzitter, dank. En dank ook aan de heer Portheine. Die noemde net een tweetal cijfers, die 257 miljoen euro en die 700 miljoen euro. Daar wil ik een vraag over stellen aan de gedeputeerde van Financiën. Want als wij onze jaarlijkse begroting zien, dan zie ik altijd lijstjes

voorbijkomen die in ieder geval die 257 miljoen euro overstijgen. Maar misschien kunt u daar een soort enlightment op geven van hoe dat precies nu geteld wordt, want dat was ook een vraag die nog bij de CDA-fractie leefde.

De **voorzitter**: Dat kunt u in uw eigen termijn nog doen. Interrupties zijn daar niet voor bedoeld. Van den Berg.

De heer **Van den Berg** (PVV): Ja, ook nog even over die inhoudelijke criteria, want ... Even ook voor de gedeputeerde, maar misschien ook naar de heer Portheine. Ik mis ook kosten-batenanalyses. Kijk, 14 miljoen kilowattuur per jaar, dat is hartstikke leuk. Maar als je dat dan over de 25 jaar uitsmeert dan krijg je maar de helft van je inleg terug aan waarde aan elektriciteit op de groothandelsmarkt. Dus de helft van het geld is weggegooid. En daarnaast gaat het om ongeveer 1,5 miljoen per jaar aan ofwel belastingverschuiving ofwel belastingvoordeelkosten.

De **voorzitter**: Uw vraag was?

De heer **Van den Berg** (PVV): De vraag is of de VVD alsjeblieft ook daar rekening mee wil houden met de portemonnee van Henk en Ingrid, die hiermee geplunderd wordt.

De **voorzitter**: Portheine.

De heer **Portheine** (VVD): Maar ik denk dat de keuze om die lening aan te gaan aan iedere individuele Brabander is, dat u die Brabander onderschat bij het feit dat die ook in staat is om dit soort rekensommetjes te maken. U heeft zelf in het Statenvoorstel gezien dat er ongeveer een afschrijvingsperiode van vijftien jaar aan het voorstel hangt voor die individuele lening. En dat is vrij ruim, want op dit moment verdien je in zeven tot acht jaar aan de huidige saldering aan elektriciteitstarieven je zonnepanelen terug. Dus in het voorstel dat de gemeente aanbiedt, is al rekening gehouden met een langere termijn om uiteindelijk dat rendement goed te kunnen maken. Dus ik maak me daar niet zoveel zorgen over. En ik maak me ook geen zorgen over het feit dat Brabanders prima, zeg maar zonder uw les, in staat zijn om die eigen afweging te maken.

De **voorzitter**: Van den Berg.

De heer **Van den Berg** (PVV): Wil – via u, voorzitter – de heer Portheine van de VVD dan ook vertellen dat die investering terugverdiend wordt door het verschuiven van de belasting en heffingen naar mensen die geen zonnepanelen hebben? Dat die geweldige lastenverzwaringen krijgen? En als we de heer Wiebes moeten geloven, loopt dat ergens tussen de 8 en 24 miljard euro per jaar, wat dus op met name de armste kant van de bevolking terechtkomt. Wilt u dat ook eerlijk vertellen?

De **voorzitter**: Portheine.

De heer **Portheine** (VVD): Maar wilt u dan ook eerlijk vertellen dat als u die discussie wilt voeren, u moet zorgen dat u een keer landelijk deel uitmaakt van de coalitie, want dat staat hier nu niet op de agenda? En daar beslissen wij als Staten ook niet over.
Voorzitter. Ik ga door met het laatste stukje van mijn betoog. Als je naar de lokale verkiezingsprogramma's kijkt, van links naar rechts, van landelijk naar lokaal, dan zie je dat overal dat punt van verduurzaming een prominent thema vormt in de komende gemeenteraadsverkiezingen.

De **voorzitter**: Interruptie Van der Wel.

De heer **Van der Wel** (PvdD): Voorzitter. Helemaal waar wat de collega van de VVD zegt. Maar aan de andere kant, je hebt een regeling die vijftien jaar loopt, terwijl de levensduur zeven, acht jaar kan zijn. Dan gaan dus mensen op een gegeven moment terugbetalen, bijvoorbeeld voor zonnepanelen die er niet meer zijn of die niet meer werken. Dat lijkt me niet helemaal een prettige omstandigheid voor de koper. Dus moeten we de koper daartegen niet in bescherming nemen?

De **voorzitter**: Portheine.

De heer **Portheine** (VVD): De technische levensduur van zonnepanelen ligt op twintig jaar. Ik zei dat je ze in zeven jaar met de huidige tarieven kan terugverdienen. En voor de veiligheid wordt met vijftien jaar gerekend, omdat de komende jaren bijvoorbeeld de SDE-subsidie of de saldering op de elektriciteitstarieven kan wijzigen. En dat is veiligheidshalve daarin meegenomen.

De **voorzitter**: Van der Wel.

De heer **Van der Wel** (PvdD): Oké, voorzitter, duidelijk. En de BKR-registratie, wat vindt u daarvan? Want dat lijkt me voor mensen ook lastig. Je verdient eigenlijk geld terug, terwijl je wel aan die BKR-registratie vast zit.

De **voorzitter**: Portheine.

De heer **Portheine** (VVD): Weet je, ik denk dat deze vraag ... Toen ik het Statenvoorstel las, heb ik niet gelezen dat wij ons moeten uitspreken over de wijze van toetsing van die regeling. Omdat die regeling door de gemeente wordt geregeld met alle Brabantse burgers. Dus die maakt voor mij geen deel uit van de beraadslaging, waar ik nu naar kijk.

De **voorzitter**: Vervolgt u uw betoog.

De heer **Portheine** (VVD): En ik vind daar dus niks van. Het is in ieder geval hoopvol dat al duizenden Brabanders, onder wie veel particuliere woningeigenaren, actief bezig zijn om een bijdrage te leveren aan die energietransitie. Dat voorbeeld verdient navolging en steun. En dan kunnen we die toekomst niet geheel voorspellen, maar er is een overzichtelijke termijn, ik heb hem al genoemd: vijftien jaar, waarin je niet kunt verwachten dat er andere duurzame marktbronnen het alternatief gaan bieden voor wat we nu eigenlijk voorstellen. Voorzitter. Dus een mooi voorbeeld om met een concrete bijdrage aan de realisatie van onze eigen doelstellingen om in 2020 14% van ons energieverbruik uit duurzame bronnen te betrekken. Tot zover.

De **voorzitter**: Ik dank de heer Portheine. De heer Steenbakkers van de fractie van het CDA dan nu. De motie wordt ingediend, gecheckt en snel vermenigvuldigd. De heer Steenbakkers, CDA.

De heer **Steenbakkers** (CDA): Voorzitter. Dank. Voor ons ligt een heel mooi voorstel. We hadden een soort déjà vu naar de begrotingsbehandeling en de motie die daar behandeld werd en is aangehouden. Maar we zijn er eigenlijk heel tevreden mee, heel mooi. We hebben dan ook een positieve grondhouding. We zien in totaal nu dan ongeveer 27 miljoen euro, maar in het originele voorstel 25,8 miljoen euro.

We hebben eigenlijk nog drie vragen, financieel van aard. Eigenlijk is de belangrijkste de 15,3 miljoen euro naar de gemeente Eindhoven. Dit vinden wij tricky en daar zouden ook wel iets meer over willen weten, gezien de financiële staat en de nijpende tekorten van de gemeente Eindhoven. Zo is het bijvoorbeeld de vraag of dit geld in één keer wordt uitgekeerd, of er een doelbesteding op zit, of dat ze het ook voor andere dingen kunnen gebruiken en welke harde garantie er is dat we het ook terugkrijgen. Graag een uitleg van de gedeputeerde daarop.
Een tweede vraag is of de gedeputeerde ons kan uitleggen hoe de provincie nu dadelijk – en ze heeft daar wel iets over opgeschreven – ermee omgaat als er andere gemeenten komen en hoeveel men dan in totaal beschikbaar wil stellen. Is dat die totale 700 miljoen euro of niet? En dat vraag ik in verband met mijn derde vraag, die over een financiële planning gaat, sinds week 1 van 2015 praten we daar al over. Als je nu geld vijftien jaar tegen 1% gaat wegzetten, krijg je meer dan bij schatkistbankieren. Maar als de rente dadelijk stijgt, kan het best dat je jezelf gewoon financieel-technisch in je voet hebt geschoten. Dus wat is nu de rentevisie hierop en hoeveel willen we dan ook nu tegen dit soort bedragen wegzetten? Want dit snoept wel van het doelrendement van 122 miljoen euro af dat we moeten halen. Ik mis in dit voorstel – niet bij de gedeputeerde Financiën, want ik weet dat hij het absoluut heeft – het vergezicht en de visie van het college op deze toch financiële uitdaging, die we als provincie voor ons hebben. En daarover zou ik wel even van gedachten willen wisselen.

De **voorzitter**: Ik dank de heer Steenbakkers voor zijn bijdrage. Ik kijk dan naar de heer Van den Berg van de PVV-fractie, die nu het woord krijgt.

De heer **Van den Berg** (PVV): Ja, dank u, voorzitter. Met een royale zak provinciaal geld is het erg makkelijk om als wethouder een duurzame held te spelen in je gemeente. Gratis geld, waarbij je als marionet van de VN-agenda 2030 en het EU-duurzaamheidsGosplan je een grote jongen zal voelen, maar eigenlijk maar een nuttige idioot bent die gruwelijk veel geld gaat pompen van de arme bevolking naar een rijke kleine elite onder valse voorwendselen. Want het klimaateffect van alles wat u hier gaat doen, is nihil, gewoon letterlijk nul. De Staten beslissen vandaag of we ruim 1, sorry 27 miljoen euro gaan lenen aan gemeenten, waarvan 15 miljoen – het CDA kwam er al even op – aan het bijna failliete Eindhoven. Hoe risicoloos is dat, beste gedeputeerde? Om particulieren en kleine bedrijven de mogelijkheid te bieden om zonder investering vooraf zonnepanelen te plaatsen. Werkelijk een geweldig idee. Ik hoorde de VVD er ook al over dat eigenlijk nooit iemand eraan gedacht had. Nou, dit is precies wat de PVV altijd al gezegd heeft.
Als de markt zelf constructies uit kan vinden waarbij de klant betaalt uit het verschil in energierekening, is dat hartstikke mooi. En dan moet je je als overheid er verder niet mee gaan bemoeien.
We hebben gekeken en even gegoogeld op de volgende zoekopdracht: zonnepanelen zonder investeren. En de eerste drie pagina's op mijn iPadje leverden op: De Solarstudio, Zondirect, Solease, Zelfstroom, Novavolt, Huisstroom.nl, De Zonfabriek, Solar access, Nudge.nl, Greengoals.nl, PMenergie, Nuon en Essent. En dit zijn allemaal bedrijven waar je als particulier zonder eigen investering zonnepanelen op je dak kunt laten leggen.

De **voorzitter**: Interruptie Meijer.

De heer **Meijer** (D66): Voorzitter. Is de heer Van den Berg ervan op de hoogte dat Googleresultaten zich aanpassen naarmate het Googlegedrag van de gebruiker wordt geregistreerd?

De **voorzitter**: Van den Berg.

De heer **Van den Berg** (PVV): Dat klopt, want ik word doodgegooid met aanbiedingen van gratis zonnepanelen op mijn dak.

De **voorzitter**: Ook dat is weer vastgesteld. Gaat u verder met uw betoog.

De heer **Van den Berg** (PVV): Maar de vraag aan het college is wel: wat loopt u nou de markt te verstoren? Letterlijk. Want dat is wat u doet. Waarom verstoort u de marktwerking via de gemeenten? Waarom staat u dat toe? Waarom concurreert u met bedrijven? Want die bedrijven doen niet anders inderdaad, als iemand één keer zoekt op gratis zonnepanelen of zonnepanelen zonder investering, dan worden die mensen doodgegooid met aanbiedingen. Dus waar bemoeien we ons mee? En dat wil ik wel graag weten.
Daarnaast stelt u dat de urgentie van het klimaatvraagstuk de snelheid noodzakelijk maakt. Kan het college aangeven welk verschil dit voorstel in temperatuur in graden Celsius maakt? We hebben het over de vervanging van ongeveer een vierhonderdste deel van wat de Amercentrale draait. Dus dat lijkt me nou niet heel erg veel.
En hoe zit het met de onzekerheid aangaande de duurzaamheidssubsidies; de SDE-regeling, de salderingsregeling enzovoort? Daar is nog weinig duidelijkheid over. En stel je voor dat er zomaar een regering komt met een PVV-minister die zegt van: we draaien die hele oplichterij de nek om. Dan hebben we toch een klein probleempje, zeker als dat geld uit Eindhoven terug moet komen, want hoe gaat dat, hoe gaat dat worden? Hoe haalt u de 15 miljoen euro terug uit het bijna failliete Eindhoven indien het een beetje tegenzit? Hoe zeker is dat terugkomen van het geld? Wie staat daar garant voor? Het Eindhoven, het Caracas aan de Dommel, met een socialistisch bestuur dat tegenvallers meent te kunnen dekken uit nog uit te keren Brainportmiddelen, dat doordendert met het geldverkwisten aan allerlei linkse prestigeprojecten. Waarom stuurt ze eigenlijk überhaupt niet al die gemeenten naar de Bank Nederlandse Gemeenten met hun duurzame plannen? Dat lijkt ons de geëigende weg als ze dat willen.
Daarom geen moties, geen amendementen van de Partij voor de Vrijheid vandaag. Dit hele voorstel, net als het hele aanstaande Klimaatakkoord, dat moet gewoon van tafel: het is overbodig. En bovendien, wat u hier wenst, de markt die biedt dat al lang, dus wij zien geen enkele reden om dit door te zetten en we stemmen dan ook tegen.

De **voorzitter**: D66. Mevrouw Meeuwis.

Mevrouw **Meeuwis-van Langen** (D66): Voorzitter. We kunnen er heel trots op zijn dat twaalf gemeenten in Zuidoost Brabant samen een zonnepanelenproject voor particulieren en mogelijk ook voor scholen, verenigingen en kleine bedrijven hebben georganiseerd. D66 is in elk geval verheugd en erg blij met dit regionale zonnepanelenproject. En dat de provincie hierbij kan helpen door het verstrekken van een lening aan zeven van die twaalf gemeenten uit de regio vindt onze fractie een extra goede zaak. Let wel, dit is het eerste project van dit type voor particulieren in Brabant. D66 hoopt dat er nog veel meer zullen volgen. De provincie kan via deze lening een maatschappelijke bijdrage leveren in een aansprekend project. Een project waarmee veel zonnepanelen kunnen worden gerealiseerd. En daarnaast wordt met deze lening ook het rendement van onze immunisatieportefeuille verbeterd. Dus wat willen we nog meer?

De **voorzitter**: Interruptie Van den Berg.

De heer **Van den Berg** (PVV): Ja, voorzitter. Mevrouw Meeuwis spreekt over het eerste experiment. Ik heb net een stuk of vijftien bedrijven opgenoemd die precies doen wat hier voorgesteld wordt. Wat is het

bij D66, toch ook een liberale partij die dingen graag aan de markt overlaat, om hier de markt te gaan verstoren om kennelijk een beetje rendement op een immunisatieportefeuille te halen en haar duurzaamheidsgedram door te drukken?

De **voorzitter**: Mevrouw Meeuwis. Het punt is duidelijk.

Mevrouw **Meeuwis-van Langen** (D66): Voorzitter. Ik heb net gezegd: let wel, dit is het eerste project van dit type voor particulieren in Brabant. Ik heb dus niet gezegd: dit is een experiment, het eerste enzovoort enzovoort. Dus u citeert mij totaal verkeerd. Vandaar dat ik uw vraag ook verder niet kan beantwoorden.

De **voorzitter**: Van den Berg.

De heer **Van den Berg** (PVV): Er zijn dus op drie Googlepagina's al vijftien bedrijven die precies dit doen. Nogmaals de vraag ... hè, deze projecten. Nogmaals de vraag: waarom wilt u als politiek die bedrijven in de weg gaan zitten?

De **voorzitter**: Mevrouw Meeuwis.

Mevrouw **Meeuwis-van Langen** (D66): Voorzitter. Ik wil het project van die twaalf gemeenten in Zuidoost Brabant die willen stimuleren dat er meer particulieren zonnepanelen op hun daken ... Dat project ga ik zeker niet verstieren, dat wil ik juist bevorderen, want dat vinden wij een hartstikke goed initiatief van die twaalf gemeenten. En daar zijn wij voor.

De **voorzitter**: Vervolgt u uw betoog.

Mevrouw **Meeuwis-van Langen** (D66): Het is namelijk geweldig, voorzitter, dat die gemeenten, weliswaar via tussenkomst van een serviceprovider, op deze manier kunnen zorgen voor plaatsing van wel 70.000 zonnepanelen op zo'n 5000 particuliere daken. En daarmee kan de elektriciteitsbehoefte van die 5000 woningen bijna volledig worden ingevuld. Die gemeenten in Zuidoost Brabant kunnen er zo dus aan bijdragen dat wat in het Nationaal Energieakkoord staat voor 2023, 16% duurzame energie op te wekken, dat dat gaat lukken op 16% van de particuliere daken. Nu is dat – mind you – nog maar 4%. Waarmee dus ook gelijktijdig een beleidsdoel van de provincie kan worden gerealiseerd.
Positief is verder, voorzitter, dat dit project zonnepanelen voor een bredere doelgroep bereikbaar maakt. Want dit project geeft ook inwoners met beperkte financiële mogelijkheden de kans te participeren in een energietransitie en te besparen op hun woonlasten. Het project draagt dus ook bij aan onze doelstellingen met betrekking tot sociale innovatie. Kortom, voorzitter, het verstrekken van deze lening draagt bij aan een publiek belang en levert maatschappelijk rendement. Samen krijgen we zo de energietransitie in Brabant voor elkaar en D66 stemt dus van harte in met het voorstel.

De **voorzitter**: Ik dank mevrouw Meeuwis voor haar bijdrage. Dan nu de Partij van de Arbeid, de heer De Kort.

De heer **De Kort** (PvdA): Dank, voorzitter. Dat de PvdA blij is met dit voorstel zal weinigen van u verbazen. We hebben geloof ik iedere perspectiefnota en iedere begroting sinds het begin van deze bestuursperiode hierop aangedrongen bij de gedeputeerde Energie en bij onze eigen gedeputeerde Financiën, die dit ook al vorig jaar en het jaar ervoor toezei dat dit soort dingen mogelijk was. We vinden

het dan ook prachtig dat de regio Zuidoost dit zo voortvarend heeft opgepakt. Overigens daarbij ook een rol voor onder andere PvdA-wethouder Van Liempd die hier de kar heeft getrokken. Kortom, als PvdA zijn wij aan alle kanten voor dit voorstel.
Wat we mooi vinden is niet alleen dat we hiermee de al eerdergenoemde maximaal 70.000 zonnepanelen neerleggen, maar ook dat we hiermee mensen met beperkte financiële mogelijkheden de kans geven om via een heel mooie regeling zonnepanelen op hun huis te krijgen en daarmee bij te dragen aan de energietransitie.
Wat me enorm verbaast is de heer Van den Berg, die de hele tijd loopt te roepen dat dit voor Henk en Ingrid en zo allemaal zo vreselijk slecht is. Nou, mijnheer Van den Berg, het is toch prachtig dat de inwoners die een wat kleinere beurs hebben, op deze manier via de gemeente met een afbetaling van vijftien jaar zo'n lening kunnen krijgen? Ik vind het alleen maar heel positief voor Henk en Ingrid.

De **voorzitter**: Van den Berg.

De heer **Van den Berg** (PVV): Henk en Ingrid die kunnen gewoon bij een van die bedrijven die ik genoemd heb, aankloppen en dan kunnen ze gewoon die paneeltjes op hun dak krijgen zonder investering. Nogmaals, waar bemoeit u zich mee als overheid? Wat loopt u nou het bedrijfsleven te beconcurreren? Dat is toch ook niet iets wat de Partij van de Arbeid wil, bedrijven beconcurreren?

De **voorzitter**: De Kort. De vraag is helder en ook al eerder gesteld.

De heer **De Kort** (PvdA): Ja, mijnheer Van den Berg. Maar wat nou zo mooi is als u nou dat voorstel leest. Waar heeft u gelezen dat de gemeente zelf die zonnepanelen gaat neerleggen? Want ik lees namelijk dat ze het doen met servicepartners. En nou durf ik met u te wedden dat die servicepartners bedrijven zijn. Wat we hiermee doen is de burgers ontzorgen, is zorgen dat ze, via een veilige constructie via de gemeente, die ze vertrouwen, een serviceprovider, die goed gescreend is en goed onderzocht is, hebben die dat voor hen doet. Perfect toch?

De **voorzitter**: Van den Berg.

De heer **Van den Berg** (PVV): U wenst dus een extra bureaucratische laag aan te leggen tussen bedrijven die u kennelijk niet vertrouwt. Nou, dan zijn we heel ver hier. Ik heb het idee dat ik hier in de Sovjet-Unie beland ben met dit werk.

De **voorzitter**: De Kort. In de datsja denk ik.

De heer **De Kort** (PvdA): Als de Sovjet-Unie zoveel werk had gemaakt van de energietransitie dan was dat heel mooi geweest. Maar mijnheer Van den Berg, u kunt dat wel roepen, maar wij gaan niet met bedrijven concurreren. En het is niet dat we geen vertrouwen hebben in bedrijven, ik heb er alleen erg veel vertrouwen in dat de gemeente die daarmee zorgt dat mensen het over vijftien jaar af kunnen lossen, dat doen de meeste van die bedrijven niet. Mensen worden ook hiermee ontzorgd. Een van de dingen die lastig is ... Want u zegt dat u heeft gegoogeld. Heel fijn dat u zo goed gegoogeld heeft. Moet u ook maar eens zoeken op zonnepanelen en oplichting. Daarover vindt u namelijk ook een heleboel pagina's in Google. Er zijn namelijk allerlei bedrijfjes die hier dus zorgen over maken. Dit zal ik in mijn betoog verwerken. Dat mag u van de vijf minuten aftrekken, voorzitter. Want er zijn namelijk heel veel bedrijven die misbruik maken van dat mensen op dit moment zonnepanelen willen leggen. Het is heel moeilijk om uit te zoeken welk bedrijf het juiste bedrijf is: welke zonnepanelen moet ik hebben, is dit een deugdelijke

partij, die over een aantal jaar ook nog de garantie geeft die ik daarvoor moet hebben? En door die laag er tussen te doen, die Sovjet-Unielaag zoals u het noemt, zorgen die gemeenten ervoor dat mensen zich daarover geen zorgen kunnen maken. Een van de grootste problemen die er met de energietransitie is, is dat Henk en Ingrid, zoals u het altijd noemt, geen idee hebben waar ze moeten beginnen. Als je googelt vind je zoveel bedrijven, je ziet door de bomen het bos niet meer. Dus daarom hebben wij bij de vorige begroting en bij de perspectiefnota, toen stonden veel van de collega's daar vooraan, bij de gedeputeerde erop aangedrongen: zorg dat er regelingen zijn, zorg dat mensen weten waar ze aan toe zijn. En dat doen we hiermee. Perfect.

De **voorzitter**: Van den Berg. Tweede keer.

De heer **Van den Berg** (PVV): Voorzitter. Het is heel fijn van de Partij van de Arbeid dat de gemeente dan kan vertellen dat bedrijven als Nuon en Essent, die ook in dat rijtje staan, te vertrouwen zijn. Waar heeft u het over? En dat er oplichterij op allerlei fronten is, met name op duurzame fronten, dat klopt. Dat zien we ook aan het nieuwe klimaatakkoord dat in wording is. Waar nota bene de verdachte uit het grootste duurzame fraudeschandaal ooit, en dat is Econcern, de verdachte daarvan, ene Ed N., met weet ik hoeveel nevenfuncties, daarvan uitgerekend de kartrekker weer wordt. Het is niet te geloven.

De **voorzitter**: Uijlenhoet, interruptie. Uijlenhoet.

De heer **Uijlenhoet** (GL): Voorzitter. Toch nog even naar Henk en Ingrid. Hoe zorgt dit voorstel er nou voor dat de mensen met een kleine beurs met name, dus de huurders, inderdaad echt een plek krijgen in dit project? Hoe garanderen we dat nou? Dat vraag ik aan de Partij van de Arbeid.

De **voorzitter**: De vraag is duidelijk. De Kort.

De heer **De Kort** (PvdA): Ik snap dat wel. Maar ik snap niet helemaal waar u dat in mist. Want er staat letterlijk in het voorstel dat het inwoners met beperkte financiële mogelijkheden de kans geeft te participeren. Door de manier waarop het gedaan is waarin alles ontzorgd wordt. En dat je per maand meteen een financieel voordeel hebt, de besparing min de maandelijkse afbetaling. Dus volgens mij zit het er uitstekend in. En de gemeenten trekken deze kar, omdat de gemeenten willen dat dit werkt. Dus de gemeenten hebben allemaal, neem ik aan, hun eigen communicatieplan hoe ze dat gaan doen, maar dit is hun uitgangspunt. Daarom vertrouw ik ook op onze gemeentes.

De **voorzitter**: Uijlenhoet.

De heer **Uijlenhoet** (GL): Maar, voorzitter, er zit toch echt een risico aan dat mensen die wat ruimer in de slappe was zitten makkelijker op dit project inspringen dan mensen met een kleine beurs. Niet zozeer omdat de financiële drempel als zodanig hoger is voor mensen met een kleine beurs. Maar zij gaan niet zomaar toch deze keuze maken, ook gegeven de BKR-regeling waar ze dan toch voor geregistreerd staan.

De **voorzitter**: De Kort.

De heer **Uijlenhoet** (GL): Dus moeten we hier dan toch niet ook richting de gemeenten een afspraak maken dat we heel goed kijken dat over de inkomensgroepen heen ook met name de mensen met een

kleine beurs ook echt meegenomen worden. Moeten we daar niet nog harder op sturen, want we lopen een risico?

De **voorzitter**: De Kort. De vraag is duidelijk.

De heer **De Kort** (PvdA): Ja, ik ben niet zo heel erg bang voor dat risico. Het grootste risico dat ik zie, is het moment dat de regeling uitgeput is in een gemeente. Dan hoop ik dat die gemeente terugkomt en zegt: we hebben nog heel veel inwoners die het willen hebben. En dan ben ik net als nu hartstikke positief om daar middelen voor beschikbaar te stellen.

De **voorzitter**: Vervolgt u uw betoog.

De heer **De Kort** (PvdA): Dan moet ik even kijken waar ik gebleven was in dit verhaal. Nou ja, eigenlijk heel simpel. Vanzelfsprekend geen enkele bedenking. Wij hadden ook één verzoek en de VVD heeft dat in de eerste termijn ook al genoemd. Wij willen heel graag dat er niet passief afgewacht wordt totdat andere gemeenten komen, maar dat dit actief aan gemeenten aangeboden wordt in Brabant, zodat niet alleen de Zuidoostgemeenten, maar ook andere gemeenten, die misschien een wat minder sterk regionaal samenwerkingsverband hebben, hiervan gebruik kunnen maken. Want in de heer Portheine zijn woorden: in verkiezingsprogramma's van links tot rechts – minus de PVV dan – staat heel veel over de energietransitie en hoe belangrijk die is. En ik wil graag dat alle Brabantse gemeenten van dergelijke regelingen gebruik kunnen maken.

De **voorzitter**: Oké. Het woord is nu aan de fractie van GroenLinks, de heer Uijlenhoet. En ik wil vragen om stilte in de zaal. De heer Uijlenhoet heeft het woord.

De heer **Uijlenhoet** (GL): Voorzitter. GroenLinks is al langer voorstander ervan om publieke middelen maatschappelijk te laten renderen. En hoe mooi is het dat dit ook op een financieel gedegen manier kan. En voorliggend Statenvoorstel bewijst dat. Leningen worden verstrekt aan gemeenten vanuit middelen die de provincie heeft ontvangen uit de verkoop van energiebedrijf Essent. En met die lening wordt een zonnepanelenproject gefinancierd op zo'n vijfduizend particuliere daken. Een fantastisch maatschappelijk rendement en met een financieel rendement, beter dan schatkistbankieren. Het risico is minimaal, omdat gemeenten garant staan voor de terugbetaling. Kortom, hier is sprake van een win-winsituatie.
Maar voorzitter, wij hebben ook een paar bedenkingen. In de eerste plaats betreft dat de rol en de positie van de serviceprovider. Deelnemers aan het project, de woningeigenaren en huurders, betalen aflossing, rente en een vergoeding aan de serviceprovider via een lagere stroomrekening. Weliswaar daalt hiermee de nettolast van de deelnemers en ontstaat hierdoor een rendement voor de deelnemers, maar via de vergoeding ontvangt ook de serviceprovider weer rendement, wat op zichzelf natuurlijk logisch is. Maar GroenLinks vraagt zich af of het rendement van de serviceprovider niet onevenredig hoog is ten opzichte van die van de deelnemers. En kan de gedeputeerde aangeven hoe in dit project de rendementsverhoudingen liggen? En is de gedeputeerde het met GroenLinks eens dat het fair zou zijn dat een fors deel van het rendement van dit project naar de huiseigenaren en huurders zou moeten gaan?
Het tweede punt betreft de omvang van het project. In het voorstel wordt gesproken over een omvang van maximaal 70.000 zonnepanelen. Zijn er harde afspraken met de serviceproviders gemaakt over de minimale opwekcapaciteit die voor de verstrekte leningen moet worden gerealiseerd? Dus niet maximaal 70.000 zonnepanelen, maar misschien wel minimaal 70.000 zonnepanelen of zoveel kilowattuur liever nog. Niet alleen zegt het aantal zonnepanelen op zichzelf niet zoveel, maar ook de omvang van het project is bepalend voor het rendement van de serviceprovider. Minder capaciteit betekent minder kosten

en een hoger financieel rendement. Maar door de kleinere omvang van het project een lager maatschappelijk rendement.
In de derde plaats vragen wij als GroenLinks aandacht voor mensen met een kleine beurs. Hoe wordt deze groep in staat gesteld om aan het project deel te nemen? Zijn er aparte afspraken met de deelnemende gemeenten gemaakt over een eerlijke spreiding van deelnemers over de verschillende inkomensgroepen?
Voorzitter. Alles bij elkaar brengen onze bedenkingen ons tot drie wensen. Een: maak met gemeenten afspraken over een evenwichtige rendementsverhouding tussen serviceprovider en deelnemers alvorens de lening te verstrekken. Twee. Maak met de gemeenten afspraken over de minimale opwekcapaciteit, die met de verstrekte leningen wordt gerealiseerd. En drie, maak met de gemeenten afspraken over een evenwichtige spreiding van deelnemers over de te onderscheiden inkomensgroepen ter voorkoming dat vooral kapitaalkrachtigen aan het project gaan deelnemen. Wij zien met belangstelling de reactie van Gedeputeerde Staten tegemoet.

De **voorzitter**: Ik dank de heer Uijlenhoet voor zijn bijdrage. Dan ben ik nu bij de fractie van de ChristenUnie-SGP, de heer Vreugdenhil, die laat ... De heer Heijman van Lokaal Brabant is niet in de zaal. Dan stel ik voor dat we toch verder gaan met het antwoord van de gedeputeerde. Kan zij terstond of even schorsen? Meteen. Mevrouw Spierings heeft het woord.

Mevrouw **Spierings** (GS, D66): Dank u wel, voorzitter. In het algemeen kan ik constateren dat ik vanuit de Statenzaal overwegend aanmoedigingen heb gekregen ten aanzien van het voorstel dat hier voorligt. En misschien zelfs wel een extra aansporing van 'had dit niet eerder gekund?' en zeker ook de vraag van 'kan dit nog vaker terugkomen?'.
Er is een aantal concrete vragen gesteld, die voor een deel overigens behoorlijk technisch zijn. En dan vind ik het jammer, een aantal fracties heeft gebruikgemaakt van de mogelijkheid om technische vragen te stellen, andere fracties niet. En daar waar ze technisch zijn kan ik u wel beantwoording doen nakomen, maar op dit moment niet altijd beschikbaar stellen.
Vragen van het CDA over de verstrekking van het geld. Het geld wordt in tranches beschikbaar gesteld op verzoek van de gemeenten. Dus het zou in één keer kunnen zijn, maar het kan ook zijn dat de gemeente ervoor kiest al naar gelang het project vordert en er deelnemers zijn om ook de lening bij ons aan te vragen.
Het gaat hier echt om een doelbesteding. Dus er worden duidelijke doelstellingen afgesproken in de overeenkomsten die wij met de gemeenten sluiten. En zoals u ook in het Statenvoorstel onder argument 1.3 heeft kunnen lezen, hebben wij geen zorgen of gemeenten dit kunnen terugbetalen. In de praktijk is er nog nooit een gemeente failliet gegaan. Dat dat zou gebeuren, is ronduit theoretisch. En op basis van de Wet financiële verhoudingen kunnen gemeenten altijd terugvallen op een uitkering vanuit het Rijk. Bovendien staan alle Brabantse gemeenten onder het reguliere repressieve toezicht. Er is geen enkele gemeente die onder preventief toezicht staat. Dus wij hebben daar geen zorgen over.
Mochten er volgende verzoeken binnenkomen, dan zullen wij daarmee omgaan zoals wij ook met deze verzoeken zijn omgegaan.

De **voorzitter**: Interruptie Van der Kammen.

Mevrouw **Van der Kammen** (PVV): Ja, voorzitter. Ik hoor toch met enig tenenkrommen aan wat de gedeputeerde hier loopt te beweren. Want ja, leuk en aardig dat een gemeente niet failliet kan gaan, maar dat is dan maar een reden om maar te gaan potverteren en maar garanties te gaan stellen en 'och, het risico is nul, want ze kunnen niet failliet', op kosten van de belastingbetaler?

De **voorzitter**: De gedeputeerde.

Mevrouw **Spierings** (GS, D66): Voorzitter. Ik geef antwoord op het überhaupt al zeer theoretische geval dat gemeenten dit geld niet zouden terugkrijgen vanuit de contracten die vervolgens weer door de serviceprovider met de particulieren worden gesloten.

De **voorzitter**: Mevrouw Van der Kammen.

Mevrouw **Van der Kammen** (PVV): Maar mocht het zich voordoen dat het ..., dat het toch niet terugkomt, dan vindt u het verder niet zo erg dat het allemaal op kosten van de belastingbetaler ten koste van een toch al failliete gemeente komt?

De **voorzitter:** De gedeputeerde.

Mevrouw **Spierings** (GS, D66): Voorzitter. Dit gaat echt allemaal over zeer zeer zeer theoretische gevallen. En hier ligt de vraag voor hoe wij met ons geld omgaan. De vraag van het risico dat de gemeente loopt, ligt bij de gemeente en de gemeenteraad.

De **voorzitter**: Steenbakkers.

De heer **Steenbakkers** (CDA): Voorzitter, dank. En de gedeputeerde heeft inderdaad ook gelijk. Ik begrijp de opmerking ook dat het dus een doelbesteding is. Dat geeft al een stuk gerustheid. De enige vraag die ik dan nog heb: wordt dat dan gemeten na vijftien jaar? En ik maak me daar gewoon druk om bij Eindhoven, omdat die nu 15 miljoen euro theoretisch dus in één keer zou kunnen gebruiken. Maar moeten ze al na een jaar laten zien wat ze hebben gedaan, of is dat over vijftien jaar laten we zien dat we het hebben gehaald? Want dan ben ik bang dat het geld ook ergens anders voor gebruikt kan worden.

De **voorzitter**: De gedeputeerde.

Mevrouw **Spierings** (GS, D66): Voorzitter. Als u precies had willen weten hoe wij dat monitoren, dan had ik het prettig gevonden als u dat als technische vraag had gesteld. Maar ik stel in ieder geval voor dat we dat niet na afloop van de vijftien jaar laten weten, want mocht het dan toch op een andere manier zijn uitgegeven, dan kunnen we daar natuurlijk niets meer aan herstellen.

De **voorzitter**: Van den Berg. De gedeputeerde vervolgt haar betoog.

Mevrouw **Spierings** (GS, D66): Ik was bij de volgende verzoeken. Die zullen we dus op een gelijke wijze behandelen, waarin overigens ook motie 2 van de VVD ons in het laatste punt toe oproept. Om dat ook zo snel mogelijk bij u neer te leggen, wat overigens een vanzelfsprekendheid is.
Er is al in uw Staten gesproken over de marktverstoring, waarvan in feite geen sprake is, want het wordt gewoon door gemeenten in collectief aanbesteed. Het enige dat wij doen is geld verstrekken aan de gemeenten.

De **voorzitter**: Interruptie Van Vugt. Mag ik stilte in de zaal?

De heer **Van Vugt** (CDA): Voorzitter. Dank u wel. Even naar aanleiding van de motie van de VVD over het verbreden over Brabant. Mijn vraag, zowel aan de gedeputeerde als de VVD, is of is overwogen om ook voor de verduurzaming van de sportaccommodaties deze portefeuille ter beschikking te stellen.

De **voorzitter**: De gedeputeerde.

Mevrouw **Spierings** (GS, D66): Voorzitter. Mag ik daar met uw permissie zo meteen even op terugkomen als ik ook de motie in zijn volledigheid bespreek?

De **voorzitter**: Lijkt me prima. Gaat uw gang. Vervolgt u uw betoog.

Mevrouw **Spierings** (GS, D66): Even kijken. Ik had ook vanuit GroenLinks een aantal vragen die toch wel ronduit tegen het technische aan zitten. Als het gaat om het rendement van de serviceprovider, de gemeenten doen hier in het collectief hun aanbesteding en zullen op dat moment ook gunnen op basis van de economisch meest voordelige inschrijving. En daarin zaken als kwaliteit en prijs tegen elkaar afwegen. Ik ben daar op dit moment niet over geïnformeerd. Ik wil u daar best achteraf over informeren, maar als u dit had willen weten, had het dan even technisch gesteld.
Ook als het gaat om minimale opwekcapaciteit voor een lening vind ik die vraag ronduit technisch en zal ik die schriftelijk beantwoorden.
En een eerlijke spreiding over inkomensgroepen vind ik ook echt een zaak aan de gemeenteraad om daarop te sturen. En niet aan ons. Aan ons ligt de vraag voor of wij geld vanuit onze immunisatieportefeuille beschikbaar willen stellen en daarmee of dit een maatschappelijk doel dient. En wij zijn van mening dat dit het geval is.

De **voorzitter**: Uijlenhoet.

De heer **Uijlenhoet** (GL): Voorzitter. De gedeputeerde doet de punten af als technisch. Maar dit is verre van technisch. Sterker nog, dit is juist beleidsinhoudelijk. Wat wij willen als GroenLinks is juist dat u een aantal inhoudelijke criteria toevoegt bij het verstrekken van leningen aan de gemeente. En dat zijn inderdaad onder andere die evenwichtige rendementsverhoudingen. Natuurlijk kunt u daar niet helemaal in treden. Dat begrijpen wij ook wel, want dat is een zaak tussen gemeenten en providers. Maar het zou toch goed zijn, omdat het Brabants geld is, dat u daar op zijn minst met gemeenten afspraken over maakt, dat niet 99% van het rendement bij die provider terechtkomt en maar 1% bij de deelnemers. En mijn vraag is dus, wij moeten hierop gaan sturen wat ons betreft. Is de gedeputeerde dat met ons eens?

De **voorzitter**: De gedeputeerde.

Mevrouw **Spierings** (GS, D66): Ja, voorzitter, de vragen die daaraan voorafgingen waren ronduit technisch. En in het verzoek dat erop volgde om daarover afspraken te maken met gemeenten kan ik u melden dat dat niet meer gaat, want de aanbesteding is in een dusdanig vergevorderd stadium dat wij daar niet meer kunnen interfereren.
Ook als het gaat om minimale opwekcapaciteit voor een lening is dat ook een gepasseerd station, want de gemeenten hebben de aanbesteding gewoon lopen. Sterker nog, als ik goed geïnformeerd ben, zijn alle biedingen binnen. Dus zowel de criteria zijn vastgesteld als de biedingen van de aanbieders zijn al binnen, dus daar is verder niet meer in te sturen. Dan zou de aanbesteding over moeten.

De **voorzitter**: Uijlenhoet.

De heer **Uijlenhoet** (GL): Voorzitter. Dan zijn we met de verkeerde volgorde bezig. Dan had dit document eerst aan de Staten moeten worden voorgelegd. En dan pas had de aanbesteding bij de gemeenten moeten plaatsvinden. Dus hoe kan dit nou?

De **voorzitter**: De gedeputeerde. Mag ik stilte in de zaal?

Mevrouw **Spierings** (GS, D66): Voorzitter. Het is maar zeer de vraag in hoeverre dit werkelijk relevant is voor uw afweging. Als u meent dat het relevant is, dan vind ik het spijtig dat we de Statenvergadering over dit onderwerp hebben geschrapt. En dan vind ik het ook spijtig dat u dit soort zaken niet bij de technische vragen heeft gesteld, want dan hadden we kunnen aangeven hoe die timing in elkaar zit.

De **voorzitter**: Van den Berg.

De heer **Van den Berg** (PVV): Ja, voorzitter. Ik heb een vraag aan de heer Uijlenhoet. Want hij wil dat allemaal netjes verdeeld hebben over de diverse inkomensgroepen. Wat stelt u dan voor? Dat die ambtenaar die ik bij de VVD noemde op basis van postcode langs de diverse huizen gaat dat dat allemaal eerlijk verdeeld wordt? Hoe had u dat in gedachten om dat te organiseren?

De **voorzitter**: Uijlenhoet.

De heer **Uijlenhoet** (GL): Ik kan me heel goed voorstellen dat er gekeken wordt naar inderdaad inkomensgroepen. En dat ook bekeken wordt, juist bij uw achterban bij wijze van spreken, de mensen met een kleine beurs, die terecht aankijken tegen dit soort investeringen, dat die uitdrukkelijk een plek krijgen in dit project. Dus dat niet alleen maar – en die kans achten wij vrij groot – mensen met een grote beurs in dit project gaan stappen.

De **voorzitter**: Van den Berg.

De heer **Van den Berg** (PVV): Ja. Maar dat zal niets veranderen aan het huidige feit al dat nog geen 20% van de rijkste top van Nederland 80% van die duurzaamheidssubsidies vangt. En dat blijft u zo houden. En dat wordt hier niet minder van. Dan zou ik zeggen: stelt u als GroenLinks voor om uitsluitend de kleinere portemonnee hiermee aan de gang te zetten. Is dat een idee? Niet mijn idee, maar dat lijkt me al iets rechtvaardiger.

De **voorzitter**: Uijlenhoet.

De heer **Uijlenhoet** (GL): Voorzitter. Het punt is dat in Nederland de kleinverbruikers inderdaad de hoogste lasten betalen. Dat zijn dus u en ik. Dat zijn gewoon de burgers. De mensen die tot 10.000 kilowattuur stroom verbruiken. En die willen wij nou net meenemen in dit project. En dat is ook het goede van dit project. Maar het zou nog beter zijn als mensen met een heel kleine beurs, die ook die heel hoge energierekening betalen, ook worden meegenomen en expliciet aandacht krijgen.

De **voorzitter**: Het punt is helder. De Kort.

De heer **De Kort** (PvdA): Wat mij een beetje verrast aan het betoog van de heer Uijlenhoet en zijn vragen: heeft u geen vertrouwen in onder andere uw eigen wethouders in Eindhoven, Son en Breugel?

Heeft u geen vertrouwen in gemeenteraden daar dat die ook niet een serviceprovider 99% van alle rendement geven in plaats van de inwoners? Ik weet dat u graag voorwaarden meegeeft, maar waarom vertrouwt u er niet op dat de gemeenten zelf ook verstandige afwegingen kunnen maken op het moment dat zij een aanbesteding hiervoor doen?

De **voorzitter**: Goed. Hier ligt het voorstel voor om de techniek van de leningen uit de immunisatieportefeuille mogelijk te maken. U heeft veel opmerkingen gemaakt die, als ik dat goed begrijp, als signaal meegaan naar degenen die feitelijk met de uitvoering van het onderwerp aan de gang gaan. Is nu niet echt meer van invloed op termen van voorwaarden. Dus ik wil u even vragen om zich wat te matigen in dit debat, omdat ik heb begrepen dat dat in technische zin hier niet aan de orde is. Dus ik wil u in die zin oproepen om weer tot de hoofdlijnen van het debat te keren.

De heer **Steenbakkers** (CDA): Voorzitter. Toch even. Toen ik wel uit mijn stoel omhoogschoot, was toen de gedeputeerde zei dat de aanbestedingen van de gemeenten al aan de gang zijn. Wat gebeurt er in de theoretische situatie dat uw Staten zouden besluiten om het niet ter beschikking te stellen? Dan moet zo'n aanbesteding stoppen. Daar zitten enorme juridische procedures aan.

De **voorzitter**: De gedeputeerde.

Mevrouw **Spierings** (GS, D66): Voorzitter. Met uw permissie even zonder interrupties. Dan kan ik het verhaal even in zijn totaliteit iets beter inkleden. Kijk, ik begrijp uw zorgen. Ik begrijp dat u zegt: kan dit geld alstublieft zoveel mogelijk ten goede komen aan onze inwoners en niet gaan naar een commerciële partij? Natuurlijk moeten die kosten gedekt en mag daar een reëel rendement op zitten, maar die hoeft daar niet stinkend rijk van te worden ten koste van onze inwoners. Dat begrijp ik heel goed. Ik begrijp ook heel goed dat u zegt: kan dat in ieder geval ook terechtkomen bij mensen met een kleine beurs, want er is een reëel risico – en dat deel ik met u – dat het vooral gaat naar de hoogopgeleide mensen, die het meeste alert zijn op dit soort onderwerpen en die er als eerste op inspringen. Waarbij het overigens dan de vraag is, als je kunt kiezen tussen zelf betalen of via deze constructie, zou ik ze rechtstreeks zelf betalen, want dat is financieel meestal wel interessanter. Op dat laatste punt wil ik u wel de toezegging doen dat ik met gemeenten daarover in gesprek ga om te kijken hoe zij in de communicatie hierover ervoor kunnen zorgen dat ze alle doelgroepen bereiken en niet alleen de alerte, hoogopgeleide doelgroep, die het beste alle media volgt. Dus die krijgt u van mij.

De **voorzitter**: Wacht even. Mag ik stilte in de zaal? De gedeputeerde heeft het woord.

Mevrouw **Spierings** (GS, D66): Misschien nog even in het algemeen. Dus ik begrijp die zaken die u aandraagt. Ik wil toch ook wel even u de vraag voorleggen in hoeverre dat u dit soort vragen eigenlijk ook niet zou moeten toevertrouwen aan de gemeenteraden. En veel van dit soort vragen zal ook daar besproken zijn. En als het gaat om het risico van de aanbesteding, dan is dat ook het risico van de gemeenten. Dus op het moment dat u vandaag zou besluiten om tegen het voorstel te stemmen, dan is dat het probleem van de gemeenten en niet van ons. Ik mag ervan uitgaan dat zij daar rekening mee hebben gehouden. Ze hebben ook bij meerdere partijen gevraagd naar een financieringsconstructie. Het lijkt erop dat die van ons voor hen het meest interessant is, maar ze kunnen natuurlijk ook nog altijd terecht bij de Bank Nederlandse Gemeenten. Dus ik hoop dat ik daarmee toch een beetje inzicht heb gegeven, ook in de rol die wij hierin spelen als provincie. En ik snap de behoefte, omdat u goede ideeën heeft om die bij gemeenten voor het voetlicht te brengen. Maar het is niet altijd aan ons.

De **voorzitter**: Goed. Uijlenhoet en Van den Berg nog op dit punt.

De heer **Uijlenhoet** (GL): Ja, voorzitter, ook in reactie op de gedeputeerde en op de vraag vanuit de Partij van de Arbeid. Kijk, wij hebben het volste vertrouwen in gemeenten in Zuidoost Brabant. Daar gaat het helemaal niet om. Maar waar het om gaat, dit is Brabants geld, dit is ons geld. Dus wij bepalen op grond van welke criteria en op basis van welke argumenten dit geld wordt weggezet. Dus dan is het netjes om dat van tevoren met elkaar te delen en daar ook afspraken over te maken. En wat ik me realiseer is dat dit college en ik denk ook de collegepartijen hier vooral vanuit een soort treasuryperspectief naar hebben gekeken. En niet hebben gekeken vanuit het perspectief: welk maatschappelijk rendement willen we hier nou concreet mee bereiken? En dat is wel een gemiste kans. En ik zou inderdaad oproepen ... En ik ben blij met de toezegging van de gedeputeerde dat ze nu al op één punt met die gemeenten in gesprek gaat. Ik hoop ook over de andere twee punten, dus hoeveel capaciteit kunnen we hierin realiseren en hoe zit die rendementsverhouding in elkaar? Ik vind, de procedure blijft wat ons betreft niet helemaal logisch.

De **voorzitter**: Uw punt is helder en de interruptie duurt te lang. Van den Berg.

De heer **Van den Berg** (PVV): Ja, vrij kort, voorzitter. Ja, het zit mij ook niet lekker. We hebben te maken met een toezichtsrelatie die wij hebben op gemeenten. Dat punt 1. Maar punt 2 is ..., ik begrijp dus nu dat u loopt te concurreren met de Bank Nederlandse Gemeenten, nog naast het bedrijfsleven an sich. Moet voor u niet het doel zijn dat de markt dit oppikt? En als de markt het niet oppikt, dat de Bank Nederlandse Gemeenten dit financiert? En dat u pas daarna misschien eens, als de Bank Nederlandse Gemeenten het niet kan dat u dan pas in beeld komt. Bent u dat niet met mij eens dat dat de volgorde zou moeten zijn?

De **voorzitter**: De gedeputeerde.

Mevrouw **Spierings** (GS, D66): Nee, voorzitter, dat ben ik niet met u eens. En misschien nog even in reactie op de heer Uijlenhoet. Wij hebben wel degelijk gekeken naar een aantal andere aspecten. Dit is niet zuiver een treasurybenadering, dan had mijn collega Van Merrienboer wel het volledige woord hierover gevoerd. Maar wij hebben wel gemeend niet op de stoel van de gemeenten te moeten gaan zitten. Dus het heeft iets te maken met vertrouwen en loslaten. En dan gaat er misschien een keer iets mis, maar dat is misschien dan ook wat bij een leerproces hoort om met elkaar die energietransitie ...

De **voorzitter**: Mag ik stilte in de zaal? De gedeputeerde heeft het woord.

Mevrouw **Spierings** (GS, D66): Dan rest mij volgens mij om te reageren op motie M2. Een heel begrijpelijke motie, met heel goede punten daarin. Tegelijkertijd een beetje overbodig. En ik worstel daarmee, omdat ik de intentie van de motie heel goed begrijp. Dit gesprek voer ik namelijk al op diverse plekken, omdat dit idee dat men in Zuidoost Brabant samen heeft opgevat zo goed is. En omdat het ook gewoon navolging verdient dat gemeenten in dit soort zaken samen optrekken, kennis delen en daarmee ook hun ambtelijke capaciteit efficiënter inzetten. Ik weet bijvoorbeeld dat in West-Brabant nu wordt gekeken naar een andere vorm om dit in te vullen met de partijen Wocozon en Solease. Dus dat is ook een mogelijk model. Naar een van de partijen verwees de heer Van den Berg al. Ik zou als toezegging willen voorstellen dat wij een brief schrijven met ik denk als ingang de regionale energiestrategieën om de oplossing van Zuidoost Brabant onder de aandacht te brengen en daarnaast ook alternatieve oplossingen. Wocozon en Solease zijn beide partnerships van de BOM, van ons energiefonds, om die ook onder de aandacht te brengen, om op die manier gemeenten hierover te informeren. En uiteraard blijf ik dat ook mondeling in mijn gesprekken doen. Tot zover, voorzitter.

De **voorzitter**: Van Vugt nog, interruptie op de valreep. Mag ik stilte in de zaal?

De heer **Van Vugt** (CDA): Voorzitter. Dank u wel. Kunt u dan dit verhaal ook nog verbreden naar de verduurzaming van de sportaccommodaties?

De **voorzitter**: De gedeputeerde.

Mevrouw **Spierings** (GS, D66): Ja, voorzitter, ik zal ook onder de aandacht brengen in die brief op welke wijze dit voor sportaccommodaties toegepast zou kunnen worden. Ik kan dat op dit moment niet helemaal overzien. Maar het principe blijft natuurlijk evenzeer gelden.

De **voorzitter**: Van den Berg.

De heer **Van den Berg** (PVV): Ja, voorzitter. Ik kan concluderen dat u met een paar aanbieders constructies in elkaar loopt te zetten. U bent dus marktverstorend bezig, want u werkelijk sloopt hier de hele concurrentiepositie van de andere bedrijven. Hoe gaat u dat uitleggen aan al die concurrenten die ik genoemd heb? Hoe?

De **voorzitter**: De gedeputeerde.

Mevrouw **Spierings** (GS, D66): Voorzitter. Wij zijn niet marktverstorend bezig. Wat wij hier doen is geld verstrekken. Dat hadden gemeenten anders bij de BNG gehaald. Daar zit al nauwelijks verschil in. Het belangrijkste is dat onze aflossingsvoorwaarden interessanter zijn voor gemeenten. Het Energiefonds Brabant is voor iedereen beschikbaar. En toevallig zijn er dan bepaalde partijen die daar een partnership hebben gevormd en andere nog niet. Die gaan dat wellicht in de toekomst doen. En misschien hebben zij op de markt ook andere interessante financiering gevonden.

De **voorzitter**: Van den Berg.

De heer **Van den Berg** (PVV): Ik heb nog geen antwoord op de vraag gehad wat u ervan vindt dat in dit geval de gemeenten, en u indirect, concurreren met marktpartijen die hier een heel mooi businessmodel van hadden gemaakt. Want dat doet u.

De **voorzitter**: De gedeputeerde.

Mevrouw **Spierings** (GS, D66): Voorzitter. De gemeenten doen in het collectief een aanbesteding waarvoor zij de markt uitnodigen om de zonnepanelen en de service te leveren.

De **voorzitter**: Oké. Hiermee is een einde gekomen aan de eerste termijn. Ik inventariseer of er behoefte is aan een tweede termijn van de zijde van uw Staten. Ik zie dat dat in ieder geval is bij de eerste spreker in de rij, de heer Portheine. Aan hem geef ik het woord.

De heer **Portheine** (VVD): Ja, voorzitter, een interessante wisseling in de eerste termijn. Je ziet dat we dan toch allemaal de reflex hebben om waar we dan eigenlijk eerst wat afstand nemen om gemeenten iets te laten regelen lokaal, waarvan we altijd zeggen 'die zitten ook het dichtst bij de burger en die weten hoe je dat het beste lokaal inricht', dan hebben we hier toch altijd de neiging om dan hier met elkaar weer de

regeling het liefst te gaan construeren, over de voorwaarden te gaan praten. Tegelijkertijd ben ik het ermee eens dat aan verstrekkingen uit de immunisatiemiddelen wel degelijk die maatschappelijke titel hangt. En ik denk dat het ook goed is dat die daarom hier passeert. Aan de andere kant moeten we ons dan ook wel houden aan de bij de verstrekkingen gestelde regels. En die staan gewoon in ons Treasurystatuut. Als je die dingen dan weer combineert moet je de discussie aangaan of je bij al die criteria, waaronder je dit soort leningen uit die treasurymiddelen verstrekt, weer een heel maatschappelijk statuut moet maken. En dan gaan alle dingen met elkaar verwarren. Dus wat mij betreft houden we die toch even iets dichter en iets simpeler.
Ik ben blij met een aantal antwoorden van de gedeputeerde. Daar blijkt volgens mij ook wel uit, en dat hebben we hier bij successie in themavergaderingen en ook in deze Statenzaal bij de begroting en de perspectievennota besproken, dat er aan de ene kant heel veel gebeurt op energiegebied, en dat de gedeputeerde daar zeer actief mee bezig is, maar dat wij soms als Staten de informatie wel eens ontberen over wat er achter de schermen van het hele energieprogramma loopt. Daar kwam ook mijn motie vandaan. Want u neemt passief mee dat u uiteraard die mogelijkheden aan de andere gemeenten biedt, maar wij zoeken daar soms ook wel iets meer dynamiek. Dynamiek die ook in de tijd zaken wat op scherp zet. Niet voor niets dat wij op 23 maart ook een rondetafelbijeenkomst organiseren, omdat we best nog wat inspirerende voorbeelden kunnen gebruiken om in de lopende bestuursperiode ons energieprogramma af te ronden. Ik herinner u er ook aan dat er ook nog niet gevoteerde middelen beschikbaar zijn. Dus daarin hebben we nog allerlei perspectief en uitdaging. En dat is ook de oproep die wij hebben gedaan.
Ik kan leven met de toezegging van de gedeputeerde, vermits dat betekent dat voor de gemeenteraadsverkiezingen specifiek die communicatie loopt. En dan zullen wij uiteraard die motie voorlopig ook aanhouden. Tot zover.

De **voorzitter**: Motie 2 wordt aangehouden. De heer Uijlenhoet, interruptie op de heer Portheine, denk ik.

De heer **Uijlenhoet** (GL): Ja, voorzitter, zeker. Voorzitter. De heer Portheine had het over: laten we het simpel houden, keep it simple. Zie het als een leningfaciliteit of een lening op basis van de treasuryregels. Nou, dat is natuurlijk op zichzelf helder. Maar had dan niet in dat geval de gedeputeerde Financiën het woord moeten voeren en niet de gedeputeerde die gaat over de energietransitie? Wat vindt u daarvan?

De **voorzitter**: Portheine.

De heer **Portheine** (VVD): Als we het Treasurystatuut ter discussies stellen of de criteria die daarin staan, dan denk ik dat het goed is dat we naar de gedeputeerde Financiën kijken. Ik neem aan dat de gedeputeerde verantwoordelijk voor energie de vragende partij is namens die gemeenten. En de vraag of daar een andere gedeputeerde een antwoord moet geven, neem ik niet voor mijn rekening en daarvoor kijk ik naar rechts.

De **voorzitter**: Van Vugt, tot slot.

De heer **Van Vugt** (CDA): Ja, dank u, voorzitter. De heer Portheine houdt de motie aan, begrijp ik.

De heer **Portheine** (VVD): Dat was mijn opmerking net, ja.

De heer **Van Vugt** (CDA): Ja, ja. U heeft zich speciaal gericht op de particuliere bezitter. Maar heeft u ook overwogen om in uw motie de sportaccommodaties mee te nemen?

De **voorzitter**: Portheine.

De heer **Portheine** (VVD): Ik overweeg om alles mee te nemen in moties, maar dan wordt soms het dictum en ook de strekking wat minder duidelijk. Zoals ik heb aangegeven, wachten wij als Staten nog op een Statenmededeling over de stand van zaken rondom sportaccommodaties. Daar heb ik van de week ook bij de griffie naar geïnformeerd. Die kunnen wij de komende week verwachten. En als dat aanleiding geeft denk ik dat we daar apart extra aandacht op kunnen vestigen als we denken dat dat vanuit deze Staten nodig is.

De **voorzitter**: Van Vugt.

De heer **Van Vugt** (CDA): Nou, dan lijkt me dat een goed moment om wellicht die motie nog wat samen te verbreden. Dank u.

De **voorzitter**: Goed. De motie is aangehouden. De gedeputeerde heeft toezeggingen gedaan en die kunt u in de motie teruglezen. Steenbakkers, CDA nu, tweede termijn.

De heer **Steenbakkers** (CDA): Voorzitter. Dank. En ook dank aan de gedeputeerde voor de heldere antwoorden. Een stuk van de zorgen ten aanzien van Eindhoven zijn wel weggenomen. Ik heb ook nog eens gekeken wat die gemeenten er nu zelf over communiceren. Er zijn gemeenten gewoon al aan het communiceren dat de inkoop van de zonnepanelen is gestart en dat u zich al kunt inschrijven. Dan denk ik hoe dit nu procestechnisch gaat. Ik heb er voldoende comfort uitgehaald van de gedeputeerde dat in ieder geval het risico van de provincie dicht zit. Dus dat het een probleem van de gemeenten is. Vanuit uw rol als financieel toezichthouder zou ik in ieder geval bij Eindhoven willen weten of het goed zit. Maar dat laat ik aan u, dat is een verantwoordelijkheid van u.

De **voorzitter**: Interruptie Van den Berg.

De heer **Van den Berg** (PVV): Ja, voorzitter. Als ik het goed begrijp is voor het CDA, zijn de zorgen weggenomen, omdat als Eindhoven inderdaad onderuitgaat, dat dat geld toch wel weer vanuit de belastingpot wordt aangevuld en dat ons provinciale hachje gered is. En wat het effect is voor de belastingbetaler dat interesseert u kennelijk niet. Heb ik dan goed geconcludeerd?

De **voorzitter**: Steenbakkers. De vraag is duidelijk.

De heer **Steenbakkers** (CDA): Nee, u heeft het eigenlijk 180 graden fout. En als ik alle 180 graden moet uitleggen, dan zijn we tot vanavond zes uur bezig.

De **voorzitter**: Dat gaat hem niet worden. denk ik. Van den Berg.

De heer **Steenbakkers** (CDA): Maar ik wil het wel doen.

De heer **Van den Berg** (PVV): Legt u maar eens uit waarom u niet bezorgd bent, gezien de praktijken daar in Eindhoven met hun linkse hobby's. Ik ben wel bang dat we een probleem hebben om dat geld terug te krijgen.

De **voorzitter**: De vraag is duidelijk. Steenbakkers.

De heer **Steenbakkers** (CDA): Nou ja, goed. Eén distantieer ik me al van het woord 'linkse hobby's'. Ik denk dat het verduurzamen van energie niks met links of rechts heeft te maken, maar iets wat we met zijn allen graag zouden moeten willen.
Punt 2 is dat ik de gedeputeerde heel duidelijk heb horen zeggen – en volgens mij u ook, of u heeft niet goed geluisterd, u was even naar de wc – dat er een doelbesteding zit op deze subsidie. Dus dat betekent dat ze het nergens anders aan kunnen uitgeven als aan dit. Nou, dat was mijn zorg. Ik vind dat de gedeputeerde mij daar gewoon een heel helder antwoord op heeft gegeven. En ja, in de gesprekken die ik met u heb gehad, schat ik u toch wel zo in dat u ook weet wat een doelbesteding is. Dus vind ik deze interruptie eigenlijk tamelijk vaag en onredelijk.

De **voorzitter**: Gaat u verder met uw betoog.

De heer **Steenbakkers** (CDA): Dan ga ik even verder. Dus ik had een opmerking ten aanzien van het financieel toezicht. Dan denk ik: dat zou ik als gedeputeerde, of in ieder geval als toezichthouder, wat u doet, dan van Eindhoven wel willen weten. Want op hun site staat: ja, we zijn gestart jongens met de zonnepanelen inkopen. Terwijl we hier het geld nog aan het regelen zijn. Dus ik zou willen meegeven voor de volgende keer, en dan vraag ik toch om een klein toezegginkje van de gedeputeerde, of ze voor de volgende keer als er nu nieuwe gemeenten komen, dat we even helder hebben van hoe zo'n proces in de aanbesteding loopt en wat de rol van de provincie is. Dat we dit allemaal op een ordentelijke manier regelen. Ik heb er overigens alle vertrouwen in dat de gedeputeerde dat ook nu goed op orde heeft.
Dan had ik nog één vraag openstaan. En ik had gehoopt dat de heer Van Merrienboer ook even ten tonele zou verschijnen over de financiële planning en dat soort zaken. Ik begrijp ook de vurige wens van onze voorzitter dat we het een beetje kort moeten houden en to the point. Dus ook daar, als het een toezegging zou kunnen zijn ten aanzien van die financiële planning, het uitzetten van geld, rendementen, immunisatieportefeuille. Als we dat zouden kunnen bespreken tijdens het platform planning en controle. Daar komt mevrouw Dingemans al aan. Het is geweldig. Dan ben ik er eigenlijk ook mee tevreden en dan wens ik u heel veel succes.

De **voorzitter**: Ik dank de heer Steenbakkers. Ik kijk dan naar de fractie van de PVV, de heer Van den Berg. Tweede termijn. Gaat uw gang.

De heer **Van den Berg** (PVV): Ja, eerst even naar de heer Steenbakkers, voorzitter. Die doelbesteding dat gaat altijd wel lukken in Eindhoven. Besteden zijn ze heel goed in en ook aan de diverse doelen, maar het gaat er ook om dat het weer terugkomt. En ja, dat daar wat onzekerheden zijn, dat, dat is de heer Steenbakkers kennelijk niet opgevallen, maar ons in ieder geval wel en het is weer de belastingbetaler die gaat bloeden. Ja. Dus alle risico's van Eindhoven die komen bij de belastingbetaler te liggen. Maar zolang ons provinciale potje maar weer ergens vanuit toegeschoven wordt, dan is alles kennelijk prima hier. Goed, wat u wilt.
Dan eventjes an sich nog even wat vragen die ik had en geen antwoorden heb gehad. Er was zo'n haast bij vanwege de urgentie voor het klimaat. Nou, ik kan wel rekenen, dat scheelt. Ik kan ook snel rekenen. We gaan 7000 ton CO_2 per jaar besparen als al uw snode plannetjes uitgevoerd worden. Die 7000 ton CO_2 zijn op de beurs 70.000 euro waard, daar geven we 27 miljoen aan uit. Dat komt op de markt in de vorm van EU ETS-emissierechten. Die worden verkocht aan de Poolse bruinkoolboer voor dat geld. En al uw besparing is weg, dus een heel ingewikkeld verhaal heel simpel samen te vatten als: het klimaateffect gezien het emissiehandelssysteem dat wij kennen in Europa is nul, nihil. Dus ook niet gaan zeuren over

kinderen en kleinkinderen en dat soort sentimenten. Dat heeft helemaal geen zin. Er gebeurt helemaal niks. De kosten zijn astronomisch, de opbrengst is nihil. En we hebben allemaal prachtige dorpen helemaal verziekt door al die lelijke zonnepanelen op het zuiden. Ik weet niet of u wel eens door Duitsland gereden bent. Daar heb je prachtige boerderijen tot uit de zestiende, zeventiende eeuw, die helemaal verziekt zijn met die panelen. Er zijn boeren die geen beest meer houden omdat het geld ...

De **voorzitter**: Mijnheer Van den Berg. Wij kennen uw passie voor dit onderwerp, maar het gaat nu echt even over dit voorstel.

De heer **Van den Berg** (PVV): ... omdat het geld het letterlijk op het dak groeit. Kan hun dat schelen dat het van een ander komt. En u kennelijk ook niet.
En nog een verzoekje aan de VVD. Als ze hun aangehouden motie weer indienen: om behalve de sportaccommodaties ook een hamer en sikkel toe te voegen. Dan denk ik dat we de klimaat-Sovjet hier aardig vastgesteld hebben. Want het is werkelijk te gek voor woorden dat wij hier eigenlijk ideeën van bedrijven pikken, met bepaalde bedrijven in zee gaan, dat de Partij van de Arbeid nog het lef heeft om bedrijven verdacht te maken in dezen. Alsof, alsof de burger zo dom is om in die oplichters te trappen. Ja, dat is dan eigen schuld, dikke bult denk ik dan. Waar zijn we mee bezig? We zijn hier de markt aan het verstoren. Het is onnodig. Als mensen panelen op hun dak willen, ook al hebben ze weinig geld, dan kan dat gewoon.

De **voorzitter**: Ik dank de heer Van den Berg voor zijn bijdrage in deze tweede termijn. Dan nu mevrouw Meeuwis. Niet. De Kort ook niet. Dan Uijlenhoet. Mag ik stilte in de zaal? De heer Uijlenhoet heeft het woord.

De heer **Uijlenhoet** (GL): Voorzitter. Wat ons betreft was het toch een beetje een wat wonderlijk debat. Maar gelukkig komen we er volgens mij ook wel weer uit. Met dank voor de toezegging van de gedeputeerde om in ieder geval nog met de gemeenten in overleg te treden over het betrekken van mensen met een kleine beurs. Dat is goed. En wij hopen inderdaad dat bij een volgende gelegenheid we eerst in de Staten over dit soort leningfaciliteiten spreken en dan pas met de gemeenten de fase ingaan van aanbesteden. Want dat lijkt ons wel de koninklijke route. Maar goed, ook daar heeft de gedeputeerde van gezegd dat dit een leerproces is. Dus daar gaan wij van uit en wij hebben er vertrouwen in dat dat ook verder goed gaat. Dus wat ons betreft succes van onze kant.

De **voorzitter**: Ja. Ik dank de heer Uijlenhoet voor zijn bijdrage. Vreugdenhil? Geen behoefte. De heer Heijman? Nee. Dan wil ik de gedeputeerde vragen deze laatste punten nog voor haar rekening te nemen. Aan haar het woord.

Mevrouw **Spierings** (GS, D66): Dank u wel, voorzitter. Misschien nog even mijn toezegging richting de VVD completeren, dat wij inderdaad die brief zullen sturen voorafgaand aan de gemeenteraadsverkiezingen. Ik snap uw vragen vanuit het CDA en GroenLinks hoe dat nu in die volgorde met dat aanbestedingsproces zit. Kijk, we kunnen dit natuurlijk eerst met u bespreken en daarna dat aanbestedingsproces in gang zetten. Maar wij hebben dit in het college al voor de kerst besloten. We zitten nu tegen het einde van februari aan. Als we dat niet parallel schakelen, dan hebben we gewoon twee, drie, vier maanden vertraging te pakken. Kijk, als u dat van mij vraagt, dan krijgt u het zo. Uiteraard. Uiteraard. Maar ik denk dat u ook bekend bent met de doorlooptijd van aanbestedingsprocedures. En dat gemeenten wellicht zelf ook al soms een aanbesteding gestart hebben voordat zij bij ons komen.

De **voorzitter**: Uijlenhoet.

De heer **Uijlenhoet** (GL): Voorzitter. Ik had niet meer naar voren willen lopen, maar daartoe word ik nu toch gedwongen. We gaan toch in dit huis uit van eerst beleid en dan geld? En nu lijkt de omgekeerde volgorde toch van toepassing te zijn. En had het niet netjes geweest om dit Statenvoorstel eerder naar ons toe te brengen? Want dat is toch de koninklijke weg, nietwaar?

De **voorzitter**: De vraag is duidelijk. De gedeputeerde.

Mevrouw **Spierings** (GS, D66): Voorzitter. Als dit verzoek van gemeenten ons bereikt, gaan wij daar zo snel mogelijk mee aan de slag en komt dat zo snel mogelijk uw kant op. Als gemeenten ervoor kiezen om parallel dat aanbestedingstraject al in gang te zetten is dat hun verantwoordelijkheid. Kijk, wij hebben beleid. Het past binnen ons beleid. Dus eerst beleid, dan geld is volgens mij niet helemaal het gesprek dat u precies bedoelde te voeren. Als u zegt: wij vinden dat we dit echt eerst moeten bespreken voordat een aanbestedingsprocedure door een gemeente gestart kan worden, dan vind ik dat een helder signaal en dan leg ik dat terug bij gemeenten. Dat kan er wel toe leiden dat als gemeenten al aanbestedingsprocedures zijn gestart ik een beetje met de handen in het haar zit met de vraag: leg ik het nu nog wel of niet aan u voor? Maar misschien zal ik dan op dat moment ook de context voor u eventjes schetsen van gemeenten zijn al een aanbestedingsprocedure gestart, daar konden we niets meer aan doen; het is nu aan u om te beslissen of u toch wel of niet het geld beschikbaar wilt stellen. Laten we daar dan op die manier met elkaar mee omgaan.

De **voorzitter**: Ja. Steenbakkers.

De heer **Steenbakkers** (CDA): Voorzitter. De gedeputeerde maakt het iedere keer in haar beantwoording toch ook weer een stukje spannend. Dat is ook wel weer mooi. Want ik hoor nu in een keer dat er al over is besloten in GS voor de kerst. Bedoelt u dan het voorgenomen besluit? Want het zou best wel gek zijn als we wensen en bedenkingen achteraf weer gaan ... Of niet?

De **voorzitter**: De gedeputeerde.

Mevrouw **Spierings** (GS, D66): Als ik zeg dat wij hebben besloten, dan hebben wij besloten tot het vaststellen van het Statenvoorstel.

De **voorzitter**: Waarvan akte. De Kort.

De heer **De Kort** (PvdA): Ja. Ik hoop dat de gedeputeerde nu niet denkt dat het CDA en GroenLinks hier voor de hele Staten aan het praten zijn en dat u straks inderdaad tempo gaat verliezen door hier een andere volgorde te hanteren dan u nu heeft gedaan. Volgens mij zei u het zelf heel duidelijk: gemeenten zijn verantwoordelijk of ze al aanbesteden of niet. Die vragen ons om financiering. Dat past in onze regels. Dat geven we ze hier of niet. Dus ik zie niet in waarom dit per se andersom had gemoeten. En ik hoop dat de gedeputeerde geen enkele extra vertraging doet als andere gemeenten het vragen. Dat u dat gewoon ook net zal behandelen als nu. En dan kunnen GroenLinks en het CDA op dat moment hetzelfde zeggen. Maar in ieder geval de PvdA zal dat van harte steunen.

De **voorzitter**: De gedeputeerde vervolgt haar betoog.

Mevrouw **Spierings** (GS, D66): Ja, dank u wel, voorzitter. Volgens mij is dat helder. Ik heb al aangegeven dat wij het tempo maken dat we kunnen maken. Wat bij ons binnenkomt, is nu eenmaal in het stadium waarin het is. En dat wij onze uiterste best doen, zoals altijd, om uw Staten zo goed mogelijk hierin te bedienen. En volgens mij heb ik hiermee ook alle vragen beantwoord. Hooguit de heer Van den Berg, maar die had een technische vraag over CO_2 en klimaat en daarop heeft hij in ieder geval zijn antwoord al gegeven.

De **voorzitter**: Van den Berg. Interruptie.

De heer **Van den Berg** (PVV): Nee, via u, voorzitter. U komt met de opmerking dat er zo'n haast is met het klimaat. Dan mag u mij ook uitleggen wat dan de haast is en wat dit oplevert. Dat zult u toch wel uitgerekend hebben als u met zo'n claim komt.

De **voorzitter**: De gedeputeerde.

De heer **Van den Berg** (PVV): Ik, ik toon slechts aan dat wat u doet, en dat is niet de eerste keer dat ik dat aantoon, dat het emissiehandelssysteem nul effect heeft. Maar het is aan u om aan te tonen waar die haast vandaan komt, want u zegt ook: het moet zo snel mogelijk ...

De **voorzitter**: Het punt is helder. De gedeputeerde.

Mevrouw **Spierings** (GS, D66): Dank u wel, voorzitter. Ik zal proberen om het kort te doen. In argument, ik meen 1.1 is aangegeven wat dit bijdraagt aan onze doelstellingen. En de discussie over het ETS hebben we hier al vaker gevoerd. Wij steunen in ieder geval alle pogingen om dat ETS te verbeteren, zodat het effect dat u schetst in relatie tot bijvoorbeeld bruinkool niet optreedt.

De **voorzitter**: Van den Berg.

De heer **Van den Berg** (PVV): Maar geeft u toe dat het ETS-effect nu feitelijk zo is? En als u dat toegeeft, en u kunt niet anders dan dat toegeven, dan zou u toch ook op zijn minst kunnen overwegen om te wachten met het implementeren van dergelijke zaken totdat die gigantische weeffout is gerepareerd.

De **voorzitter**: De gedeputeerde.

Mevrouw **Spierings** (GS, D66): Voorzitter. Wij wachten daar niet mee, want alles wat we opwekken aan duurzame energie wekken we op. En als we daar vijf jaar later mee beginnen, dan zijn we gewoon later begonnen.

De **voorzitter**: Ik dank de gedeputeerde voor haar bijdrage in tweede termijn. Ik stel vast dat we de beraadslagingen nu kunnen sluiten, tenzij de gedeputeerde Financiën de behoefte heeft om nog even in te gaan op een opmerking van de heer Steenbakkers. De heer Van Merrienboer.

De heer **Van Merrienboer** (GS, PvdA): De dag dat je wist dat zou komen is eindelijk daar. 6 april praat u in het platform over het treasuryjaarplan en dus over alle aspecten die u aan de orde stelde.

De **voorzitter**: Ik dank de gedeputeerde op de valreep en sluit dan nu de beraadslagingen na de tweede termijn van de zijde van uw Staten.

03/18 Statenvoorstel Perspectief ontwikkelbedrijf en aanpassing Beheersstatuut

De **voorzitter**: Ik ga met uw welnemen over naar het volgende en laatste punt op de agenda van deze vergadering. Dat betreft een Statenvoorstel inhoudende Perspectief ontwikkelbedrijf en aanpassing van het daarbij behorende Beheersstatuut.
Van de zijde van de Staten zullen een aantal leden het woord voeren, om te beginnen de fractie van het CDA, de heer Steenbakkers. Aan hem het woord.

De heer **Steenbakkers** (CDA): Voorzitter. De dag die wellicht nooit zou komen, is nu ook hier. Want ik kan er heel kort over zijn. Wij vonden het een goed voorstel.
Twee nog verhelderende vragen aan de gedeputeerde. In het stuk staat dat bijzondere politieke of bestuurlijke gevoeligheden alsnog zullen worden voorgelegd aan de Staten. Ik neem aan dat dit dan wordt bepaald door GS wat dan daaronder valt. Kan de gedeputeerde daar nog even op terugkomen?
En dat oneven risico's niet meer worden gedekt uit de beleidsbegroting, maar wel uit de risicoreserve ontwikkelingsbedrijf. We hebben er al even van gedachten over gewisseld tijdens de themavergadering. Ik wil alleen nog wel helder hebben dat de inhoudelijk gedeputeerde op het beleidsprogramma, waar normaal dus de risicoreserve zou vallen maar die nu naar het ontwikkelbedrijf gaat, wel verantwoordelijk daarvoor blijft, neem ik aan? Einde eerste termijn.

De **voorzitter**: Ik dank de heer Steenbakkers. Dan zijn we bij de heer Van Hattem van de PVV-fractie die het woord zal voeren bij dit onderwerp. Aan u het woord.

De heer **Van Hattem** (PVV): Ja, dank u, voorzitter. GS beweert met dit voorstel te beogen om de positie van PS te versterken. Weliswaar is het positief dat met het voorstel de proactieve informatievoorziening naar PS zou moeten verbeteren, zoals aanbevolen ook door de ZRK, de Zuidelijke Rekenkamer. Maar het valt te betwijfelen of PS ook beter in stelling komt om effectief haar controlerende rol uit te oefenen. GS wil namelijk ook in 'individuele gevallen', zoals ze dat aanduiden, investeringen voorfinancieren vanuit het ontwikkelbedrijf – en ik citeer: – "Bijvoorbeeld omdat het lastig blijkt op korte termijn een budget vanuit het specifieke beleidsprogramma hiervoor te reserveren, terwijl het uit oogpunt van provinciale belangen wenselijk is om op korte termijn te investeren." Einde citaat. Voorzitter. GS wil dus uitzonderingssituaties tot regel maken. Uitzonderingen moeten echter uitzonderingen blijven. Voorkomen moet worden dat GS straks allerlei investeringen vanuit het ontwikkelbedrijf in 'individuele gevallen' doet voor bijvoorbeeld de Energieagenda of de agenda Wonen, met beroep op een bepaling uit het Beheersstatuut of zelfs ervoor kiest om eerst geld en dan beleid uit te gaan geven, wat in deze context denkbaar zou zijn. GS wil het kader hiervoor zelfs zo ruim interpreteren dat voor een 'maatschappelijke meerwaarde' geldt dat er sprake is van een 'provinciaal belang', wat dus ook zeer breed kan worden getrokken. En de vraag is altijd: hoe breed?
Een onvoorziene situatie, zoals acute aanpak met middelen van het ontwikkelbedrijf voor milieurampen, natuurbranden of criminele ondermijning, moet niet misbruikt worden om alle mogelijke uitzonderingen te legitimeren. Programmatische uitzonderingen uit regulier beleid, waarbij niet aan de door PS vastgestelde kaders kan worden voldaan, moeten gewoon vooraf aan PS worden voorgelegd.
Verder laat GS de bepaling vervallen om PS bij besluiten waarmee provinciale investeringen vanaf 10 miljoen euro gemoeid zijn, vooraf te raadplegen. Dit wordt vervangen door gevallen waarin het verlies en/of het risico van een project gewaardeerd wordt op minimaal 5 miljoen euro. Maar in de nieuwe situatie gaat het alleen om het bedrag van het investeringsrisico en niet om de investering zelf. Die zal veel hoger liggen en kan zo buiten de controle van PS blijven. Daarbij gaat de vergelijking mank met de

bestaande norm van 5 miljoen euro voor de grote erfgoedcomplexen. Daarbij gaat het om 5 miljoen investering en niet om 5 miljoen investeringsrisico. De norm om projecten actief voor te leggen aan PS komt zo veel hoger te liggen.
Ondanks de bedoeling om meer informatie te verstrekken blijft het voor Statenleden niet makkelijk om dit effectief te bespreken, gelet op de drempels die door de procedurevergadering worden opgeworpen om stukken te agenderen voor een themacommissie. Daarmee wordt de positie van PS niet bepaald versterkt, integendeel. Voorzitter. Tot zover in eerste termijn.

De **voorzitter**: Ik dank de heer Van Hattem voor zijn bijdrage en ben dan nu bij de fractie van D66. Mevrouw Klitsie voert het woord.

Mevrouw **Klitsie** (D66): Voorzitter. Dank u wel. Het ontwikkelbedrijf van de provincie Noord-Brabant kent eigenlijk pas een korte geschiedenis. Het is opgericht in 2010 en bestaat nu acht jaar. Ik permitteer mij even een terugblik, omdat ik zelf ambtelijk betrokken was bij de eerste verkenningen van het ontwikkelbedrijf. De oprichting van het eerste beheersstatuut heb ik niet meer meegemaakt, omdat ik toen al een andere functie had bij een andere instelling. Het ontwikkelbedrijf is indertijd opgericht om grondaankopen voor infrastructuur en natuur binnen de provincie te bundelen en te professionaliseren. Gebiedsontwikkelingen, zoals de LOG's, waren onderwerp van gesprek, ruimte voor ruimte, de TOM, woningbouw, er waren allemaal thema's binnen de portefeuille Ruimte. Dat was veilig, dat mocht ook. De economische portefeuille was erg terughoudend, dat kon eigenlijk alleen nog maar binnen economie ontwikkeld worden. Cultureel erfgoed was nog niet aan de orde. Samenwerking met gemeenten moest nog verkend worden. En er was toch heel veel koudwatervrees. En als je dan acht jaar later kijkt, dan zie je dat het ontwikkelbedrijf zich professioneel ontwikkeld heeft tot een partner waar gemeenten en externe partners graag een beroep op doen. Niet alleen om financiële participatie vanuit de provincie te verkennen, dat zou wel erg opportunistisch zijn, maar juist vanwege de expertise die het ontwikkelbedrijf heeft opgebouwd. Het ontwikkelbedrijf heeft een portfolio waarin vastgoedontwikkelingen en gebiedsontwikkeling een plek hebben gekregen. Het ontwikkelbedrijf heeft ook laten zien over slagkracht te beschikken. De aankoop van gronden voor infrastructuur en natuur zijn niet meer de kerntaken van het ontwikkelbedrijf, omdat het proces van taxatie helemaal geüniformeerd is en dat dus elders kan plaatsvinden. Ik wil het ontwikkelbedrijf en alle betrokkenen dan ook complimenteren met het bereikte resultaat en ik hoop dat de gedeputeerde dat graag aan hen wil overbrengen.
Nu inzoomend op het Beheersstatuut. Het Beheersstatuut heeft een aantal technische en wettelijke wijzigingen op een goede manier invulling gegeven, mede op aangeven van het advies van de Zuidelijke Rekenkamer. Naast de financiële info wordt nu ook de beleidsmatige info aan PS verstrekt, de actieve informatieplicht krijgt nadrukkelijker aandacht door de rapportage op projectniveau. En dat zijn zaken die wij ook van harte ondersteunen vanuit onze fractie.
Waar onze fractie in de themabijeenkomst een vraag over heeft gesteld, namelijk de nieuwe risicobeoordeling, hebben wij nog een aanvullende vraag. Door deze nieuwe risicobenadering is er ruimte voor meer strategische risicovolle aankopen dan in het verleden. En wat wij eigenlijk nog niet goed weten is hoe de accountant deze nieuwe risicobenadering heeft beoordeeld en wat het effect is op de risicoparagraaf in de jaarrekening. Daar zouden we graag nog wat toelichting op horen van de gedeputeerde.
Tot slot nog een aanbeveling die ik aan het college en de Staten wil meegeven. Laat in 2020 opnieuw advies uitbrengen door de Zuidelijke Rekenkamer over het functioneren van het ontwikkelbedrijf. De opdracht kan onder andere zijn: evalueer de werkwijze van het Beheersstatuut 2.0. Een andere opdracht kan zijn: hoe geven we vorm binnen het ontwikkelbedrijf aan de nieuwe Omgevingswet, die in 2021 van kracht wordt En ik hoop dat wij dan tegen die tijd een Beheersstatuut 3.0 kunnen gaan zien. Dank u wel.

De **voorzitter**: Ik dank mevrouw Klitsie voor haar bijdrage. De voorzitter spreekt nooit een waardering uit voor de inhoud van de bijdrage, maar wel gegeven het feit dat u in de conditie waarin u bent dit doet, grote waardering. Dank u wel. Dan zijn wij bij de Partij van de Arbeid. De heer Smeulders.

De heer **Smeulders** (PvdA): Ja, dank u wel, voorzitter. Om maar te beginnen, wij zijn ontzettend tevreden met dit voorstel. En wij willen ons ook aansluiten bij de mooie woorden die mevrouw Klitsie heeft uitgesproken richting het ontwikkelbedrijf. Want wij zijn erg tevreden hoe het ontwikkelbedrijf zich heeft ontwikkeld en nu functioneert. En waarmee we ook vanuit PS erg tevreden zijn, is het verbeteren van de informatievoorziening aan PS. Dat heeft voornamelijk deze periode plaatsgevonden, met een meerjarenperspectief, op projectniveau, ook kwalitatief onderbouwd in plaats van alleen kwantitatieve financiële en risicogegevens. En we vinden de verkenneningensystematiek een goede verbetering, omdat wij op deze manier als PS aan de voorkant meer kans krijgen om te sturen op wat wij wel en niet wenselijk vinden dat de provincie via het ontwikkelbedrijf zou gaan oppakken. Dus in die zin, er zijn al veel goede dingen gebeurd de laatste jaren omtrent het ontwikkelbedrijf. Het is ook onze fractie geweest die een aantal keer, tijdens de behandeling van de begroting en de perspectiefnota, de afgelopen jaren heeft gevraagd om verdere versterking van de slagkracht van het ontwikkelbedrijf. Er zijn in principe drie belangrijke redenen voor. Allereerst dat de maatschappelijke ontwikkelingen en opgaven zijn veranderd. Mevrouw Klitsie heeft er ook al aan geraakt. In het verleden was het ontwikkelbedrijf eigenlijk alleen bedoeld om grondaankopen te doen. En nu zien we dat we steeds meer integrale gebiedsontwikkelingen dienen op te pakken als provincie. Die hebben niet alleen maar betrekking op grond. Dus de maatschappelijke ontwikkelingen maken het nodig om het ontwikkelbedrijf te versterken.
Het tweede punt is dat het ontwikkelbedrijf bij uitstek het instrument is om integraler te gaan werken als provincie. Dat is natuurlijk ook een wens die onze fractie elke keer weer uitspreekt. Want het ontwikkelbedrijf kan ook richting organisatie als katalysator functioneren om in de hele organisatie iets integraler te gaan werken.
En als derde punt, die twee punten gelden ook idem dito voor werken samen met de buitenwereld. Initiatieven van buiten verder ondersteunen als provincie. Dus in die zin zien wij die noodzaak al een tijdje. En we zijn heel tevreden met de manier waarop dat gebeurt middels dit voorstel.
We hebben ook nog een kanttekening. En die gaat eigenlijk niet zozeer over dit voorstel, wel over de toekomst. Wij maken ons al een tijdje, nou ja zorgen is een groot woord, maar we hebben aandacht voor het risicovermogen dat het ontwikkelbedrijf beschikbaar heeft.

De **voorzitter**: Interruptie Van der Wel.

De heer **Van der Wel** (PvdD): Voorzitter. Dank u wel. Voorzitter. Wat vindt de PvdA er dan van dat die bestedingsruimte eigenlijk wordt gegenereerd door die projecten te bundelen en de risico's eigenlijk bij elkaar op te tellen, zodat er eigenlijk meer risico genomen wordt?

De **voorzitter**: De heer Smeulders.

De heer **Smeulders** (PvdA): Ja, dank u wel, voorzitter. Nou, de heer Van der Wel weet het antwoord al. We hebben deze discussie namelijk in de themabijeenkomst uitgebreid gevoerd. Dat vinden wij een uitstekend plan, temeer omdat wij die werkwijze in de hele provinciale begroting hanteren. En twee, omdat het ook echt weliswaar een klein beetje, maar toch meer slagkracht oplevert, meer vrij besteedbaar risicovermogen oplevert voor het ontwikkelbedrijf, waarmee allerlei goede maatschappelijke projecten kunnen worden opgepakt, waar wij behoefte aan hebben als PS. Dus we zijn er groot voorstander van.

De **voorzitter**: Van der Wel.

De heer **Van der Wel** (PvdD): Voorzitter. Maar de PvdA ziet daar niet een parallel met bijvoorbeeld de bankensector, die zeg maar allerlei investeringen heeft gedaan met een hoog rendement en risico om vervolgens te zeggen van: o, maar nu komt die ene keer voorbij dat het helaas mislukt, nu moet u gewoon maar lappen, provincie. Bent u daar niet bang voor?

De **voorzitter**: Smeulders.

De heer **Smeulders** (PvdA): Nee, voorzitter, daar zijn wij niet bang voor. Als wij daar bang voor waren geweest, hadden wij de afgelopen jaren niet ingestemd met de provinciale begroting. En bovendien, dan had het Rijk dit nooit mogelijk gemaakt om dit op deze manier te doen. Dan hadden ze ons wel strengere eisen opgelegd. Dus wat u een beetje aan het doen bent, u bent dingen aan het vergelijken die totaal niet vergelijkbaar zijn. En de gedeputeerde was daarover in de themabijeenkomst een beetje gepikeerd. Ik denk dat dat het goede woord is. En eerlijk gezegd ben ik dat ook, dus ik ben een beetje klaar met deze vraag.

De **voorzitter**: Dat komt mooi uit, want u moet verder met uw betoog.

De heer **Smeulders** (PvdA): Ja, zo is het, voorzitter. Dan spreek ik mijn laatste zin uit. Voordat ik geïnterrumpeerd werd, wilde ik namelijk zeggen dat wij het belangrijk vinden dat het ontwikkelbedrijf het risicovermogen heeft dat ook nodig is om de komende jaren de maatschappelijke opgaven op te pakken. En als het nodig is om dat verder aan te vullen, dan zouden wij GS vooral willen uitnodigen om daartoe voorstellen te doen richting PS. Dank u wel, voorzitter.

De **voorzitter**: De fractie van GroenLinks, mevrouw Brunklaus, dan nu als volgende in de rij.

Mevrouw **Brunklaus** (GL): Dank u wel, voorzitter. De maatschappij verandert en het ontwikkelbedrijf verandert mee, beweegt mee. Terecht wilde het college het ontwikkelbedrijf in een modern jasje steken met een aangepaste visie en een vernieuwd Beheersstatuut. GS willen een keer per jaar per bestuursperiode het bed opschudden, zoals 50PLUS het verwoordde. Prima. Wij zijn akkoord met de aanpassingen die worden voorgesteld, zoals het voornemen om ook grondaankopen onder het ontwikkelbedrijf te brengen en om het ontwikkelbedrijf te betrekken bij de integrale benadering van diverse programma's. Zo komt het ontwikkelbedrijf beter tot zijn recht als instrument van provinciaal beleid. Belangrijk is hierbij dat PS mee kunnen richting geven en mee kunnen controleren. Nu hebben we regelmatig het gevoel dat GS voor de muziek uitlopen en PS hier achteraan hobbelen, waardoor het voor de Staten lastig is om bij te sturen. Immers, veel projecten worden samen met stakeholders, betrokken burgers en bedrijven ontwikkeld. En als deze bij de Staten terugkomen is het lastig om GS terug te fluiten, omdat in dit stadium er bij de andere betrokken partijen soms vergaande verwachtingen zijn. Wij vinden dit een dilemma. We vragen ons af hoe GS hierover denken.
Maar ook PS kunnen een veel actievere houding aan de dag leggen door zaken beter te agenderen. Gelukkig is het gortdroge document, dat we jaar in jaar uit doorploeterden om grip te krijgen op de projecten, verdwenen. Het ermee werken was eerder een kwelling dan een vreugd. Hoeveel beter is het meerjarenperspectief? Collega-Statenleden, ik raad u aan om deze rapportage te koesteren als uw provinciale handboek. In veel kleuren en to the point passeren de projecten de revue. Helaas nog niet altijd volledig, maar gedeputeerde Van Merrienboer werkt aan een up-to-date onlinesysteem. Het

document uitprinten is onbegonnen werk, net zoals het bemachtigen van een exemplaar. Ik heb hier een geleend exemplaar in handen, een van de drie die nog te vinden waren op het provinciehuis. Geleend, zeg ik. Alle fracties zouden dit document standaard moeten krijgen. Kunnen GS ons vertellen wanneer het onlinesysteem 100% operationeel is en kunnen we tot die tijd een hardcopy krijgen?
Graag willen wij ervoor pleiten om het meerjarenperspectief apart te bespreken via een themavergadering, voor de behandeling van de jaarrekening, perspectiefnota en begroting. Dit omdat in de praktijk blijkt dat het ontwikkelbedrijf vaak een ondergeschoven kindje is bij deze besprekingen. Kan het platform P&C hier haar licht eens over laten schijnen?
GS stellen een belangrijke wijziging voor in de besluitvorming. In plaats van de mandatering van GS tot 10 miljoen euro en bij hogere bedragen besluiten PS, wordt nu het te lopen risico het besluit. Over de risico's hoger dan 5 miljoen euro besluiten PS. Is dit een logische verbetering? GroenLinks vindt van wel. Zoals ook de Zuidelijke Rekenkamer opmerkte is 10 miljoen euro ook maar reen arbitrair bedrag. Met de integrale projectontwikkeling is het inderdaad PS te laten besluiten over de grote risico's, net zoals we dat bij de erfgoedcomplexen doen. En ook hier staat en valt het met een transparante en tijdige informatievoorziening. Dat er bij de risicospreiding niet alleen op dossierniveau wordt gekeken, maar ook naar de hele portfolio is prima. Dit geeft meer flexibiliteit aan het ontwikkelbedrijf en meer werkkapitaal. Graag wil GroenLinks weten wat er gebeurt met de grote uitstaande risico's en geraamde verliezen als we kiezen voor deze aanpak. Naast Deurne en LPM die al door GS werden benoemd, zien wij nog grote risico's bij Mariadal, Aviolanda, Oss OLSP en bij de TOM. Deze grote risico's verkleinen immers de totale risicoruimte. Worden deze nu apart gehouden binnen het ontwikkelbedrijf en beginnen we met een schone lei?
De provincie pakt de maatschappelijke opgaven steeds meer op met andere partijen. Hoe krijg je nu goed scherp aan de voorkant wie aan de lat staat voor de risico's, zodat niet alleen de provincie daarvoor opdraait, zoals in het verleden nogal eens gebeurd is? Geldt de ondergrens van 5 miljoen euro voor het totale project of alleen voor het deel dat de provincie financiert? Kun je dit nog goed onderscheiden? Juist in de samenwerking met maatschappelijke partners zijn de resultaten en de risico's niet meer zo duidelijk aan één partij toe te wijzen. Hoe denken GS hierover?
Een dan als laatste. In het Beheersstatuut 2.0 wordt voorgesteld dat GS de vrijheid van handelen krijgen in uitzonderingsgevallen. Daar waar snel en krachtdadig moet worden opgetreden en verantwoording alleen achteraf kan plaatsvinden. Het gaat dan over zaken die niet straight tot een programma zijn te herleiden. GroenLinks begrijpt dat deze mogelijkheid moet bestaan om het handelen van GS te legitimeren. Wij vinden het goed dat het zo is opgenomen en wijzen GS er wederom op dat informatie voor- en achteraf aan PS ook in dit soort gevallen van groot belang is.

De **voorzitter**: Ik dank mevrouw Brunklaus voor haar bijdrage. Dan kijk ik naar de Partij voor de Dieren, de heer Van der Wel. Aan hem het woord.

De heer **Van der Wel** (PvdD): Voorzitter. Dank u wel. Voorzitter. Gehoord hebbende de bijdragen van ook GroenLinks en de PVV delen we veel van de punten die daar genoemd worden. In het verleden was het echt ontzettend moeilijk om de goede informatie te krijgen over de verschillende projecten. Dat maakt het dan ook zo dat het de Staten heel veel tijd en moeite kost om die dingen boven tafel te krijgen. Voorzitter. Er is inderdaad een verbeterslag gemaakt en er wordt nog verder verbeterd. En dat juichen we alleen maar toe. Wat we daarbij nog graag zouden zien, is inderdaad die risicovolle projecten, zoals ook genoemd door GroenLinks: de TOM, Aviolanda, het Logistiek Park Moerdijk et cetera. Dat wij ook niet alleen maar een analyse krijgen van op dit moment, maar ook een terugblik over al die kosten die daar gemaakt zijn en ook nog een reflectie op of die oorspronkelijke doelstelling, die we daar hebben gesteld

via het ontwikkelbedrijf, of die nog steeds rechtsgeldig is, of die nog geldig is, of daar nog uitvoering aan wordt gegeven.
Als we dan concreet kijken naar een enkel project, bijvoorbeeld Aviolanda, dat we van begin af aan hebben gevolgd, dan zien we dat er best wel vaak geld bijgestopt is en dat we toch zien dat die ontwikkeling dan toch staakt. Dan is het toch jammer dat we daarvan in die evaluatie niks terugzien of zouden zien. We vragen de gedeputeerde dan ook om met name dat aspect voor de verschillende projecten extra aandacht te geven.
Voorzitter. Het tweede punt in de commissie uitgebreid behandeld is het risico. Als provincie hebben wij een voorbeeldfunctie, vinden wij. En ik noemde net al de bankensector en wij zien toch wel een analogie. Wij vinden dat we elk project op zijn merites moeten beoordelen. En daarmee maak je ook een reservering voor risico en die zet je ook apart. Dat hebben we gezien in het verleden bij het Rijk. Dat heeft gezegd dat bedrijven extra moeten kunnen investeren en geen geld meer apart hoeven te zetten voor eventuele ongelukken. We hebben het gezien bij Chemie-Pack. Die had een verzekering en geen geld meer gereserveerd. Uiteindelijk gaat daar iets mis en is de overheid verantwoordelijk voor de schade. Voorzitter. Dat zou niet moeten mogen. Wij vinden dat er bij projecten genoeg geld gereserveerd zou moeten worden om tegenvallers op te vangen. We hebben uit het verleden gezien, of het nou bij de TOM is of ruimte voor ruimte, dat het toch keer op keer gebeurt, dat wij als provincie toch weer geld bij moeten leggen. Voorzitter. Dan kan het niet zo zijn dat je risicovolle projecten gaat samenpakken en via de Monte Carlo-approach of welke dan ook gaat zeggen: gezamenlijk risico, het zal nooit allemaal tegelijk misgaan. En op die basis dus weer geld vrijmaken om te investeren. Daar kun je klaar mee zijn, het maakt me niet uit welke bewoording je daaraan geeft, maar het is niet de keuze die wij als Partij voor de Dieren willen maken. Wij hebben als overheid een voorbeeldfunctie en wij moeten ons voorbeeldig gedragen. Dank u wel.

De **voorzitter**: Ik dank de heer Van der Wel voor zijn bijdrage. Dan nu de heer Vreugdenhil, ChristenUnie-SGP.

De heer **Vreugdenhil** (ChristenUnie-SGP): Ja, dank u wel, voorzitter. Voorzitter. Misschien mocht u het niet zeggen, maar ik wil wel de complimenten voor de bijdrage van mevrouw Klitsie uitspreken. Want ze schetste mij een heel mooi beeld van hoe het ontwikkelbedrijf zich eigenlijk in de provincie heeft ontwikkeld. Maar er was één moment, mevrouw Klitsie, dat het ook heel hard geknetterd heeft. En dat heette hier het debat-Heijmans, dat eigenlijk niet alleen ging over de Heijmans-gronden indertijd, maar eigenlijk over het hele ontwikkelbedrijf en de transparantie. Ik kan me dat nog als de dag van gisteren herinneren. Ik denk dat het debat-Heijmans ook wel een kantelpunt in het ontwikkelbedrijf is geweest, waarbij we toch even heel hard met elkaar een aantal noten hebben moeten kraken, maar tegelijkertijd ook de koers konden uitzetten naar een ontwikkelbedrijf dat transparant is, op die manier ook ingezet kon worden en door de Staten ook gecontroleerd kon worden. In de commissie, de themabijeenkomst, zijn de complimenten ook aan de ambtelijke organisatie gegeven. En die zijn ook terecht voor het werk dat daarin verzet is. Want, zeg ik tegen de gedeputeerde, dat is wel de voedingsbodem waarop u nu met het ontwikkelbedrijf de slag kunt maken in die veranderende maatschappelijke vraag en opgave. U noemt het zelf de evoluerende rol van het ontwikkelbedrijf. Ik denk dat dat in dit stuk heel mooi vertolkt is.
Toch mis ik één element, ik heb het ook in de themabijeenkomst gezegd, en dat is het doorkijkje richting Omgevingswet. Want dit ontwikkelbedrijf moet straks het instrument zijn om binnen de Omgevingswet onze instrumenten, onze programma's, invulling te kunnen geven. En het was toch zo mooi geweest als dat doorkijkje ook al hierin geboden kon worden. Ik heb getwijfeld of ik dan hier met een motie of een andere oproep kon komen. Ik wil het eigenlijk op een andere manier doen. Laten we nu dit Beheersstatuut vaststellen, maar laten we straks bij elkaar bij de Omgevingsvisie en de bespreking van de instrumenten

van de Omgevingsvisie de rol van het ontwikkelbedrijf nadrukkelijk een plek geven, die het ook verdient om straks de maatschappelijke opgave met die gemeenten vorm te geven. En mijn vraag aan de gedeputeerde is om ook toe te zeggen dat deze in dat debat samen met ons die rol van het ontwikkelbedrijf ook in wil vullen, vorm wil geven en dat we daarmee ook naar de toekomst toe al voorbereid zijn op het realiseren van een maatschappelijke opgave, gebruikmakend van de ontwikkelkracht van het ontwikkelbedrijf. En ik hoor graag de reactie van de gedeputeerde daarop.

De **voorzitter**: Ik dank de heer Vreugdenhil voor zijn bijdrage. Ik kijk dan naar de fractie van Lokaal Brabant. Nee. U ziet af van het woord. Dan wil ik de gedeputeerde vragen of hij bereid en in staat is om terstond de beantwoording ter hand te nemen. Dat is het geval. De heer Van Merrienboer heeft het woord.

De heer **Van Merrienboer** (GS, PvdA): Voorzitter. Dank je wel. En ik denk ook namens al onze medewerkers heel erg dank voor alle positieve woorden die u heeft gewijd aan ons ontwikkelbedrijf. Want je hebt van die dossiers waar het fijn is dat je als bestuurder gewoon mag staan op de schouders die eerder het werk hebben verricht. En bij dat ontwikkelbedrijf voel ik dat ook zo. En ik denk dat mevrouw Klitsie dat heel mooi verwoordde. En een aantal van u sloot zich daar ook bij aan. Het is ook echt iets om met elkaar heel zorgvuldig verder te brengen. Want alleen als we dat doen, in de volstrekte transparantie van deze zaal, dan kan het ontwikkelbedrijf blijvend floreren en voor Brabant de goede dingen doen. En dan kunnen we inderdaad ook de risico's vermijden, die op andere plekken soms wel eens zichtbaar worden als het gaat om de inzet van grond en vastgoed. Dus ik voel me niet alleen maar schatplichtig naar mijn voorgangers, maar voel ook een verantwoordelijkheid om het op een heel goede manier door te geven. En daar hoort inderdaad, mevrouw Klitsie, bij de idee dat je – en dat hebben we in de themabijeenkomst ook gedeeld – ten minste een keer in de bestuursperiode gewoon een vitaliteitscheck moet doen. En dat je op dat moment het ontwikkelbedrijf weer opnieuw positioneert. Zowel als het gaat om de inhoudelijke opdracht als als het gaat om de mandaten, de rolverdeling, bestuurlijk, ambtelijk en tussen GS en PS. En dan kan ik ook heel makkelijk de toezegging in de richting van de heer Vreugdenhil doen dat het voor mij echt vanzelf spreekt dat, als wij die omgevingsvisie met elkaar vaststellen, als we de implementatie van de Omgevingswet ter hand nemen, het ontwikkelbedrijf 3.0 een heel erg belangrijk onderdeel volgens mij wordt van het met elkaar werken volgens de geest en straks ook de letter van uw Omgevingsvisie. Wanneer dat is, of dat nog in deze periode is, ik denk misschien wel net daarna. We zullen kijken wanneer daarvoor het geschikte moment is.
Ook in de richting van de heer Steenbakkers, dank je wel voor de complimenten. Hij had het over die actieve informatieplicht, die wij moeten wegen. Kijk, wat we vaststellen in de statuten zijn sowieso een aantal spelregels waarop u heel helder hebt wanneer wij in uw richting wensen te komen. En daarnaast is het ook echt het ambacht van ons als dagelijks bestuur om een zorgvuldige weging te maken daar waar bestuurlijke gevoeligheid aan de orde is, om dan naar bevind van zaken u daarin actief te informeren.
Mevrouw Brunklaus sprak waarderende woorden over dat die meerjarenprognose ons heel erg helpt. Die zit nu als bijlage verstopt bij de begroting en de jaarrekening. We hebben hem al wat kleur gegeven, dus hij is steeds beter te vinden. Maar het is toch goed om als PS na te denken hoe u bij die cyclus actiever met die instrumenten aan de slag kunt. En nogmaals, ik ben echt bereid om daarover mee te denken. Want dat verdient het instrument en ook het ontwikkelbedrijf.
Ik kijk eens even omhoog, want daar zitten de mensen van het ontwikkelbedrijf. Ik weet ook zeker dat als het gaat om het volledig digitaal maken van het systeem, dan hoort daar ook de droom bij dat het allemaal realtime is, dus dat je de mutaties een-op-een verwerkt. Ik denk dat we dit jaar in het kader van de digitalisering van de begroting weer een hele slag gaan maken. Maar de onderliggende systemen moeten meeveranderen, mevrouw Brunklaus, en dat kost gewoon tijd.

De heer Van Hattem raakte vooral het punt daar waar wij als GS aan u de legitimatie vragen om in uitzonderlijke gevallen van de systematiek af te wijken en het risico van een investering ten laste te brengen van de bestaande risicoreserve. Ik denk dat we daarbij allemaal een heel plastisch voorbeeld op het netvlies hebben. We hebben net bij Hermenzeil geacteerd, en dat was zo'n voorstel. En daar hoort vanzelf, mevrouw Brunklaus, bij dat dat alleen maar kan als ik u informeer dat dat speelt en zodra dat zijn beslag krijgt ik ook uitgebreid rapporteer over wat we hebben gedaan, hoe we dat hebben gedaan, hoe risico's daarin gemanaged worden en ook hoe – en dat speelde bij Hermenzeil ook – onze exit er gaat uitzien. En ik denk dat we dan een prima werkwijze hebben om het tot uitzonderingsgevallen te beperken.

De **voorzitter**: Interruptie van Van Hattem.

De heer **Van Hattem** (PVV): Ja, dank u, voorzitter. Ja. Nu wordt weer het voorbeeld aangehaald van Hermenzeil. Dat is ook al in de commissievergadering aan de orde geweest, de themacommissie. Maar dit wordt eigenlijk een beetje gebruikt als een soort van goedkeuring om ook voor andere situaties deze methodiek toe te passen. En, wat mijn pleidooi is, is om dit tot een uitzonderingssituatie te laten behoren en niet in gevallen waar bijvoorbeeld wordt gezegd: ja, we zitten nu met een unieke situatie, waarbij we voor de agenda Wonen of voor de Energieagenda een investering moeten doen, om dan diezelfde systematiek toe te passen. Dat dit echt alleen voor hele specifieke situaties die de openbare orde kunnen raken, om het daarvoor te gebruiken en niet voor beleidsmatige stukken. Hoe kijkt de gedeputeerde daar tegenaan?

De **voorzitter**: Van Merrienboer.

De heer **Van Merrienboer** (GS, PvdA): Mijnheer Van Hattem. Ik denk dat we heel dicht bij elkaar zitten als het erom gaat waarvoor wel en waarvoor niet. Dus ik deel ook echt niet de vrees, en dat hoeft ook niet, dat wij die uitzondering, dat wij die heel breed gaan inzetten. Want het is werkelijk een uitzondering. En na elke uitzondering, op basis waarvan ik rapporteer, bent u ook in staat om daar vervolgens ook weer op te reflecteren of het ook die echte uitzondering is. Dus dat wordt geen schering en inslag. Dat worden geen handenvol gevallen per jaar, dat gaat echt om uitzonderingsgevallen, die heel specifiek gaan om zaken die niet vanuit een beleidsprogramma een opdracht krijgen. Het zou ook vreemd zijn als er in de meerjarenprognose ontwikkelbedrijf zou staan: tien ondermijningsprojecten doen en daarvoor geld te reserveren in de begroting van – ik kijk even naar de collega's – ik zou het niet weten. Dus het gaat wat dat betreft echt om uitzonderingsgevallen. En omdat ze individueel gerapporteerd worden, zit u echt aan het stuur om er ook mee op te letten dat het uitzonderingen blijven.

De **voorzitter**: Van Hattem.

De heer **Van Hattem** (PVV): Ja, voorzitter. Kunnen we dan wel van de gedeputeerde heel duidelijk te horen krijgen dat het dan ook echt uitzonderingsgevallen betreft die de openbare orde en veiligheid raken en niet binnen het reguliere beleidsprogramma ingepast kunnen zouden worden? Dus als het echt gaat om woningbouw, als het gaat om energie. Al dat soort zaken die gewoon binnen normale kaders geregeld kunnen worden, dat die ook echt uitgezonderd blijven van dit soort unieke gevallen die het college hiermee heeft aangestipt.

De **voorzitter**: Van Merrienboer.

De heer **Van Merrienboer** (GS, PvdA): Ja, voorzitter. Er staat, en dat staat er niet voor niks: het gaat om uitzonderingsgevallen. Maar als ik nu een beleidskader moet gaan vaststellen om te bepalen wat de

uitzonderingsgevallen zijn. Mijnheer Van Hattem, het werkt echt andersom. Laten we de uitzonderingsgevallen elke keer maatgevend laten zijn of u het mandaat voor mij om zo te handelen, of u dat wilt verlengen of niet. En ik schat in dat het in nagenoeg in alle gevallen zal raken aan de opgaven op het terrein van openbare orde en veiligheid, maar ik ga het niet op voorhand daar nu toe beperken, want dan zou ik een glazen bol hebben die ik op dit moment niet heb. En nogmaals, uitzondering is uitzondering en we sturen van project naar project zou mijn voorstel zijn.

De **voorzitter**: Vervolgt u uw betoog.

De heer **Van Merrienboer** (GS, PvdA): Voorzitter. Het punt van de risicobenadering. Mijnheer Van der Wel, u blijft mist creëren rond hoe wij met die risico's omgaan. U blijft een beeld creëren waarvan de heer Smeulders al zei dat dat bij mij al wat begon te kriebelen. Weet u wat wij met het ontwikkelbedrijf nu doen, is dat wij doorschakelen naar hoe wij provinciebreed risicobeleid voeren. Dus de vraag ook van de heer Steenbakkers hoe de accountant ernaar kijkt. Ja, het past dus binnen de concernbrede aanpak, met toepassing van het instrumentarium zoals wij dat bij risicomanagement breed doen. En ik denk oprecht, ook met die twee keer per jaar mag u met mij meekijken. In die documenten moet u ook verantwoordelijkheid nemen voor de vaststelling van die documenten, dat u echt in staat bent om op die manier, ook met die nieuwe risicobenadering, de dingen te voorkomen die u schetst. Want die zijn helemaal niet aan de orde.
Ik had al gereageerd op de suggestie. En nogmaals, of u daar de Zuidelijke Rekenkamer bij wilt betrekken, mevrouw Klitsie, dat is echt aan uw Staten. Maar het idee is dat je ook in de volgende periode weer met elkaar die check doet. En nogmaals, ik denk dat de Rekenkamer met zijn vorige rapport daar een belangrijke bijdrage aan dit voorstel heeft geleverd. Dus mijn zegen heeft u.
Nou, misschien mevrouw Brunklaus nog. Nou, eerst de heer Smeulders nog. En nogmaals, ook daar dank voor de waarderende woorden. Dat gaat over de ontwikkeling van die risicoreserve. Ik denk inderdaad dat het goed is dat we elke keer kijken of die risicoreserve nog de ruimte biedt voor het ontwikkelbedrijf om het werk te doen. Ik kan u zeggen, wat wij nu binnenkort gaan voorleggen, dat die ruimte er op dit moment is. Dat ik geen aanleiding zie om daar met voorstellen te komen. Maar monitoren is wat mij betreft ook wel aan de orde, ook al omdat er natuurlijk nog een aantal bestaande risico's vanuit het verleden al wat lang in het ontwikkelbedrijf zitten.
Mevrouw Brunklaus. Nogmaals, ik heb steun gegeven aan uw suggestie om als Staten meer of bijzondere aandacht te besteden aan die meerjarenprognose en ook aan de verantwoording. Dat u een hardcopy heeft moeten lenen, dat past echt bij het ontwikkelbedrijf, want krijgen is er niet bij. Dus ik wil hem straks wel terug hebben. Nogmaals, ik ben heel erg blij met uw waarderende woorden, dus zegt het vooral voort.
Over hoe wij met die bestaande risico's omgaan. Kijk, die grens van 5 miljoen euro geldt in ieder geval altijd voor nieuwe gevallen. Maar op basis van de monitoring en een voortschrijdende risicorapportage geldt die natuurlijk voor het geheel. Maar die bestaande gevallen zitten al in de exploitatie, dus daar heeft u al zicht op, ook als het gaat om de ontwikkeling van de risico's. Dus ik denk dat dat vanzelf omvattend is voor de hele portfolio. Misschien in de richting van de heer Van der Wel ...

De **voorzitter**: Interruptie Van der Wel. Of wilt u eerst afwachten? De gedeputeerde ging zich net tot u richten. Dan misschien Van Hattem op het vorige punt. Even praktisch. Ja.

De heer **Van Hattem** (PVV): Ja. Ik hoor de gedeputeerde nu zeggen van: ja, die 5 miljoen. Daar wordt in het stuk van gezegd: dat hebben we eigenlijk gelijkgeschakeld met het verhaal van de grootschalige

erfgoedcomplexen. Maar daar gaat het om een investering van 5 miljoen. En nu wordt er een risico van 5 miljoen als uitgangspunt genomen. Waarom wordt dat dan toch gelijkgeschakeld, terwijl het niet gelijk is?

De **voorzitter**: De gedeputeerde.

De heer **Van Merrienboer** (GS, PvdA): Nou ja, mijnheer Van Hattem, het is misschien zelfs vrij arbitrair, maar je definieert op een goed moment een grens op basis waarvan je gaat monitoren. Ik denk dat ook onderdeel van onze discussie met elkaar moet zijn: is dit nu de juiste grens of niet? Voor ons is die grens nu vanwege het feit dat we die afspraken rond de inzet van de erfgoedmiddelen hebben heel praktisch en hanteerbaar. Maar ik denk dat we op basis van monitoring die grens met elkaar periodiek moeten bevestigen of opnieuw moeten vaststellen. En dat is echt aan u.

De **voorzitter**: Van Hattem.

De heer **Van Hattem** (PVV): Ja, voorzitter. Dat ... U zegt: Toch even over die grens van 5 miljoen. Maar die grens van 5 miljoen euro kun je niet een-op-een doorvertalen, want een investeringsrisico van 5 miljoen, dat kan ook een totale investering zijn van 10 of 20 miljoen of misschien wel meer. Het punt is, er wordt nu een verschuiving aangebracht in wat er mogelijk is. Waarom zegt u niet gewoon: we hebben nu een grens van 5 miljoen voor de grootschalige erfgoedcomplexen en die houden we ook aan voor andere projecten? Dan heb je het wel gelijkgetrokken.

De **voorzitter**: Van Merrienboer.

De heer **Van Merrienboer** (GS, PvdA): Maar dan heeft u het rekenkamerrapport niet goed gelezen, mijnheer Van Hattem. Want het ging over de willekeur van die grens aan die kant. Het gaat mij erom dat ik wil dat u met mij stuurt op risico's. En dat u met mij stuurt op het beperken van de risico's. En dan geef ik heel eerlijk aan dat die 5 miljoen euro niet arbitrair is, want ik zie het in perspectief tot de investeringsruimte en -beslissingen die we nemen. Maar wij monitoren dat gewoon en u voert met elkaar de discussie straks of die grens ook echt de goede grens is. En laten we wat mij betreft gewoon daarmee aan de slag gaan.

De **voorzitter**: De gedeputeerde vervolgt zijn betoog.

De heer **Van Merrienboer** (GS, PvdA): Ja, in de richting van de heer Van der Wel. Als we nog een slagje maken met het ontwikkelbedrijf dan wil ik aan één punt nog wel aandacht besteden. Wij hebben u beter in positie gebracht als het gaat om de verkenningen. Aan de voorkant meekijken naar de scope van projecten en daar ook in een aantal gevallen direct opdrachtgevend voor te zijn. Omdat een aantal projecten een behoorlijk lange looptijd heeft dat we, ook als het gaat om tussentijds afsluiten en exits, daar de verantwoording nog wat kunnen aanvullen. En dan zult u inderdaad volgens mij ook op uw wenken worden bediend hoe wij, ook via het realiseren van exits, uiteindelijk de risico's niet voor onbepaalde tijd in die begroting laten zitten maar juist ook werken aan het terugbrengen van die openstaande risico's.

De **voorzitter**: Interruptie Van der Wel.

De heer **Van der Wel** (PvdD): Voorzitter. Daar ben ik heel blij me. Maar dat is procesmatig. Wat ik ook zou willen en wat ik vroeg is niet alleen op schouders van reuzen vooruitkijken, maar ook kijken wat er dan in het project in het verleden is gebeurd. Welke investeringen zijn gedaan en of de oorspronkelijke

doelstellingen, waarmee ooit is begonnen, nog steeds actueel zijn en of die nog kunnen worden waargemaakt. Want Statenleden kunnen inderdaad maar een paar jaar terugkijken, maar niet vier of acht. En dat maakt het ook lastig in de beoordeling.

De **voorzitter**: Van Merrienboer.

De heer **Van Merrienboer** (GS, PvdA): Voorzitter. Misschien dat ik op dat punt niet helemaal duidelijk was. Mijn toezegging richt zich bij uitstek daarop. Door tussentijds af te sluiten of te evalueren. Ook inderdaad niet na jaren nog eens teruggaan naar de oorspronkelijke doelstellingen, maar meer ook monitoren of een langlopend project ook in zijn doelbereik vorderingen maakt. Volgens mij zit dat nog niet voldoende in de huidige rapportages. En daarover doe ik u de toezegging dat we daaraan bij een volgende verbetering nog wat meer aandacht zouden kunnen besteden. Maar nogmaals, dan heb ik ook de onderliggende systemen nodig om u daarover goed te kunnen rapporteren. En daar wordt aan gewerkt, mijnheer Van der Wel.

De **voorzitter**: Van der Wel.

De heer **Van der Wel** (PvdD): Voorzitter. Opnieuw tevreden met de toezegging als we inderdaad bedoelen dat we niet elke keer een nieuw startpunt nemen. Want dat zou te gemakkelijk zijn. Dat is kijken vanaf de schouder van reuzen vooruit. Maar ook van wat in het verleden is gebeurd, hoe we ooit begonnen zijn, welke investering we hebben gedaan en wanneer en op welk moment doelstellingen dan veranderd zijn. Anders wordt het een eindeloze brij waar je op een gegeven moment geen kop en staart meer hebt. We moeten voorkomen, voorzitter, dat we een te objectief beeld gaan krijgen. Dat willen we denk ik niet hebben. We moeten echt subjectief kijken naar de vorderingen. Dank u wel.

De **voorzitter**: Oké. Waarvan akte. Brunklaus.

Mevrouw **Brunklaus** (GL): Voorzitter. Dank voor alle beantwoording van mijn vragen. Ik heb er nog een openstaan. Dan hoef ik ook geen tweede termijn te doen. Ik vroeg ook nog: hoe krijg je nou goed scherp aan de voorkant waar de risico's liggen als je met partijen samenwerkt? We kennen ook voorbeelden uit het verleden. Hoe ga je dat nou goed definiëren? Lukt dat?

De **voorzitter**: De gedeputeerde. Mag ik stilte in de zaal?

De heer **Van Merrienboer** (GS, PvdA): Dat vind ik winst van het omschakelen van een afbakening op kredietruimte naar een afbakening op risico's. Dan gaan natuurlijk ook de interne processen in dat opzicht lopen. In de themabijeenkomst heb ik u ook aangegeven dat wij ook echt onafhankelijke advisering op de risico's toepassen bij het uiteindelijk vervaardigen van een voorstel in uw richting. Bij het inschatten van de risico's hebben we dus checks and balances. En die kijken niet naar wat wij denken dat het risico is. Die kijken natuurlijk ook op basis van een bepaalde methodiek wat in het perspectief van het totale projectinitiatief een acceptabel risico is. Bureau ZANDERS speelt daar bijvoorbeeld een rol in, in een aantal lopende trajecten. Dat kunnen wij ook bij de voorstellen en de rapportage laten zien. De risicoreservering is niet op basis van een inschatting van deze portefeuillehouder, maar daaraan ligt ten grondslag een methodiek, waarin echt andere ogen meekijken naar wat een acceptabel risico is voor een bepaald project.

De **voorzitter**: Brunklaus.

Mevrouw **Brunklaus** (GL): Ja, dat is helder, voorzitter. Dat heb ik ook in de themavergadering gehoord. Maar mij gaat het er nu om, je doet een project met meerdere partijen, je laat dus door andere ogen het risico inschatten, maar hoe kun je nou goed aanwijzen, als je in zo'n uitvoering van een project zit en je loopt het risico, wie verantwoordelijk is voor welk deel van de eventueel geleden schade?

De **voorzitter**: De gedeputeerde.

De heer **Van Merrienboer** (GS, PvdA): Dan moet u een keer op werkbezoek komen bij ons ontwikkelbedrijf, zou ik zeggen. Want dat gaat echt over contractmanagement en contractbeheer. En als ik kijk hoe we dat nu bijvoorbeeld op zo'n KVL-terrein doen, of ook in relatie tot Mariadal, dan zult u zien dat we juist in dat contractmanagement en beheer, ook als het gaat over afspraken over risicodeling, altijd heel erg stevige afspraken maken. Dus er mag geen misverstand zijn, dat op het moment dat risico's zich manifesteren, wie daarvoor aan de lat staat.

De **voorzitter**: Goed. Die uitnodiging staat. Ik wil de gedeputeerde verzoeken af te ronden. Hij was al klaar met zijn beantwoording?

De heer **Van Merrienboer** (GS, PvdA): Ja.

De **voorzitter**: Dan kijk ik of er behoefte is aan een tweede termijn. Wie van u? Ik zie alleen, als ik het goed zie, de heer Van Hattem van de PVV, aan wie ik dan graag het woord geef. De heer Van Hattem.

De heer **Van Hattem** (PVV): Ja, voorzitter. Dank u wel. De beantwoording van de gedeputeerde, die blijft toch een beetje, ja een beetje knagen. Want hij geeft wel aan: er is, het zal voornamelijk op openbare orde en veiligheid liggen, die uitzonderingssituaties. Maar er wordt toch nog een deurtje opengehouden voor andere zaken. En het liefst heb ik dat deurtje gewoon, die kier zo dicht mogelijk zitten. En als ik dan toch lees dat in het stuk steeds wordt gesproken over projecten met een maatschappelijke businesscase, die een maatschappelijke waarde creëren en die een andere inzet van de provincie vragen, ja, dan roept dat bij mij toch wel enige, enig gevoel op waarbij ik denk van: hoe breed wordt dit getrokken? Wat is nu de grens van het provinciale belang? Want het provinciaal belang is in de themacommissie aangeduid als dé maatschappelijke meerwaarde. En dan kun je toch wel weer in allerlei projecten terechtkomen waarvan we misschien van tevoren, misschien achteraf zeggen: ja, maar wacht even, dat is niet wat wij als Provinciale Staten als kader hebben meegegeven. En daar ben ik toch wel beducht voor, dat deze, dit Beheersstatuut die ruimte gaat creëren. En een van de zaken waar de gedeputeerde op wees, van: ja, de Zuidelijke Rekenkamer heeft gezegd we moeten meer risicogericht te gaan sturen. Absoluut. Maar dat wil niet zeggen dat je dan ook maar alle, alle grenzen die in het, in de huidige systematiek zitten, overboord moet zetten. Je kunt ook gewoon zeggen: we blijven toch vanaf een bepaald niveau inzicht geven in de Staten en het risicogerichte toezicht, dat doen we er nog een keer bovenop.
Tot slot nog. Waar we ook gewoon goed op moeten blijven letten, er zitten nu een hoop projecten in de TOM en er stond ook duidelijk in de stukken dat die er eigenlijk niet thuis zouden horen, sorry in het ontwikkelbedrijf die er niet thuis zouden horen, zoals de TOM - de Tuinbouwontwikkelingsmaatschappij -, de garantstelling voor Deurne et cetera. En ik denk dat we daar de komende jaren ook nog heel erg beducht op moeten zijn dat we niet meer van zulk soort projecten aangaan via dit, dit ontwikkelbedrijf. Tot zover, voorzitter.

De **voorzitter**: Ik dank de heer Van Hattem voor zijn bijdrage in tweede termijn. Ik kijk voor alle zekerheid nog even rond of ik nog andere woordmeldingen zie. Dat is niet het geval. De gedeputeerde heeft geen behoefte meer om op de laatste opmerkingen te reageren. Dan stel ik voor de beraadslagingen te sluiten.

Stemming

De **voorzitter**: Dat betekent dat we aangeland zijn bij de stemmingen. Dat is weliswaar iets voor vijven, maar we luiden de bel om te kijken of er nog mensen in de wandelgangen zijn. Dus over een paar minuten gaan we de stemming aanvangen. De vergadering is voor een enkele minuut geschorst en we maken ons klaar voor de stemmingen.

Schorsing (16.50 – 16.53 uur).

De **voorzitter**: Dames en heren. Ik heropen de vergadering. Wij maken ons klaar voor de stemmingen. De heer Bakker.

De heer **Bakker** (PVV): Voorzitter. Op grond van artikel 28 van de Provinciewet onthoud ik me zo meteen van stemming bij Statenvoorstel 05/18, het advies aan het Commissariaat voor de Media inzake de Stichting Omroep Brabant.

De **voorzitter**: Dank u wel, mijnheer Bakker. Waarvan akte. Nog andere opmerkingen, voordat we de stemmingen gaan beginnen? Dat is niet het geval. Dan gaan we nu met de stemmingen verder. Mag ik u vragen uw plaatsen in te nemen? Stilte in de zaal.

10/18 Ontwerpbesluit Lijst Ingekomen Stukken periode 7 december 2017 tot en met 10 januari 2018

De **voorzitter**: Ik begin met u te vragen of iemand stemming wenst over Statenvoorstel 10/18. Dat betreft het ontwerpbesluit Lijst Ingekomen Stukken van 7 december 2017 tot 10 januari 2018. Wenst iemand stemming? Nee. Dan gaan we zo conform.

08/18 Ontwerpbesluit Notulen van de PS-vergadering 17 november 2017

De **voorzitter**: Den leg ik u voor: is er iemand die stemming wenst over ontwerpbesluit 08/18 betreft de notulen van de vergadering van 17 november? Niet het geval. Zijn vastgesteld, aangenomen.

09/18 Ontwerpbesluit Notulen van de PS-vergadering van 1 december 2017

De **voorzitter**: Voorstel 09/18. Dat zijn de notulen van de vergadering van 1 december. Wenst iemand stemming? Niet het geval. Unaniem aangenomen.

12/18 Ontwerpbesluit Notulen van de PS-vergadering van 15 december 2017

De **voorzitter**: De volgende in de rij is stuk nummer 12/18. Dat zijn de notulen van 15 december jl. Wenst iemand stemming? Niet het geval. Aangenomen.

13/18 Statenvoorstel Zevende wijzigingsverordening legesverordening Noord-Brabant 2012

De **voorzitter**: Dan kom ik bij het voorstel dat u kent als voorstel 13/18, de Zevende wijzigingsverordening legesverordening Noord-Brabant. Dan begin ik bij de fractie van de VVD.

De heer **Koevoets** (VVD): Voor.

De **voorzitter**: CDA.

Mevrouw **Van der Sloot** (CDA): Voor.

De **voorzitter**: SP.

De heer **Heijmans** (SP): Voor.

De **voorzitter**: PVV.

Mevrouw **Willems-Kardol** (PVV): Tegen.

De **voorzitter**: D66.

Mevrouw **Dingemans** (D66): Voor.

De **voorzitter**: Partij van de Arbeid.

De heer **Smeulders** (PvdA): Voor.

De **voorzitter**: GroenLinks.

Mevrouw **Brunklaus** (GL) Voor.

De **voorzitter**: 50PLUS.

De heer **Van Overveld** (50PLUS): Voor.

De **voorzitter**: Partij voor de Dieren.

De heer **Van der Wel** (PvdD): Voor.

De **voorzitter**: ChristenUnie-SGP.

De heer **Vreugdenhil** (ChristenUnie-SGP): Voor.

De **voorzitter**: Lokaal Brabant.

De heer **Heijman** (Lokaal Brabant): Voor.

De **voorzitter**: Het voorstel is aangenomen.

05/18 Statenvoorstel Advies aan het Commissariaat voor de media inzake de Stichting Regionale Omroep Brabant

De **voorzitter**: Ik ben dan bij voorstel 05/18, ontwerpbesluit advies Commissariaat voor de Media. De fractie van de VVD.

Mevrouw **Schüller** (VVD): Voor.

De **voorzitter**: CDA.

Mevrouw **Van der Sloot** (CDA): Voor.

De **voorzitter**: SP.

De heer **Spapens** (SP): Voor.

De **voorzitter**: PVV.

De heer **Roks** (PVV): Tegen.

De **voorzitter**: D66.

Mevrouw **Meeuwis-van Langen** (D66): Voor.

De **voorzitter**: Partij van de Arbeid.

De heer **Van Griensven** (PvdA): Voor.

De **voorzitter**: GroenLinks.

Mevrouw **Brunklaus** (GL): Voor met stemverklaring. Wij roepen op om aan te dringen op een snelle en diverse invulling van de vacatures van de programmaraad.

De **voorzitter**: 50PLUS.

De heer **Van Overveld** (50PLUS): Voor.

De **voorzitter**: Partij voor de Dieren.

De heer **Van der Wel** (PvdD): Voor met stemverklaring, voorzitter. Wij vinden dat bij een volgende keer de commissieraad gewoon volledig moet zijn.

De **voorzitter**: ChristenUnie-SGP.

De heer **Vreugdenhil** (ChristenUnie-SGP): Voor.

De **voorzitter**: Lokaal Brabant.

De heer **Heijman** (Lokaal Brabant): Voor.

De **voorzitter**: Het voorstel is aangenomen

11/18 Begrotingswijziging MIT Zuid 2018

De **voorzitter**: Dan ben ik bij het ontwerpbesluit dat u kent onder stuknummer 11/18, begrotingswijziging MIT Zuid. Daar komt zo dadelijk ook nog een motie onder stuknummer 1a, maar eerst het voorstel zelf. Het voorstel, dat meld ik even voor de notulen, is ambtshalve aangepast met een technische fout. Een datum die niet helemaal klopt. Dat is u gemeld. De fractie van de VVD.

De heer **Burger Dirven** (VVD): Voor.

De **voorzitter**: CDA.

De heer **Steenbakkers** (CDA): Voor.

De **voorzitter**: SP.

De heer **Van der Staak** (SP): Voor.

De **voorzitter**: PVV.

Mevrouw **Willems-Kardol** (PVV): Tegen.

De **voorzitter**: D66.

De heer **Kutlu** (D66): Voor.

De **voorzitter**: Partij van de Arbeid.

De heer **De Kort** (PvdA): Voor.

De **voorzitter**: GroenLinks.

De heer **Uijlenhoet** (GL): Voor.

De **voorzitter**: 50PLUS.

De heer **Van Overveld** (50PLUS): Voor.

De **voorzitter**: Partij voor de Dieren.

De heer **Van der Wel** (PvdD): Tegen.

De **voorzitter**: ChristenUnie-SGP.

De heer **Vreugdenhil** (ChristenUnie-SGP): Voor.

De **voorzitter**: Lokaal Brabant.

De heer **Heijman** (Lokaal Brabant): Voor.

De **voorzitter**: Het voorstel is aangenomen. Dan breng ik de bijbehorende motie M1a in stemming. De fractie van de VVD.

De heer **Burger Dirven** (VVD): Voor.

De **voorzitter**: CDA.

De heer **Steenbakkers** (CDA): Voor.

De **voorzitter**: SP.

De heer **Van der Staak** (SP): Voor met stemverklaring. Wij vinden de motie eigenlijk buiten de orde, maar kunnen het verzoek aan GS wel ondersteunen.

De **voorzitter**: PVV.

Mevrouw **Willems-Kardol** (PVV): Tegen.

De **voorzitter**: D66.

De heer **Kutlu** (D66): Tegen met stemverklaring. D66 is niet tegen de vermindering van bureaucratisering, maar wij hebben vertrouwen in de toezegging van de gedeputeerde.

De **voorzitter**: Partij van de Arbeid.

De heer **De Kort** (PvdA): Voor met dezelfde stemverklaring als de SP.

De **voorzitter**: GroenLinks.

De heer **Uijlenhoet** (GL): Voor.

De **voorzitter**: 50PLUS.

De heer **Van Overveld** (50PLUS): Voor.

De **voorzitter**: Partij voor de Dieren.

De heer **Van der Wel** (PvdD): Tegen.

De **voorzitter**: ChristenUnie-SGP.

De heer **Vreugdenhil** (ChristenUnie-SGP): Voor.

De **voorzitter**: Lokaal Brabant.

De heer **Heijman** (Lokaal Brabant): Voor.

De **voorzitter**: De motie is aangenomen.

84/17 Statenvoorstel Verstrekken leningen uit de Immunisatieportefeuille voor zonnepanelenproject Zuidoost Brabant – kenbaar maken van wensen en bedenkingen

De **voorzitter**: Dan ben ik bij het ontwerpbesluit dat u kent onder stuknummer 84/17, de Immunisatieportefeuille Lening zonnepanelen Zuidoost Brabant. De motie daarbij die er was is aangehouden. Het voorstel alleen zelf breng ik in stemming. De fractie van de VVD.

De heer **Portheine** (VVD): Voor.

De **voorzitter**: CDA.

De heer **Steenbakkers** (CDA): Voor.

De **voorzitter**: SP.

De heer **Heijmans** (SP): Voor.

De **voorzitter**: PVV.

De heer **Van den Berg** (PVV): Tegen.

De **voorzitter**: D66.

Mevrouw **Meeuwis-van Langen** (D66): Voor.

De **voorzitter**: Partij van de Arbeid.

De heer **De Kort** (PvdA): Voor.

De **voorzitter**: GroenLinks.

De heer **Uijlenhoet** (GL): Voor.

De **voorzitter**: 50PLUS.

De heer **Van Overveld** (50PLUS): Voor.

De **voorzitter**: Partij voor de Dieren.

De heer **Van der Wel** (PvdD): Voor, voorzitter, met een stemverklaring. Dat wij een BKR-registratie niet verstandig vinden.

De **voorzitter**: ChristenUnie-SGP.

De heer **Vreugdenhil** (ChristenUnie-SGP): Voor.

De **voorzitter**: Lokaal Brabant.

De heer **Heijman** (Lokaal Brabant): Voor.

De **voorzitter**: Het voorstel is aangenomen. De motie, zei ik al, was aangehouden.

03/18 Statenvoorstel Perspectief ontwikkelbedrijf en aanpassing Beheersstatuut

De **voorzitter**: Dan ben ik bij het laatste onderwerp waarover we stemmen. Dat is het stuknummer 03/18 over het ontwikkelbedrijf, ontwerpbesluit Beheersstatuut. De fractie van de VVD.

De heer **Koevoets** (VVD): Voor.

De **voorzitter**: CDA.

De heer **Steenbakkers** (CDA): Voor.

De **voorzitter**: SP.

De heer **Heijmans** (SP): Voor.

De **voorzitter**: PVV.

De heer **Van Hattem** (PVV): Tegen.

De **voorzitter**: D66.

Mevrouw **Klitsie** (D66): Voor.

De **voorzitter**: Partij van de Arbeid.

De heer **Smeulders** (PvdA): Voor.

De **voorzitter**: GroenLinks.

Mevrouw **Brunklaus** (GL): Voor

De **voorzitter**: 50PLUS.

De heer **Van Overveld** (50PLUS): Voor.

De **voorzitter**: Partij voor de Dieren.

De heer **Van der Wel** (PvdD): Tegen.

De **voorzitter**: ChristenUnie-SGP.

De heer **Vreugdenhil** (ChristenUnie-SGP): Voor.

De **voorzitter**: Lokaal Brabant.

De heer **Heijman** (Lokaal Brabant): Voor.

De **voorzitter**: Het voorstel is aangenomen.

De heer **Van Hattem** (PVV): Voorzitter. Een punt van orde. Ik moet nog even een omissie rechtzetten voor de notulen. Bij de wijziging van de Legesverordening is per ongeluk tegengestemd. Dit had moeten zijn voor, vanwege de verkeerde volgorde die is aangehouden bij het oplezen, tenminste het lezen van de stukken.

De **voorzitter**: Oké. Ik kan de stemming niet ongedaan maken.

De heer **Van Hattem** (PVV): Er wordt geacht te zijn voor te hebben gestemd.

De **voorzitter**: Inderdaad. Het gaat in de notulen mee. Dank voor het feit dat u zo snel op deze omissie ... Ik zag überhaupt dat bij de stemmingen de suikerspiegel hier en daar parten begint te spelen.

Sluiting

De **voorzitter**: We gaan nu de vergadering sluiten voor een dinerpauze en komen daarna terug voor een extra vergadering. Ik kijk even naar u. Is het voorstel om een dinerpauze te hebben tot kwart voor zes een redelijk voorstel? Ja. Kwart voor zes beginnen we weer. Dan sluit ik nu deze vergadering. Vergeet u straks niet om bij het openen van de nieuwe vergadering u opnieuw even te registreren bij de bodetafel. De vergadering is gesloten.

De voorzitter sluit om 17.00 uur de vergadering.